

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Första kammaren.

Nr 19.

Onsdagen den 3 mars, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare, direktör *Ake Ingeström* på grund av sjukdom (halsfluss) f. n. är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed.

Karlstad den 2 mars 1920.

A. F. Warberg,
leg. läkare.

Anmälades och bordlades andra lagutskottets utlåtande nr 14, i anledning av väckt motion om visst tillägg till kungörelsen den 13 mars 1863 angående tid, då auktion på landet senast skall slutas.

Föredrogs ånyo särskilda utskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund. *Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.*

I en den 14 februari 1920 till riksdagen avlåten och till dess särskilda utskott överlämnad proposition, nr 90, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden samma dag, föreslagit riksdagen, att riksdagen måtte samtycka till att Kungl. Maj:t avgåve förklaring, att Sverige anslöte sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

I samband härmed hade utskottet till behandling förehaft i anledning av propositionen väckta och till utskottet hänvisade motioner, nämligen inom första kammaren:

nr 216, av herr *Ekman, Karl Johan,*

nr 218, av herr *Reuterskiöld,*

nr 219, av herrar *Westman* och *Olsson, Ahlmans Olof,*

nr 225, av herr *Winberg,*

nr 226, av herr *Lindhagen,*

inom andra kammaren:

nr 323, av herr *Vennerström* m. fl.

Första kammarens protokoll 1920. Nr 19.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

I herr *Ekmans* motion hade hemställts:

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande Sveriges anslutning till nationernas förbund ville göra det uttalande, att

då Sverige vid uppkommande konflikter mellan främmande makter framdeles såsom hittills ville för sin del obrottsligt iakttaga en sträng och opartisk neutralitet;

då Sverige under inga omständigheter ville låta sin medverkan till en ur rent mänsklig synpunkt så skändlig och upprörande handling som en uthungringsblockad mot ett annat folk, vare sig vän eller fiende; samt

då Sverige under inga omständigheter ville låna sin medverkan ska trupper för främmande ändamål fördes utom Sveriges gränser, eller att främmande trupper indroges i landet;

men fasthållandet av dessa grundsatser skulle omöjliggöras genom ett inträde i nationernas förbund;

funne sig riksdagen icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts härom gjorda framställning.

Herr *Reuterskiöld* hade gjort följande hemställanden:

dels att riksdagen, om den samtyckte till den förklaring Kungl. Maj:t önskade avgiva, ville uttala, att detta samtycke gäves allenast under förutsättning att i grundlagsenlig ordning erforderliga grundlagsändringar kunde genomföras, och att meddelande härom skulle lämnas vid förklaringens givande;

dels att riksdagen, om den samtyckte till den förklaring, Kungl. Maj:t önskade avgiva, ville uttala, att detta samtycke gäves allenast under sagda förutsättning, och att meddelande härom skulle lämnas vid förklaringens givande;

dels att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t, efter tagen kännedom om Förenta staternas eventuella reservationer, ville dels pröva, i vad mån dessa borde för Sveriges del möjligen upptagas, dels genom förhandling med Förenta staterna söka erhålla denna makts stöd för deras godkännande vid inträdet, även till Sveriges förmån;

dels att riksdagen, om den samtyckte till den förklaring Kungl. Maj:t önskade avgiva, ville uttala, att detta samtycke gäves allenast under förutsättning, att i motionen angivna tolkningar av förbundsaktens bestämmelser före förklaringens avgivande konstaterades vara av förbundet erkända;

dels slutligen att riksdagen endast på det sätt ville bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 90, att dels riksdagen i princip samtyckte till en anslutning till folkförbundet av 28 juni 1919, dels ock riksdagens samtycke gäves allenast under de förutsättningar, som ovan angivits, ävensom med det villkor och förbehåll, att Sveriges neutralitet enligt hittills gällande rätt under krig, som ej av förbundsaktens artikel 16 reglerats, sådan den enligt sagda förutsättningar borde tolkas, icke på något sätt berördes av inträdet i förbundet, och att Sveriges inträde icke fullbordades förrän samtliga europeiska stater upptagits i

förbundet, samt att i tvist mellan europeisk och utomeuropeisk makt Sveriges ingripande enligt förbundsaktens artikel 16 icke skulle kunna påfordras, liksom ej heller i tvist mellan utomeuropeiska makter inbördes, dels slutligen Kungl. Maj:t anmodades härom inleda nödiga underhandlingar.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herrar *Westman* och *Olsson* hade hemställt,

att riksdagen med anledning av propositionen nr 90, snarast möjligt måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte göra framställning därom, att den för Sverige utsatta tidsfrist, inom vilken Sverige hade att ingiva förklaring rörande inträde i nationernas förbund, måtte förlängas minst tre månader.

I herr *Winbergs* motion hade hemställts, att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, måtte för sin del avgiva följande svar å den mottagna inbjudan att inträda i nationernas förbund:

Då riksdagen för sin del finner, att det nu föreliggande förslaget till bildande av ett nationernas förbund saknar en del av de viktiga förutsättningar, utan vilka en sådan sammanslutning aldrig kan bli ett verkligt folkens förbund, med tillträde för samtliga nationer, och på grund härav, i stället för att utgöra en garanti för fred och samarbete, snarare kommer att ge uppslag till olika politiska maktkombinationer med därav följande fortsatta rustningar och konflikter, i vilka vårt land varken bör eller kan engagera sig, och då vidare den för behandling av detta ärende tillmätta tidsfristen icke medgivit de allsidiga prövningar av detsamma, som ärendets vikt skulle kräva; anser sig riksdagen icke kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag om Sveriges anslutning till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

I herr *Lindhagens* motion hade hemställts, att riksdagen, med anledning av propositionen om Sveriges anslutning till nationernas förbund, ville för sin del besluta, att till svar å inbjudningen skulle avgivas följande förklaring, nämligen:

1:o) att Sverige med tillfredsställelse motsäge bildandet av ett folkens förbund och synnerligen gärna anslöte sig till en sådan organisation;

2:o) att Sverige, som ej tillåtits medverka i tillkomsten av den nu framlagda förbundsakten, ej kunde inom förelagda två månader vara färdigt med ett ödesdigert beslut, som måste i ett demokratiskt samhällsskick, byggt på folklig kontroll, fattas med överläggning av folket självt;

3:o) att svenska folket i varje fall givetvis ej kunde utan reservation ansluta sig till ifrågavarande förbundsakt, då den från alla håll väckt stora betänkligheter;

4:o) att från svensk sida därför föresloges, att en konferens med representanter för alla folk skulle sammankallas för att broderligt överlägga om de förändringar i förbundsakten, som kunde möjliggöra

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

en allmän och samtidig anslutning och av förbundet skapa en sann verklighet;

5:o) att enligt svensk folkmening de reela förutsättningarna för ett sådant världsförbund vore, att de årtusenden gamla sanningarna, som predikades bland annat om söndagarne i kyrkorna, omsattes åtminstone någorlunda uti praktisk politik om vardagarna; och

6:o) att svenska folket redan nu för ett verkligt folks förbund ville ifrågasätta några riktlinjer, som kunde formuleras sålunda:

folkens förbund, som byggde ytterst på vapenvåld och uthungring och icke på försonlighet och förtroende, saknade de andliga förutsättningarna för att skapa ett fredsrike;

folkens förbund, utan frigörelse och anslutning på samma gång av Asiens och Afrikas kulturfolk, vore icke alls något folks förbund;

folkens förbund, utan anslutning av Tyskland och Ryssland, vore en svag skapelse, som ginge på kryckor;

folkens förbund, utan avrustning av den allmänna värnplikten och det gamla krigsväsendets övriga institutioner och dess anda, bleve en ny äventyrlighet, en tummelplats fortfarande utan tvivel för bajonettpolitik och annat hot mot fred och mänsklighet;

folkens förbund, utan obligatorisk skiljedom i alla tvistefrågor, bleve en rättsordning utan ordning och rätt;

folkens förbund, utan ett andligt bindemedel uti ett världsspråk, som efter internationell överenskommelse inlärdes i alla skolor, bleve lätt ett Babels torn med få utsikter till fulländning och många till ett sammanstörtande;

folkens förbund, utan lösning av den sociala frågan inom varje folk i syfte att skapa en broderlig mänsklighet utan klasskillnader, bleve ett förbund av allenast vulkaner med ständiga utbrott utan någon varaktig inre eller yttre fred;

folkens förbund, med försmående av de andliga verkligheterna, personlighetens kultivering och självansvaret såsom hörnstenar i statsbildningen vid sidan av det materiella underlaget, bleve fortfarande en bräcklig, kärlekslös inrättning, behärskad av andlig kapitalism, hemfallen åt andlig fattigdom och sannolikt ohjälpligt invigd i sin ordning till undergång.

I motionen av herr *Vennerström* m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90, angående anslutning till nationernas förbund.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på grund av vad däri anförts hemställt,

1) att den av herrar *Westman* och *Åhlmans Olof Olsson*, avgivna motion, nr 219, i första kammaren, om framställning avseende förlängning av tidsfristen för beslut rörande Sveriges inträde i nationernas förbund, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda;

2) att riksdagen, med avslag å herr Ekmans motion, nr 216, herr Reuterskiölds motion, nr 218, herr Winbergs motion, nr 225, och herr Lindhagens motion, nr 226, i första kammaren, samt herr Vennerströms motion nr 323, i andra kammaren, måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, samtycka till att Kungl. Maj:t avgåve förklaring, att Sverige anslöte sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Enligt vid punkten 1 avgiven reservation hade herrar *Wohlin*, *Clason*, *Magnusson* i Tumhult, *Nilsson* i Bonarp och *Vennerström* ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herrar Westmans och Ahlmans Olof Olssons motion.

Vid punkten 2 hade reservationer avgivits:

A) av herrar *Trygger*, *Clason*, *Aaby Ericsson*, *Lindman*, *Magnusson* i Tumhult och *Nilsson* i Bonarp, vilka på anförda skäl hemställt, att riksdagen icke måtte bifalla vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit.

B) av herr *Swartz*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen, under uttalande att, innan Förenta staterna fattat beslut om och på vilka villkor de önskade inträda i nationernas förbund, slutlig ställning ej kunde tagas till frågan om Sveriges anslutning till sagda förbund, måtte förklara, att Kungl. Maj:ts proposition ej för närvarande kunde bifallas.

C) av herr *Wohlin*, vilken hemställt, att utskottets utlåtande måtte erhålla den lydelse reservationen utvisade, och att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte besluta att avgiva det svar å Kungl. Maj:ts förevarande proposition, att riksdagen livligt sympatiserade med strävandena att skapa en på rätten grundad internationell ordning och ansåge Sverige böra medverka till upprättandet av ett öppet och fredsberyttigande nationernas förbund men likväl icke kunnat bifalla Kungl. Maj:ts förslag att riksdagen måtte samtycka till att Kungl. Maj:t avgåve förklaring, att Sverige anslöte sig till akten om nationernas förbund av den 28 juni 1919.

D) av herr *Vennerström*, som på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90, angående anslutning till nationernas förbund.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *Hellner*: Herr greve och talman, mina herrar! Det är med djupt beklagande jag funnit, att meningarna inom utskottet varit splittrade beträffande förevarande för vårt land så utomordentligt viktiga fråga. Att på många håll funnos starka betänkligheter mot Sveriges anslutning till nationernas förbund, blev ju klart vid den debatt, som ägde rum, då propositionen remitterades till utskottet. Jag hade emellertid hoppats, att behandlingen inom utskottet skulle leda till större enighet, ej precis så, att betänkligheterna helt skulle bortfalla, men dock så, att vid när-

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund. (Forts.)

mare övervägande även de betänksamma skulle finna, att övervägande politiska skäl talade för anslutning.

Utskottets majoritet har förordat anslutning till förbundet. Det är uppenbart, att denna majoritet, även den, haft betänkligheter att övervinna, och den har ej underlåtit att framhåva, att den funnit brister i förbundsidéns utförande. Men den har, liksom regeringen, stannat vid den mening, att, vid valet mellan att inträda i förbundet — med öppen blick för dess brister — eller att, sannolikt ensam bland alla inbjudna neutrala stater, stanna utanför förbundet, det förra alternativet bör föredragas.

En avsevärd minoritet har emellertid kommit till en motsatt slutsats och ansett riskerna av en isolerad ställning utanför förbundet vara att föredraga framför de olägenheter en anslutning kan medföra.

En ledamot av utskottet har slutligen uttalat sig för, att valet mellan de bägge alternativen bör uppskjutas, till dess Nordamerikas förenta stater fattat sitt avgörande beträffande ratifikationen av Versaillesfreden. Om den väg, denne utskottsledamot uttalat sig för, vore framkomlig, d. v. s. om man utan vådor och olägenheter kunde dröja att taga ståndpunkt, till dess det blivit avgjort, om Nordamerikas förenta stater bliva medlem eller icke, tvivlar jag icke på, att den skulle vunnit riksdagens och även regeringens bifall. Men då, såsom utskottet till fullo ådagalagt, en förlängning av fristen icke är att påräkna, skulle ett uppskov betyda, att Sverige endast kunde vinna inträde på de villkor, som i förbundsakten bestämts för icke ursprungliga medlemmar. Och huru beklagligt det än är, att Sverige måste taga sin ståndpunkt under ovisshet om, huru Förenta staterna komma att ställa sig till frågan om inträde, kan jag dock icke anse, att fördelen av ett avvaktande av dess beslut kan uppväga de risker, som de antydda villkoren innebära.

Då man läser de bägge huvudgruppernas motivering, kan man ej undgå att få ett starkt intryck av, att de olika resultat de kommit till i mycket, ja kanske i huvudsak bero av en olika grundstämning i betraktelsesätt hos de olika grupperna. Den ena gruppen, utskottsmajoriteten, är benägen att fästa sig vid och sätta tillit till förbundets ideella syften och dess utvecklingsmöjligheter; den betraktar därför bristerna med mera överseende och omformar sin kritik över dem till önskemål, för vilkas realiserande Sverige bör träda in i förbundet och såsom medlem arbeta.

Den andra gruppen har en benägenhet att endast se till olägenheterna och farorna av ett inträde, att giva förbundsaktens bestämmelser den ogynnsammaste tolkning och därav draga de mest pessimistiska slutsatser. Sist men ej minst framträder hos denna grupp en benägenhet att i hela förbundet se ett medel för de i kriget segrande makterna att trygga och utnyttja sin vunna maktställning.

Vilkendera utgångspunkten, vilkendera uppfattningen är den riktiga? Ett odisputabelt svar kan väl endast framtiden giva. Men nog synes det mig, som om utskottsmajoriteten har rätt, då den framhåller,

att de sögrande stormakterna för att åt sig trygga ett avgörande inflytande icke skulle ha behövt upprätta ett nationernas förbund.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

För min del får jag erkänna, att jag står på deras sida, som tro, att nationernas förbund är ett allvarligt menat försök att i mellanfolkliga förhållanden sätta rätten i våldets ställe, och som anse, att vad som vunnits genom förbundets bildande är värt att taga vara på och taga till utgångspunkt för vidare utveckling. Låt vara, att det uppnådda resultatet stannat långt från målet för de förhoppningar, som knutits vid denna idé, så vore det dock orätt att ringakta detta resultat. Det bör icke underskattas, att ett så stort antal civiliserade stater förbundit sig att icke anlita krig som medel till konflikters lösande, innan försök till en fredlig lösning blivit gjorda, samt att organ för medverkan till en fredlig lösning blivit skapade.

Det bör ej heller underskattas, att samma stater kommit överens om att gripa sig an med lösning av de sociala problemen samt med andra vidsträckt humanitära uppgifter under samverkan efter ett samfällt program, allt i syfte att på en gång förekomma inre social oro och otillfredsställelse och att genom ett ständigt och intimt samarbete för mänsklighetens gemensamma uppgifter bana väg för ett allt närmare samförstånd och även på detta sätt verka för fredens trygghet.

Det förefaller mig, som om motståndarna till Sveriges anslutning till förbundet — allt under det de proklamera en livlig sympati för förbundets idé — hava slutit ögonen till för de värdefulla resultat, som uppnåtts, och endast hava blick för ofullkomligheterna och svagheterna.

Och även med erkännande av att förbundsaktens i många punkter svävande och obestämda avfattning gör det till en vanskelig uppgift att tolka de särskilda bestämmelsernas innebörd, kan jag ej underlåta att finna, att reservanternas utläggningar i många stycken äro ensidiga och missvisande.

I den reservation, som avfattats av huvudgruppen av reservanter, har satts i fråga, om ej Sverige genom att inträda i folkförbundet får ställningen av ett slags garant för genomförandet av fredsfördragets övriga bestämmelser. Något stöd ur förbundsakten för en dylik uppfattning hava reservanterna icke anført, och något sådant läser ej heller kunna anföras. Reservanterna hava i stället åberopat »gjorda uttalanden». Vilka yttranden som åsyftas är väl känt från remissdebatten och från den diskussion, som härom pågått i dagspressen. Läser man de åsyftade uttalandena i deras autentiska formulering, finner man, att de blivit missuppfattade; de hänsyftningar, som gjorts på nationernas förbunds roll enligt fredsfördraget röra sig om de uppgifter, som enligt vissa detaljbestämmelser i fredsfördraget hänskjutits till förbundet och som bestå i att träffa vissa förfoganden eller fälla utslag på en eller annan punkt, då vid fredsbestämmelsernas utförande föreligger behov av en skiljedomare med internationell auktoritet. Några förpliktelser för de särskilda medlemmarna såsom sådana innehåller fredsfördraget icke.

I ett särskilt och synnerligen eklatant fall har missförståndet väl-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

lats av ett telegram från en fransk telegrambyrå, som råkat giva en fullständigt felaktig relation av ett yttrande av den franske konseljpresidenten. Yttrandet återgavs i telegrammet med orden, att nationernas förbund skulle bliva ett värdefullt verktyg för fredsfördragets genomförande. Pressdiskussionen härom har väckt uppmärksamhet i Frankrike och föranlett den franska regeringen att genom härvarande franske minister till mig giva en skriftlig och formell dementi av telegrammets uppgift.

Samma reservanter hava i detta sammanhang uttalat den mening, att åtminstone förpliktelsen att gent emot alla angrepp utifrån upprätthålla den genom fördraget gjorda territoriella regleringen synes med ett visst fog kunna anses framgå ur lydelsen av artikel 10 i fördraget. Att på detta sätt särskilt framhäva den territoriella reglering, som stipulerats i fredsfördraget, kan jag icke betrakta annat än som missvisande. Det gäller om denna territoriella reglering ingenting annat än som gäller angående skyldigheten att överhuvud respektera bestående territoriella förhållanden. Ett angrepp, som företages utan att försök till fredlig lösning anlitats mötes med reaktionsåtgärder enligt förbundsaktens artikel 16. Har åter en fredlig lösning försökts men ej lyckats, så har ingen förbundsmedlem skyldighet att på något sätt delta i ett krig, som den olösta tvisten eventuellt kan föranleda. I fortsättningen erinra reservanterna om, att en förbundsmedlem under vissa förhållanden är förpliktad att delta i ekonomisk avspärrning mot en fördragsbrytande stat samt att medgiva fri passage för förbundstrupper, och reservanterna kritisera dessa förpliktelser från synpunkten, att de kunna medföra fara för krigiska förvecklingar och över huvud skulle för Sverige omöjliggöra upprätthållandet av vår hävdvunna neutralitetspolitik. Man skulle förstå denna kritik, om reservanterna vore principiella motståndare till idén om ett nationernas förbund för krigs avväjande och till Sveriges anslutning till ett sådant förbund. Men reservanterna proklamera tvärtom principiellt en varm sympati för denna idé, och de hava också i annat sammanhang uttalat, att vissa inskränkningar i rätten att upprätthålla sin neutralitet är något som följer av själva naturen av ett nationernas förbund. Det förefaller också tämligen självfallet, att ett förbund, som har till uppgift att avvärja krig, måste kunna ställa vissa krav på sina medlemmar i avseende på skyldigheten att reagera mot krigiska överfall. Man frågar sig då, huru reservanterna egentligen tänkt sig, att en dylik skyldighet borde anordnas, och om det överhuvud kan tänkas några effektiva reaktionsmedel av mindre betungande art än de, som här krävas av förbundets medlemmar.

Reservanterna erinra i det följande om rådets nuvarande sammansättning och uttala den farhåga, att man icke kommer att vara synnerligen benägen för förändringar i rådets sammansättning, något som reservanterna anse kommer att stärka förbundets karaktär av en allians mellan de segrande makterna. I sammanhang härmed uttala de farhågan, att Sverige och för övrigt även Danmark, Holland, Norge och Schweiz hava föga utsikt att bliva representerade i rådet.

Någon grund för dessa farhågor hava reservanterna icke anfört, och de synas endast vila på reservanternas allmänna pessimistiska tro, att allting skall gå till det värsta. Den av reservanterna åberopade omständigheten, att de uppräknade neutrala staterna kunna hava anspråk att räknas bland världens förnämsta kulturbärande och fredsälskande stater, borde väl snarast utgöra en anledning att förvänta, att dessa skola ha goda utsikter till att bliva representerade i förbundsrådet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Samma reservanter övergå härefter till en redogörelse för alla i förbundsakten särskilt omnämnda befogenheter, som tillkomma förbundsrådet, och de synas ogilla, att icke dessa befogenheter tillkomma förbunds församlingen i stället för förbundsrådet. För min del kan jag ej finna annat än att denna kritik, om den än i enstaka punkter kan förstås, betydligt skjuter över målet. Förbunds församlingen kommer, även om man blott räknar med de stater, som redan inträtt i förbundet, att omfatta inemot 100 medlemmar. Det synes mig ligga i sakens natur, att en så talrik församling vore föga lämpad såsom förvaltnings- eller förlikningsorgan, och det torde därför av praktiska skäl vara oundgängligt, att förbundets verksamhet och funktioner företrädesvis komma att vila på förbundsrådet.

Det är emellertid ej endast denna sida av reservanternas kritik, som fäst min uppmärksamhet, utan även att reservanterna synas betrakta alla dessa rådet tillkommande befogenheter såsom lika många möjligheter till missbruk.

Det synes i huvudsak vara på dessa betraktelser, som reservanterna grunda följande omdöme: »Vår självbestämmanderätt, vår neutralitet och vårt statsliga oberoende, med ett ord allt vad vi ha kärt och dyrbart, vårt fädernesland, bleve underkastat främmande makters gottfinnande och till tjänst för deras särskilda intressen, om vi skulle sätta vårt namn under den förbundsakt, som man erbjudit oss att nu biträda.»

Man måste fråga sig, huru reservanterna, som ju dock äro anhängare av idén om ett nationernas förbund, tänkt sig, att ett sådant skulle vara inrättat, huru ett universellt förbund skulle vara i stånd att fungera utan ett jämförelsevis fåtaligt förvaltningsorgan med vidsträckt befogenheter. Här mer än någonsin får man det intrycket, att reservanterna i sin kritik utgå från en förutfattad mening och därför även i de oundgängligaste anordningar se svarta anslag. Och återigen måste jag yttra den mening, att utskottets majoritet har en sundare och mera fördomsfri syn på saken; förbundsidéns genesis och utveckling under intrycket av krigets omätliga lidanden och olyckor, den lidande mänsklighetens vid denna idé knutna förhoppningar om ett förekommande av dessa olyckors upprepande, och de breda folklagrens överallt i världen växande politiska inflytande berättiga oss att i nationernas förbund se något annat än en ny helig allians.

I sanning, det behövs ej några svartmålningar av det förbund, som nu är bildat, för att man skall hysa tveksamhet beträffande det avgörande, som måste tagas. För ett land som Sverige, som ingen-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ting hellre skulle önska än att kunna bibehålla den neutralitetspolitik, som det i mer än 100 år med framgång fullföljt och vilken har så djupa rötter i vårt folks medvetande, reser sig ovillkorligen frågan: Kan ej Sverige hålla sig utanför förbundet och fortsätta sin principiellt neutrala politik? Äro de fördelar, som vinnas genom inträde, så betydelsefulla, att de uppväga de offer som krävas? Kan det anses som en plikt för en stat i Sveriges ställning och med Sveriges läge att bringa dessa offer? Dessa frågor äro välbekanta; de hava ställts av envar, som haft att taga ställning till det förestående avgörandet. Då jag nu för min del går att besvara dem, skall jag för ögonblicket lämna ur sikte alla skäl, som kunna härledas ur tankegången, att även Sverige har plikter mot mänsklighetens stora samfund och ej har rätt att själviskt undandraga sig dessa plikter. Jag skall lämna dem ur sikte, ej därför att jag underkänner eller underskattar dem, utan utslutande för att förenkla frågeproblemet och koncentrera det till neutralitetsspörsmålet såsom varande kärnpunkten. Jag skall nöja mig med att uppställa frågan: Är det möjligt för Sverige att med den mellanfolkliga situation, som inträtt i och med nationernas förbunds existens, bibehålla en neutralitetspolitik i hittillsvarande mening, ifall Sverige stannar utanför förbundet?

För att besvara denna fråga måste man, som sagt, räkna med nationernas förbund och dess förbundsakt såsom förefintliga fakta.

Den situation, i vilken Sverige såsom medlem av förbundet skulle se sin neutralitet satt i fara, är ju den, då en stat begynt ett s. k. otillåtet krig. Inom parentes vill jag erinra om, att förbundsakten även känner tillåtna krig, under vilka möjligheten att förbliva neutral är orubbad. Om alltså en stat begynt ett otillåtet krig, hava ju alla förbundets medlemmar plikt att delta i en ekonomisk avspärrning emot den fredsbrytande staten samt att, där så erfordras, medgiva passagerätt för förbundets trupper. Det är oförnekligt, att de åtgärder en förbundsmedlem sålunda är pliktig att vidtaga eller tåla, redan i och för sig äro stridande mot en strikt neutralitet efter hittills gällande begrepp och att de kunna draga in landet i öppet krig. Och även om sistberörda följd icke skulle inträda, kan dock den ekonomiska avspärrningen innebära svåra följder för landets eget ekonomiska liv.

Huru ställer det sig då, om Sverige står utanför förbundet? I den skildrade situationen, då en stat på grund av fördragsstridigt krig är utsatt för ekonomisk avspärrning från förbundets sida, äro alla förbundsmedlemmar enligt förbundsakten förpliktade att förhindra alla förbindelser mellan den avspärrade staten och varje annan stat, även om den står utanför förbundet. Förbundet skulle alltså icke medgiva, att Sverige finge fortsätta sina ekonomiska och kommersiella förbindelser med den avspärrade staten, och alla förbundets medlemmar skulle enligt förbundsakten vara skyldiga att förhindra dylika förbindelser. Vilka medel äga de använda härför? Ja, man behöver visst icke nödvändigt tänka på några folkrättsligt otillåtna medel. Man har under det nu avslutade kriget sett tillräckligt av, huru långt man kommer med exportförbud och importförbud för att förstå, att redan genom an-

litande av dessa medel syftet kan vinnas och att en utom förbundet stående stat i en dylik situation skulle komma att se sig nödsakad att välja mellan att frivilligt deltaga i den av förbundet anordnade avspärrningen eller att själv bliva utsatt för en ekonomisk och kommersiell isolering från förbundets sida. Och den stat, som i denna dilemma till sist väljer att deltaga i avspärrningen mot fredsbrytaren, kommer i en vida sämre ställning än en förbundsmedlem, som deltagar däri, ity att den senare, men ej den förra, har rätt att påfordra bistånd från andra förbundsmedlemmar uti de svårigheter, som avbrytandet av förbindelserna med fredsbrytaren kan draga med sig. Man måste alltså komma till den slutsats, att då nu en gång nationernas förbund är ett faktum, erbjuder det knappast mindre svårighet att upprätthålla en strikt neutralitetspolitik för den stat, som står utanför förbundet, än för den som står innanför.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Med denna slutsats har för mig den förnämsta anledningen till tvekan vikit undan, och jag måste anse det vara den riktiga politiken, att Sverige träder in i förbundet under föresats att verka för, att detta snarast möjligt kommer att omsluta alla civiliserade stater och enkanerligen alla europeiska stater.

Av utskottets majoritet har framhävts och tagits i övervägande även andra betänkligheter med avseende å Sveriges inträde i förbundet, än dem som jag berört. Jag har så mycket mindre anledning att gå närmare in på dessa, som utskottet i allo ansluter sig till den uppfattning, som i den kungl. propositionen uttalats i dessa ting. Jag vill blott än en gång erinra om, att dessa betänkligheter utlöst sig i vissa önskemål med avseende å Sveriges framtida verksamhet såsom förbundsmedlem. Utskottet formulerar dessa önskemål sålunda:

»upptagande så snart sig göra låter av de icke inbjudna staterna i förbundet;

åstadkommandet av en mera tillfredsställande ordning för de mindre staternas representation i förbundets råd;

ett bestämdare reglerande av delegeradeförsamlingens sammanträden och uppgifter samt av förbundsorganens inbördes kompetens;

organiserandet, så snart sig göra låter, av den fasta internationella domstol, som i förbundsakten omtalas, samt ett bättre preciserande och vidare utvecklande av det i densamma föreskrivna medlings- och skiljedomsförfarandet;

samt sist, men icke minst, att det arbete för en universell och effektiv begränsning av de nationella rustningarna, som i förbundsaktens art. 8 utlovas, utan dröjsmål ingångsättes och med verklig kraft bedrivs».

Å regeringens vägnar vill jag med avseende på detta arbetsprogram uttala, att regeringen till fullo ansluter sig till detsamma. Och jag vill, herr greve och talman, sluta mitt anförande med att uttala den förhoppning, att utskottets ståndpunkt i denna viktiga fråga även må vinna riksdagens bifall.

Herr Trygger: Herr greve och talman, mina herrar! Den

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

fråga, som först framställer sig vid detta ärendes behandling, är den, huruvida det här gäller att ingå i ett verkligt nationernas förbund till mänsklighetens bästa och till befordran av civilisationen, eller om det gäller att inträda i en allians, vars huvuduppgift är realisandet av det fredsfördrag, av vilket denna förbundsakt utgör det första kapitlet. Läser man ingressen till förbundsakten, måste visserligen erkännas, att det ligger närmast till hands att antaga, att det verkligen vore fråga om ett nationernas förbund med dess stora uppgifter. Men går man vidare och närmare undersöker denna akt, blir man synnerligen tveksam. Särskilt när man har gått igenom förbundsakten och kommit fram till den bilaga, som talar om de blivande medlemmarna i förbundet, blir man mest benägen att i förbundet se en allians.

I nämnda bilaga talas först om vissa ursprungliga medlemmar av förbundet, första klassen. Den andra klassen består av stater, som inbjudas att ansluta sig till förbundsakten. Och slutligen, fast det ej uttryckligen nämnes, finns det en klass av stater, vilka ännu icke fått rätt att ingå i förbundet. Den första klassen av stater har en alldeles särskild och betydelsefull ställning, den har vissa prerogativ. För dessa s. k. signatärmakter, de makter som undertecknat fredstraktaten, står det öppet att närmare pröva, huruvida de verkligen vilja vara med i förbundet. Ja, de torde anses, ända till dess de ratificerat, vara berättigade att ifrågasätta förändringar i förbundsakten och göra sin ratifikation beroende av dessa förändringars godkännande. Den andra klassen åter, de stater, som inbjudas att ansluta sig till förbundet, har icke fått vara med om överläggningarna, då förbundsakten utformades och de särskilda bestämmelserna fixerades, utan dessa stater ha fått en inbjudan att inom en frist av två månader förklara, om de vilja vara med eller icke. Deras anslutning får enligt inbjudan ej ske under vare sig den ena eller andra reservationen, utan måste vara utan förbehåll. Således, dessa makter äro tvungna att definitivt bestämma, huruvida de vilja gå in i förbundet, innan de veta, vilka andra makter som komma att bli medlemmar av förbundet, innan de veta ens, huruvida alla de stormakter, som skola ha en särskilt mäktig ställning inom förbundet, ingå i det samma eller icke, och vidare innan de veta, huruvida dessa stormakter förbehållslöst ansluta sig till förbundet eller icke. Slutligen ha vi den tredje klassens makter, som icke nu få gå in i förbundet, men som kunna få göra det i framtiden fast under strängare villkor, nämligen att de lämna betryggande garantier för sin uppriktiga avsikt att iakttaga sina internationella förpliktelser, samt underkasta sig den reglering av deras militära styrka, som förbundet kan anse nödvändig, vilket ju kan leda därtill, att de få gå in i förbundet endast om de, så att säga, ställa sig försvarslösa i jämförelse med förbundets övriga medlemmar.

Undersöka vi vilka stater som tillhöra den ena eller andra klassen, är det alldeles klart, att det är av stor vikt, vilka dessa äro, när man skall avgöra, huruvida förbundet bör anses såsom ett verkligt nationernas förbund eller såsom en allians till fredstraktatens genomförande.

Jag skulle vilja efter förbundsakten karaktärisera dessa tre klasser såsom de värdiga förbundsmedlemmarna, de mindervärdiga och de ovärdiga. I den första klassen, den förnämsta, se vi sådana stater — jag skall bara nämna några — som Haiti, Hedjaz, Liberia, Nicaragua etc. I den andra klassen finna vi Danmark, Norge, Sverige, Schweiz, Nederländerna samt Spanien. Och i den tredje — de som anses ovärdiga att nu få gå in i förbundet — träffa vi Tyskland och övriga makter, som under kriget stått på Tysklands sida. Det är väl bra svårt att förstå, att om det nationernas förbund, som här är fråga om, skulle vara ett verkligt sådant till mänsklighetens bästa och till stärkande av civilisationen, man då i den tredje klassen skulle finna några bland världens förnämsta kulturmakter, men i den första klassen finna stater, som, åtminstone så vitt mig är bekant, ännu icke ha gjort någon större insats i mänsklighetens utveckling, för att icke tala om, att man i den andra klassen finner småstater, som visserligen under kriget varit neutrala, men som stå på höjden av kultur, bildning och fredskärlek.

Jag kan icke undgå att finna, att denna anordning av världens stater, denna indelning av dem, på det allra kraftigaste bidrager till den uppfattning, att här i första rummet är fråga om en allians för att genomföra den avslutade freden, och endast i andra rummet om ett förbund med den höga uppgiften att få tillstånd en staternas samverkan till mänsklighetens bästa. Och mitt svar på hans excellens utrikesministerns påstående, att det icke finns någon bestämmelse i förbundsakten, som förpliktar en förbundsmedlem att vara med och bidra till realiserandet av fredsfördraget, mitt svar härpå är: Det står ej i förbundsfördraget, det är alldeles riktigt, men hela det sätt, varpå detta förbundsfördrag kommit till, liksom den behandling, av de olika staterna, som ägt rum, hänvisar enligt min mening med styrka på en avsikt, att en av förbundsmedlemmarnas förnämsta förpliktelser skulle vara att stå bakom genomförandet av fredstraktaten i allmänhet.

Går man nu vidare och granskar de särskilda förbundsbestämmelserna, kan man, då man skall bedöma Sveriges blivande ställning inom förbundet, enligt min mening icke underlåta att fästa stor vikt vid, att vårt land fått plats endast i förbunds församlingen, men saknar varje garanti att komma in i förbundsrådet. Vore det så, att förbunds församlingen hade en verklig betydelse och att förbunds rådets funktioner voro begränsade till det nödvändiga samt dess maktbefogenhet följaktligen icke vore större än vad som vore erforderligt för att rådet skulle kunna fylla sina exekutiva uppgifter, skulle det kanske icke vara så mycket att säga därom, att vi hava föga utsikt att komma in i rådet och blott ha säte och stämma inom förbunds församlingen. Men nu är det icke så. Förbunds församlingen har en ställning, som gör, att den måste åtminstone tills vidare anses såsom i det stora hela betydelselös, under det att förbunds rådet tillerkänts befogenheter, som gå vida utöver vad som måste anses erforderligt.

Jag vill i detta avseende hänvisa därpå, att till och med i vissa fall, där förbunds församlingen tillerkänts en viss befogenhet, man lik-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

visst gjort dess beslut beroende av att de biträdas av förbundsrådets medlemmar. Om en tvistefråga sålunda hänskjutits till förbunds församlingen och denna skall avgiva ett utlåtande, blir detta utlåtande icke av samma betydelse som ett enhälligt rådsutlåtande, därest tvisten hänskjutits till rådets avgörande, under annan förutsättning, än att förbunds församlingens majoritet också i sig innesluter de medlemmar av förbunds församlingen, som sitta i förbunds rådet. Mig synes, att det är alldeles obehöfligt att på detta sätt begränsa förbunds församlingens befogenhet till rådsmedlemmarnas fördel.

Ett annat fall. Om det gäller att ändra förbundets stadgar, kan det ske genom förbunds församlingen, men dess majoritet kan icke genomdriva ändringen utan under den förutsättningen, att i majoriteten också finnas representerade de stater, vilka äga representations rätt inom förbunds rådet.

Med avseende på förbunds rådets sammansättning kan man icke anmärka något emot, att stormakterna, de fem principala makterna inom förbundet, äro självskrivna inom förbunds rådet. Men ifråga om de övriga ledamöterna av förbunds rådet borde man väl ha anspråk på, att det finnes garantier för, att de utsåges på ett sådant sätt, att hänsyn toges till de respektive förbundsmedlemmarnas förmåga att till förbundets bästa göra sig gällande inom förbunds rådet.

Utom de fem stormakterna består förbunds rådet av fyra stater, nämligen Belgien, Brasilien, Grekland och Spanien. Dessa stater äro redan genom förbundsakten utsedda att hava säte i rådet. De skola sitta i förbunds rådet ända till dess förbunds församlingen utser andra stater att där vara representerade.

Nu hade man väl kunnat vänta, att ett dylikt beslut av förbunds församlingen skulle kunna fattas åtminstone med kvalificerad majoritet, ifall man icke ansett absolut majoritet tillräcklig. Men så har icke skett. Det finnes ingen bestämmelse om, vilken majoritet, som erfordras för ett dylikt val, och då torde gälla den allmänna regeln, att förbunds församlingens beslut måste vara enhälliga. Detta synes innebära en fara för att de fyra stater, som en gång kommit in i förbunds rådet, verkligen komma att stanna där, och sålunda förminska möjligheten för de övriga att i förbunds rådet bli representerade.

Nu har visserligen utrikesministern gjort gällande, att en sådan tolkning av art. 4, som nu ifrågasatts skulle förutsätta en illojalitet från dessa makters sida, vilken man icke hade rättighet antaga. Här på skulle jag vilja svara, att, om dessa makter kunna hänvisa till förbundsstadgans lydelse, det väl ändå är bra svårt att kunna tillvita dem illojalitet, ifall de icke skulle vilja vara med om någon ändring vid denna stadgas tillämpning. Sakens egen natur måste för övrigt skapa en viss benägenhet hos de makter, som en gång kommit in i förbunds rådet, att söka bibehålla sammansättningen sådan den ursprungligen varit. Vi skola komma ihåg, att förbunds rådets möjlighet att verka förutsätter, liksom förbunds församlingens, att man kan ena sig. Det fordras i regel enhällighet, så snart icke annat är uttryckligen sagt i förbundsakten; och det är ju klart, att det är lättare att åstadkomma enighet mellan makter, som vant sig att samarbeta, än ifall det blir

växling bland medlemmarna. Frestelsen blir därför ganska stark för de stater, som en gång kommit in i rådet eller som där äro självskrivna, att bibehålla rådet i dess ursprungliga sammansättning. Kanske medlet därvidlag omedvetet kan bli det, att man i sin politik tillgodoser rådsmedlemmernas intressen på de övriga förbundsmedlemmars bekostnad. Således, om vårt land kommer in i detta nationernas förbund, vilket, såsom jag från början sade, till hela sin läggning måste antagas få till en uppgift att realisera fredsfördraget och vidare vårt land icke inom förbundet har någon möjlighet att göra sitt inflytande gällande, är det fara värt, att de offer utav vårt oberoende och vår självständighet, som ske genom en anslutning till detta förbund, komma att göras icke till mänsklighetens, till det helas, bästa utan till förmån för de stater, som inom förbundet äro de härskande.

Med avseende på vissa viktigare artiklar i förbundsakten, har hans excellens herr utrikesministern yttrat, att det skulle vara missvisande, då man från reservanternas sida gjort gällande, att artikel 10 i förbundsakten skulle ålägga oss att upprätthålla och skydda den territoriella reglering, som har skett genom fredsfördraget. Han har påpekat, att den förpliktelse, som stadgas i artikel 10, där det står, att »förbundets medlemmar förplikta sig att respektera och att gentemot alla yttre angrepp upprätthålla förbundets samtliga medlemmars territoriella integritet och förhandenvarande politiska oberoende», icke skulle innebära mera än den förpliktelse, som stadgas i artikel 16 i förbundsfördraget. Enligt denna artikel skulle vår skyldighet i förevarande fall vara begränsad till att på sätt där stadgas reagera emot en stat, vilken genom krigiskt angrepp, emot förbundsfördragets bestämmelse, sökte rubba den genom fredsfördraget fastställda territoriella regleringen. Jag erkänner, att man kan hava olika meningar med avseende på tolkningar av artikel 10, men för mig åtminstone är det bra svårt att inför den uttryckliga lydelsen av nämnda artikel, att vi åtaga oss den förpliktelse, som jag nyss nämnde, kunna påstå, att detta icke skulle vara något annat än den generella förpliktelsen att reagera mot sådana fredsbrott, som omtalas i artikel 16. Och jag kan så mycket mindre vara med om att utan vidare godkänna utrikesministerns tolkning, som artikel 10 uttryckligen säger, att i där nämnda fall skall rådet taga under övervägande, på vad sätt den i artikel 10 nämnda förpliktelsen skall genomföras, medan det redan i artikeln 16 är bestämt, vad rådet i där nämnda fall har att göra. Om det sålunda över huvud taget är någon mening med artikel 10, måste det där vara stadgat något mera, något utöver vad som är stadgat i de följande artiklarna.

I fråga om artikel 16 i övrigt, är det ju olika meningar angående våra skyldigheter enligt nämnda artikel. Frågan gäller det där fallet, att en förbundsmedlem i strid med förbundsstadgans bestämmelser angripit en annan. Nu är det skiljaktiga meningar med avseende därpå, huruvida de övriga förbundsmedlemmarna äro förpliktade att militäriskt delta i aktionen mot fördragsbrytaren eller om icke deras förpliktelse skulle vara begränsad till den ekonomiska bojkott av fördragsbrytaren, varom utrikesministern här har ordat.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Om man gör gällande, att någon skyldighet till militäriskt deltagande i aktionen mot fördragsbrytaren icke föreligger — och det är den tolkning, som i regeringspropositionen har gjorts gällande — ja, då anse somliga, att man därmed har slagit fast den tolkning, som skulle vara fördelaktigast för Sverige, ifall Sverige inträdde i förbundet. Saken har emellertid två sidor. Det är visserligen en fördel för ett land, att icke vara juridiskt förpliktadt att militäriskt hjälpa andra länder under vissa situationer, utan äga berättigande att i varje fall pröva, huruvida en dylik hjälp bör äga rum. Men å andra sidan är det icke lika fördelaktigt för ett land, som självt råkar i den situationen att bliva angripet, att icke kunna påräkna hjälp ifrån förbundets övriga medlemmar. Här är sålunda ett antingen-eller. Är jag juridiskt förpliktadt att militäriskt hjälpa de andra förbundsmedlemmarna i de fall, som omtalas i artikel 16, så är jag också juridiskt berättigad till hjälp ifrån deras sida, ifall jag själv angripes. Är jag återigen icke juridiskt förpliktadt att hjälpa, har jag icke någon juridisk rätt att få hjälp. Och jag kan i högsta grad komma i behov av hjälp på grund av nämnda artikels övriga bestämmelser; ty otvivelaktigt är, att vi måste i dylika fall avbryta alla kommersiella förbindelser med fredsbytaren — ja, vi måste också medverka vid förhindrandet av förbindelser mellan honom och stater utom förbundet. Vi måste vidare lämna fri passage inom vårt område för truppstyrkor, som förbundet använder för att betvinga fredsbytaren. Alla dessa åtgärder äro, såsom var och en lätt kan förstå, ägnade att inveckla oss i krigiska förvecklingar. I en sådan situation hade det naturligtvis varit av stor betydelse, ifall vi kunnat påräkna militärisck hjälp ifrån de övriga förbundsmedlemmarnas sida. De, som anse, att någon juridisk förpliktelse att militärisck hjälpa en förbundsmedlem, när han obehörigen angripits, icke föreligger, hava emellertid icke kunnat dölja för sig själva, att artikeln nog medför ett slags moralisk förpliktelse att lämna en sådan hjälp. Detta skulle ock innebära, att vi hade ett slags moralisk rätt att i en sådan situation få hjälp ifrån övriga förbundsmedlemmar. Nu är det så, att det finns mången olikhet mellan juridiska rättigheter och moraliska rättigheter, juridiska förpliktelser och moraliska förpliktelser, men då det blir fråga om att lita på den ena eller den andra rättigheten eller den ena eller den andra förpliktelsen, är det av synnerligen stor betydelse, mellan vilka dessa rättigheter respektive förpliktelser existera. Om en mäktig och en svag ingått ett avtal, kan det vara alldeles otillräckligt för den mäktige, att den svage är moraliskt förpliktadt att vidtaga en viss åtgärd till hans fördel, ty om den svage icke gör det, har den mäktige medel att genomdriva den moraliska förpliktelsens realiserande. Men återigen den, som är svag, skall taga sig noga tillvara för att bygga sitt oberoende och sin självständighet på en mäktigares moraliska förpliktelse, ty denna moraliska förpliktelse, om den existerar eller icke, och vad den bör giva anledning till eller icke, det kommer nog den mäktige att pröva själv i sista hand. Även om det är riktigt, som presidenten Wilson har sagt, med avseende på moraliska förpliktelser, att de i grund och botten äro mera bindande än de juridiska, kommer det dock i sista hand att bero på den för-

pliktandes eget samvete. Jag är visserligen övertygad att, i fall vi bli medlemmar av nationernas förbund, vi skulle troget följa vårt eget samvete, men jag vill verkligen icke — utan att på något sätt sära någon — ställa min förtröstan till andra makters samveten.

Jag kan sålunda icke finna annat än att detta förbund, till vilket vi inbjudits, är av den art, att vi genom att inträda i det samma skulle ådraga oss förpliktelser, vilkas omfattning vi nu icke kunna bedöma, men som däremot komme att bedömas av andra, detta utan att vi blivit tillerkända rättigheter, på vilka vi kunna med säkerhet stödja oss. Jag fruktar därför, att icke blott vår självbestämmanderätt skulle utan motsvarande fördelar gå förlorad och andra erhålla bestämmanderätten över vår utrikespolitik, utan även att våra möjligheter att skydda vårt land och dess självständighet bleve betydligt reducerade. Jag kan icke finna annat än att just detta, att andra makter kunna ålägga oss en politik, som kan för oss medföra krigiska förvecklingar, får till följd, att vi, om vi över huvud taget vilja bevara vår självständighet, måste på ett långt mera effektivt sätt än om vi stå utom förbundet öka våra försvarsbördor.

Det finns icke, såvitt jag förstår, något avgörande skäl för att vi under denna situation skola ingå i förbundet i annat fall än att valet icke står oss öppet. Men är det så, då gagnar det föga att här diskutera fördragets särskilda bestämmelser. Då är det ju ingenting annat att göra än att fatta sitt beslut, alltefter som man anser att risken att göra det ena är större än risken att göra det andra. För min del anser jag emellertid, att valet är fritt. Redan i förbundsaktens ingress ha uttalanden gjorts, vilka visa, att de, som hava inbjudit oss, böra vara av den uppfattningen, att det står oss öppet att efter bästa förstånd, och med hänsyn till våra intressen, utan risk att detta skall medföra några för oss menliga följder, fatta vårt beslut. Det har anförts åtskilliga skäl för att vi skulle biträda denna förbundsakt. Jag skall be att i största korthet få närmare ingå på några av dessa skäl och undersöka huru bärande de kunna vara inför en opartisk uppfattning.

Man har gjort gällande, att förbundet kanske visserligen framstår som ett segrarnas förbund, såsom en allians företrädesvis mellan de i kriget segrande, men man har icke därav låtit avskräcka sig från att tillstyrka att vi ingå i förbundet, ty vi vore icke berättigade att sätta oss till domare över nämnda makter i den svåra situation, vari de voro. Härpå anser jag, att det svaret bör givas, att detta är en fråga, som i detta fall är fullständigt irrelevant. Det är ingen, som vill sätta sig till domare över de makter, som inbjudit oss att biträda förbundsakten, trots det att, enligt vår uppfattning, denna förbundsakt skulle skapa en allians till fredsfördragets genomförande. Men vad vi äro berättigade att göra, det är att vägra vår medverkan i en dylik sammanslutning för att fullfölja syften, som enligt vår åsikt, icke äro till mänsklighetens bästa, utan tvärtom. Om det får anses såsom ett fel, ett misstag, att i stället för ett verkligt nationernas förbund i detta ögonblick sluta en dylik allians, om det är ett fel, ett misstag, säger jag, så kan

Ang Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

det felet ursäktas dem, vilka hava burit krigets tunga, vilka hava lidit så hårt under detta krig och vilka slutligen genom sin storartade kraft hava blivit segrare i kampen. Däremot kan det icke ursäktas oss, ifall vi, som hava stått utom det hela, vi, som mera objektivt kunna bedöma situationen, i svag undfallenhet följa segrarna i detta deras uppsåt. Man har emellertid sagt, att det är oriktigt att betrakta den omständigheten, att förbundsfördraget intagits i fredstraktaten såsom dess första kapitel, som någonting, vilket skulle skarpare fixera denna förbundsaktens karaktär av en allians till fredsfördragets genomförande. Man har till och med sagt, att genom att förbundsfördraget intagits i fredstraktaten har man gjort denna själv smidigare och skaffat sig ett medel att reformera och förändra de fredsbestämmelser, vilka måste anses obilligt hårda och ogenomförbara. Detta är emellertid att ställa verkligheten på huvudet. Förbundsakten har intagits i fredstraktaten därför att presidenten Wilson yrkade att så skulle ske. Den ekvivalent, som av honom däremot lämnades i utbyte, var ingen annan än den, att de fjorton punkter, som denne statsman hade uppställt såsom grundval för den blivande freden, ströks bort vid fredsfördragets utformande i övrigt.

Man har sagt, att det är oberättigat av oss att granska de särskilda punkterna i fredsfördraget, därför att en dylik diskussion icke kan bli till någon nytta. Man kan i alla fall icke på förhand få bestämt, vilken tolkning av fördraget, som är den riktiga, utan man bör fatta sitt beslut angående fördraget, sådant det är, utan att närmare gå in på vad det egentligen kan innebära.

Jag vill verkligen fråga, om det finns någon person, som, när han eljest ingår avtal, handlar på det sättet. Jag undrar, vad en bonde skulle säga, som ämnar sluta ett köpekontrakt angående en fastighet, ifall man sade til honom: »Diskutera icke villkoren, kontraktet är redan skrivet, begär icke någon tolkning av dessa villkor, utan skriv bara under.» Han skulle naturligtvis svara på följande sätt: »Jag måste väl veta, vad jag förpliktar mig till; jag måste väl veta vad som är antagligt att domstolarna skulle döma i händelse detta avtal komme under domstolarnas bedömande.» Detta vill man emellertid nu förmena oss. Sveriges folk får icke diskutera, icke undersöka och göra klart för sig, vad de särskilda bestämmelserna i fredsfördraget innehålla, detta trots det att den, som säkerligen kommer att med anspråk på auktoritet tolka detta fredsfördrag, icke är en opartisk domstol utan de makter, vilka hava fått säte i förbundets råd och vilka kunna hava helt andra intressen än vi, när det gäller innebörden av förbundsstadgans särskilda bestämmelser.

Man har sagt, att vi visserligen hava fått mycket litet att säga inom det ifrågavarande förbundet, på grund av förbundsstadgan, men detta bristande juridiska inflytande kommer att ersättas av ett ökat moraliskt inflytande. För min del måste jag bekänna, att jag har svårt att förstå, vad det är, som skulle skapa ett ökat, ett stort moraliskt inflytande för vårt land inom förbundet, ifall vi inträdde

i detsamma. I allmänhet är det ju så, att den, som vinner moraliskt inflytande, är en person, som vet vad han vill och som också har kraft att hävda denna sin ståndpunkt, men vi, vi skulle inträda i förbundet under uttalande av satsen: »Härtill är jag nöjd och tvungen. Jag anser det visserligen i många stycken skadligt för mitt lands intressen, men i alla fall inträder jag, ty jag har ingenting annat att göra.» Tror man verkligen, att den, som ansluter sig till ett förbund under en dylik förklaring, kan som medlem i förbundet vinna något moraliskt inflytande, vilket skulle kunna ersätta det juridiska inflytande, som förbundsstadgan icke lämnar honom.

Man har sagt — och det står i utskottsmajoritetens motivering — att stormakterna själva hava gjort uppoffringar i fråga om sin handlingsfrihet genom att inträda i förbundet, och därför skulle det icke vara något att säga om att även vi finge göra dylika uppoffringar. Tvärtom, stormakternas uppoffringar vore större, ty, heter det, för att åt sig trygga ett avgörande inflytande i världen, skulle de icke ha behövt upprätta ett nationernas förbund. Jag får säga, att jag står alldeles häpen inför ett dylikt uttalande. Det inflytande, som stormakterna förut hade, var ju grundat uteslutande på deras maktställning, men det inflytande, som de få på grund av förbundsstadgan, blir ett rättsligt inflytande över de övriga staterna. Det måtte väl vara en ofantlig fördel att ersätta ett inflytande, som grundar sig uteslutande på makt med ett inflytande, som grundar sig på rätten. För övrigt, det är väl också något värt att få alla dessa små stater, som ingå i förbundet, till sina tjänare, vilka man kan befalla och härska över i kraft av förbundsstadgans bestämmelser.

Man har under diskussionen om vår anslutning till förbundet uttalat sitt erkännande åt regeringen, därför att regeringen har i den kungl. propositionen tolkat förbundsstadgandena på det för Sverige mest fördelaktiga sättet. Ja, jag har redan, då jag behandlade 16:e artikeln bestämmelser, uttalat, att meningarna verkligen kunna vara delade om, vilken tolkning som för Sverige skulle vara den mest fördelaktiga. Det är tvivelaktigt, synerligen tvivelaktigt, om det för Sverige är fördelaktigast att förpliktelsen till militär hjälp icke är juridisk. Ty, som jag förut sagt, därmed blir också rätten till dylik hjälp från de övrigas sida icke ovillkorlig utan i själva verket beroende på deras välvilja. — Men låt vara, att regeringens tolkning av de särskilda bestämmelserna skulle vara den för Sverige fördelaktigaste — vad skulle detta gagna oss? Är det inte snarare att söva in oss i en farlig säkerhet, i fall vi tolka stadgarna i tvivelaktiga fall så mycket som möjligt till vår fördel? Är det ej så, när man skall granska ett kontrakt, att man bör utgå ej från den tolkning, som för en själv är fördelaktigast, utan från den tolkning emot ens eget intresse, som är möjlig? Och följaktligen synes det mig, att, när vi skola bestämma, om vi skola gå med eller ej, det är ej nog med att en tolkning till vår fördel kan med skäl ifrågasättas, utan det fordras, att en tolkning, som är skadlig för oss och som borde giva anledning till, att vi hölle oss utanför, icke rimligtvis kan ifrå-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Ports.)

gakomma. Detta så mycket mer som på sätt jag förut sagt, avgörandet icke sker genom en opartisk domstol utan av representanter för dem som kanske ha mot oss stridiga intressen.

Man har åberopat till förman för regeringens tolkningar av de viktigaste punkterna, nämligen 10:e och 16:e artiklarna, att man i Danmark och Norge har tolkat bestämmelserna på samma sätt. För min del kan jag ej finna, att detta ger oss något skydd. Vi se, att Amerikas förenta stater vilken makt skulle permanent ha säte i rådet, icke ha ansett sig kunna slå sig till ro vid en dylik tolkning. Jag kan följaktligen icke finna, att vi kunna våga lita på, att densamma skall göra sig gällande därför, att de nordiska staterna ansett den närmast böra komma ifråga. Otvivelaktigt är nämligen en annan tolkning möjlig. I motiven till utskottsmajoritetens betänkande har det emellertid gjorts gällande, att vilken tolkning som än antages rörande förbundsaktens bestämmelse om militär sanktion, så bibehåller varje förbundsmedlem sin möjlighet att själv pröva, om den bör deltaga i en sådan sanktion eller icke, i och genom stadgandet i artikel 4, att en var i rådet icke representerad stat äger säte och stämma därstädes vid behandling av fråga, som speciellt berör denna stats intressen. Enligt 5:te artikeln, som fordrar enhällighet för ett beslut, skulle vi nämligen kunna i ett dylikt fall uttala vårt veto och därigenom förhindra ett för oss ofördelaktigt avgörande. Här kommer jag in på en fråga, som är av synnerligen stor betydelse. Jag har i det föregående sagt, att vi icke hava säte i rådet, men att det finnes ett undantag från den bestämmelsen, nämligen att varje förbundsmedlem har rättighet till säte och stämma i rådet, när dit drages någon fråga, som speciellt angår den ifrågavarande staten. Vad menas med detta, att den »speciellt berör dess intressen»? Utskottets majoritet har tolkat denna bestämmelse så, att frågan om det finnes juridisk förpliktelse för förbundsledamot att lämna militärisk hjälp vid en förbundsaktion enligt 16:e artikeln, skulle vara en dylik fråga. För min del måste jag på det allra bestämdaste taga avstånd från en dylik tolkning. Vad skulle det bli för resultat, om man tolkar uttrycket, att frågan *speciellt berör* en viss stats intressen, så, att varje fråga, av vars avgörande den ifrågavarande staten kunde röna något inflytande, skulle vara en dylik fråga. Då skulle alla frågor, som angå förbundet, vara av den beskaffenheten. Då skulle följaktligen varje rådsmöte, där det gäller att fatta beslut å förbundets vägnar, vara ett sådant, dit alla förbundets medlemmar borde inbjudas, d. v. s. rådet skulle vid varje frågas avgörande utvidgas till att bli en förbunds församling. Det vore något så orimligt, att det rent av är egendomligt, att man kan komma på en dylik tanke. I den franska texten talas det om en fråga, *qui l'intérêt particulièrement*, och i den engelska heter det: en fråga *specially affecting* — som särskilt, speciellt berör — en stats intressen. Dessa uttryck ställa naturligtvis en viss fråga i motsats mot frågor, som beröra allas intressen och icke kunna sägas speciellt

beröra en särskild stats intressen. Och då det nu här gällde att avgöra, huruvida det enligt förbundsakten föreligger en juridisk förpliktelse att militäriskt hjälpa eller icke vid ett angrepp på en förbundsmedlem, är det ju alldeles klart, att detta är en fråga, som angår alla förbundets medlemmar, och icke en fråga som skulle angå t. ex. Sverige särskilt. Alltså, om man är rädd för den tolkningen, att 16:e artikeln stadgar en juridisk förpliktelse till militäriskt hjälp, skall man icke tro, att man kommer ifrån den förpliktelsen på det sättet, att vi måste kallas till ett förbundsråd, där en dylik förpliktelse skulle göras gällande, och att vi där skulle kunna omintetgöra dess utkrävande genom en förklaring, att frågan angår oss speciellt och att vi följaktligen hava veto i fråga om beslutet angående densamma.

Man har sagt, att en fördel för oss av förbundet, som vore obestriddig, skulle vara den, att de stora makterna komme att minska sina rustningar, varigenom vi i vår ordning också bleve i tillfälle att göra densamma. Jag har redan i det föregående påpekat, att enligt min mening de plikter, som förbundsakten ålägger oss, komma att göra det nödvändigt för oss att ha ett försvar, som är minst lika stort och säkerligen större än det vi måste ha, om vi stå utom förbundet. Men även om jag ser bort därifrån, måste jag göra gällande att man vid ett dylikt påstående förbiser en mycket väsentlig sak, och det är den, att det finnes makter icke blott inom utan även utom förbundet. Således, det är ej nog med, att vi anpassa våra rustningar efter de makters, som stå inom förbundet, utan vi måste också taga hänsyn till de makter, som stå utom, särskilt om, såsom fallet är, dessa makter äro de, som ligga oss närmast och från vilka fara för oss lättast kan uppkomma. Jag behöver ej fästa uppmärksamheten på något annat land än på Ryssland. Ryssland står utom förbundet. Hur än avrustningen eller minskningen i rustningar må bli inom förbundet, måste ovillkorligen Sveriges försvarsberedskap rätta sig efter, hur det kommer att gå inom den ryska staten, från vilken en allvarlig fara otvivelaktigt kan hota oss.

Man har sagt till förmån för Sveriges inträde i förbundet, att de små stater, vilka särskilt hava visat sig vara vänner av fredsidén och fiender till kriget, och som med hela sin kraft hava under världskriget sökt upprätthålla neutraliteten, måste vara med i förbundet för att dettas utveckling skall ledas i den rätta riktningen. För min del kan jag icke alls förstå detta resonemang. Allt beror ju på vilket inflytande, som kommer att tillerkännas dessa stater inom förbundet. Ha de intet inflytande där, är det svårt för dem att göra sina meningar gällande och få sina principer erkända. Så vitt jag förstår, är det då bättre att stå utanför. Stå de inom förbundet, kommer man kanske att säga dem, när de söka få fram sina meningar: detta göra vi i edert eget intresse, detta göra ni för att få förbundet ombildat i en riktning, som skänker er ökat inflytande och ökad betydelse. Men står man utom, då är det omöjligt att möta reformsträvandena med ett dylikt svar. Då ligger det i sakens egen natur, att man verkar i enlighet med

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

sin övertygelse för att oberoende av den fördel, man kan ha av det själv, få förbundet att bliva vad det borde vara men vad det enligt förbundsstadgan icke är.

Man har sagt, att trots det att förbundsstadgan ger ett ojämförligt stort inflytande åt stormakterna, är ej faran för de små makterna så synnerligen stor, ty man kan räkna med, att stormakternas intressen icke äro desamma, utan att det blir meningsskiljaktigheter, varigenom de smärre staternas inflytande skulle kraftigare kunna göra sig gällande. Med avseende härför måste man erkänna, så vitt jag förstår, att det alltför väl kan hända, att en dylik meningsskiljaktighet blir till stor skada för de svagare förbundsmedlemmarna. Ifall densamma stannar blott därvid, att det icke blir någon enighet inom rådet, ja då innebär den, att rådet och hela förbundets verksamhet låsas fast och förbundet blir utan betydelse. Men om denna meningsskiljaktighet skulle taga sig starkare uttryck, fruktar jag för, att ställningen för de smärre staterna inom förbundet kan bli synnerligen farlig. Det är äventyrligt att vara med, när de mäktige komma i strid med varandra. Det har historien visat vid många tillfällen. Jag behöver blott erinra om triumvirernas tid inom det romerska riket, hur det där gick med senatens inflytande och de särskilda sentorspartiernas ställning. När de stora komma i strid med varandra, då blir det helt naturligt, att de små fylka sig, några kring den ena, andra kring den andra. Då sedermera de stora göra upp eller den ena vinner över den andra, är det vanligtvis de små, som få betala kalaset. Jag kan därför icke finna annat än att, om man över huvud hoppas någonting av förbundet, bör man hoppas, att enighet, samförstånd och samverkan skola göra sig gällande mellan alla förbundets medlemmar, icke minst mellan de stora. Därför är det också av särskild betydelse, att icke en viss grupp av makter, att icke stormakterna plus vissa smärre makter från början få ett inflytande, som gör dem allsmäktiga i förhållande till de övriga.

Trots allt har man dock sagt, att denna förbundsakt är ett »jättsteg framåt till civilisationens bästa». För min del har jag svårt att förstå, vari detta jättsteg ligger. Hittills har man åtminstone ej sett några spår i den riktningen. Nationalitetsprincipen, som är en bland de viktigaste principer för ett gott förhållande mellan folken, har i fredsfördraget blivit trampad under fötterna, och man kan ej frigöra sig från det intrycket, att de åtgärder, som genom fredsfördraget i övrigt föreskrivits, icke ha varit ägnade att gagna civilisationen. Vi se tvärtom, hur gamla stater sönderstyckats och för närvarande äro i ett tillstånd, där det icke ens kan vara tal om, att civilisationens välsignelser där skola kunna göra sig gällande. Det fordras en annan anda inom förbundet än den, som hittills har visat sig, för att man skall vara berättigad att säga, att förbundet innebär ett steg, ett stort steg till civilisationens bästa.

Man har sagt, att om förbundet redan från början skulle ha utformats så, att idealet genom detsamma hade blivit förverkligat, skulle det aldrig ha kunnat komma till stånd. Man kan icke bilda något nytt, som redan från början är fullkomligt. Ja, det är ju alldeles up-

penbart. Man kan ej fordra, att detta nationernas förbund i sin minsta detalj skulle vara byggt på rättfärdighet. Vad man återigen, så vitt jag förstår, kan fordra, det är, att det icke från början skall vara byggt på tyranni och orättfärdighet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Då man talar om framtiden för detta förbund, har man fäst stora förhoppningar vid det inflytande i förbättrande riktning, som demokratiens ytterligare segrar skulle vara ägnade att medföra. För min del får jag bekänna, att jag icke är någon beundrare av demokratiens segrar. Om man dömer efter resultaten, tror jag, att man icke kan sätta dem alltför högt. Det vore också bra egendomligt, om massorna, de mindre bildade, de mindre erfarna skulle ha större förmåga att realisera det höga, det rätta, det ideella, än de, som ha en större bildning, en större sinnets förfining och en större erfarenhet. Då man har talat om demokratiens ökade möjlighet att för framtiden förbättra denna förbundsakt, har man närmast tänkt på resultaten av ett ökat inflytande från de stora arbetarmassorna. Det är otvivelaktigt, att arbetarna inom de särskilda länderna hysa en stor benägenhet för internationella anordningar. Vi veta ju, att socialdemokratien finner sin stora uppgift icke i att skydda våra nationella egendomligheter utan framför allt i att skapa en internationell samverkan mellan arbetarna inom alla världens länder. Man kan förstå, att utgångspunkten är, att dessa arbetarnas intressen äro över hela världen gemensamma, och att man följaktligen kan på dem bygga förhoppningen, att ifrågakvarande nationernas förbund skall utveckla sig till ett världsförbund, som i samma grad tillgodoser arbetarnas inom alla stater särskilda intressen. Jag tror emellertid, fränsett vad jag nyss sade om demokratiens större förmåga att realisera stora och ädla tankar, att arbetarna i högsta grad misstaga sig, om de tro, att man saklöst kan offra det nationella för det internationella. När det gäller striden mot arbetsgivarna, ja då hava kanske arbetarna inom världens olika stater starka gemensamma intressen, men när den striden icke vidare är på tal, när den striden på ett eller annat sätt är avgjord, då visa sig de nationella motsatserna lika väl mellan arbetarna i de olika länderna, som mellan de olika ländernas övriga innebyggare. Vi skola komma ihåg, att arbetaren är producent och konsument. Det ena landets arbetare ha säkerligen ej någon lust att sätta sina intressen tillbaka för ett annat lands, och de äro sannerligen icke ädlare än att, om de få makt över det andra landet, de nog komma att sätta sitt eget bästa i första rummet, likaväl som de gjort, vilka hittills inom de särskilda staterna ha haft makten.

Man har sagt, att om vi icke nu gå med i förbundet, blir vår ställning i framtiden betydligt försämrad — därför, att vi icke kunna komma in i förbundet utan att underkasta oss alldeles särskilda och strängare villkor än för närvarande. Härpå måste jag svara genom en blott hänvisning till grunderna för förbundsstadgan. Förbundsstadgan säger, under vilka villkor stater kunna komma in, som varken äro signatärmakter eller inbjudits att inom två månader biträda förbundet. Där står först, att staten i fråga skall lämna betryggande garanti för

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

sin uppriktiga avsikt att uppfylla sina internationella förpliktelser. Den garantien har Sverige redan lämnat genom sin hundraåriga neutralitet. Vidare står det, att man skall underkasta sig förbundets bestämmelser beträffande omfattningen av de nationella rustningarna, men i den punkten hava förbundets medlemmar sannerligen icke något annat intresse än Sverige självt, nämligen att rustningarna böra begränsas till det minimum, som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid aktion. Ifrågavarande villkor är föreskrivet endast av hänsyn till befarade rustningar från de stora makters sida, vilka för närvarande stå utom förbundet.

Man har sagt, att, om vi stå utanför, kommer det goda samförståndet mellan oss och Danmark och Norge och det lyckliga samarbete, som fortgår mellan oss och dessa stater, att lida intrång. För min del kan jag icke förstå ett dylikt uttalande. Huru skulle det väl vara möjligt, att våra danska och norska bröder skulle kunna taga illa upp, att vi fattade ett beslut, som vi anse vara betingat av Sveriges livsintressen. Vi döma icke dem, därför att de kanske fatta ett beslut i motsatt riktning. De kunna hava skäl för sitt beslut, som vi sakna. Nämnda farhåga vilar därför på en konstruktion och saknar varje berättigande.

Man har sagt, att Sveriges fara genom att stå utanför förbundet skulle bli större, särskilt öster ifrån, än om vi ginge in i förbundet. Om vi äro inom förbundet, skulle vi kunna påräkna hjälp från förbundsmedlemmarna; äro vi åter utom förbundet, skulle vi icke kunna påräkna en dylik hjälp. Detta resonemang måste jag för min del bestrida. Är det så, som regeringen gjort gällande, att någon juridisk förpliktelse icke existerar för förbundsmedlemmarna att militäriskt hjälpa varandra i händelse av angrepp, kommer säkerligen förbundet att låta sig bestämmas av vad som är dess intresse att göra under en dylik situation, och samma intresse måste bestämma dess handlingssätt, i händelse vi stå utom förbundet. För övrigt äro vi inom förbundet, kan det hända, att fara uppstår för oss öster ifrån på grund av förbundets åtgöranden eller andra förbundsmedlemmars intressen och att vi sålunda kastas in i ett krig, varöver vi icke haft att själva bestämma och som vi helst skulle önskat undvika. Stå vi åter utom förbundet, är det alltid en möjlighet i framtiden liksom hittills att så föra vår politik, att vi undgå faran att bli indragna i krigiska förvecklingar med vår granne i öster.

Man har sagt, att det är vår plikt mot mänskligheten att gå med i förbundet. Härvid torde kunna göras gällande, att mänsklighetens väl icke gynnas av skenet utan av verkligheten. För övrigt hyser jag för min del den uppfattningen, att det bästa sättet att gagna mänskligheten är att arbeta för det egna landets välfärd och storhet. Detta är den uppfattning, som har bestämt den nation, som mer än någon annan velat sätta idéerna högt, nämligen det franska folket. För detsamma har alltid arbetet för mänskligheten

varit ett arbete för Frankrike, och för oss måste också arbetet till mänsklighetens bästa ske samtidigt till Sveriges väl och icke på ruinerna av Sveriges välfärd.

Till sist har man sagt — om jag minns rätt, i utskottets motivering — att den stora världsoptionen icke skulle förstå oss, ifall vi ställde oss utanför nationernas förbund; man skulle anse oss som efterblivna, såsom reaktionärer. För min del skulle jag vara stolt över att kallas för reaktionär, i fall man så kallade mig, därför att jag förordat en politik, som tillvaratager i första rummet Sveriges intressen. Världsoptionen är för övrigt ett mutabile et variabile. Liksom havsvågorna piskas upp av stormilarna, kan denna världsoption för en tid röras upp i en viss riktning, men den går snart tillbaka till sitt gamla jämviktsläge. Det blir dock, såsom utrikesministern riktigt sade, framtiden och kanske en ganska snar framtid, som kommer att visa, huruvida vi, som icke kunnat biträda Kungl. Maj:ts förslag, haft rätt eller om de haft rätt, vilka haft en motsatt mening.

Då sålunda de skäl, som anförts för att vi trots alla betänkligheter skulle ingå i nationernas förbund, enligt min mening icke hålla streck vid en allvarlig granskning, kan jag icke giva min röst för regeringens förslag.

Vi äro dödliga, men Sverige måste ständigt bestå. Även om farorna för ögonblicket för oss skulle bliva större genom en vägran att ansluta oss till förbundsakten, väger detta fjäderlätt, om Sveriges oberoende och framtid skulle genom ett motsatt beslut äventyras. Vi äro beredda till stora offer för att främja mänsklighetens bästa, men den tanken kan icke vinna stöd i vårt inre, att detta mänsklighetens bästa måste köpas med offret av Sveriges väl.

Herr greve och talman Jag ber att få yrka bifall till den av mig med flera vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Kvarnzelius: I en av dagens morgontidningar stod att läsa, att alla skäl, som kunna anföras för och emot Sveriges anslutning till nationernas förbund, redan blivit anförda, och att några nya synpunkter för tillfället icke vidare stode att avvinna ämnet. Jag tror, att detta påstående är riktigt, ty under den diskussion, som i dag hittills har pågått, hava icke några skäl anförts, som icke varit under omprövning, efter vad jag har all anledning förmoda, då Kungl. Maj:t fattade sitt beslut i ärendet, och efter vad jag vet, då utskottet fattade sitt. Jag har icke heller trott mig om att kunna anföra några nya synpunkter, som skulle kunna ytterligare belysa ärendet. Det är icke därför jag har begärt ordet, utan det är för att i korta ordalag giva till känna de skäl, på vilka jag företrädesvis stöder mig, då jag lämnar min anslutning till Kungl. Maj:ts proposition.

Och dock skulle jag så gärna vilja anföra talande och övertygande skäl för den kungl. propositionen och utskottets ståndpunkt, därför att jag anser det vara en angelägenhet av högsta vikt, att

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

landet i en fråga som denna kunde uppvisa så stor enighet som möjligt. Det har förut alltid varit fallet, då det gällt frågor av internationell karaktär, att man har varit mån om att, då riksdagen skulle göra ett uttalande, samla ett så enhälligt och fast uttryck för dess ståndpunkt som möjligt. Åtskilliga gånger under min riksdagsmannatid hava också sådana ärenden förevarit, och det har också vid varje tillfälle, då en mening i dylikt avseende skulle uttalas från riksdagens sida, lyckats för ledamöterna av riksdagen, oavsett vilket politiskt parti de tillhört, att manifesteras en enhällig uppfattning. Viktigt för varje nation, när det gäller uppträdande utåt, är detta givetvis av större vikt, när det är en liten nation, som, såvida den vill på något som helst sätt göra sin röst hörd, måste framträda enig och fast i sin uppfattning.

Nu förstär jag mycket väl, att i en fråga av den utomordentligt stora vikt och betydelse som den förevarande, delade meningar kunna förefinnas, och att stor tvekan hos många skall göra sig gällande, när det nu är fråga om att uppgiva en del av vår självbestämmningsrätt för att ansluta oss till den större enheten, nationernas förbund. Det är givet, att därvidlag hos var och en göra sig gällande önsksningar, som man icke kan undertrycka, och för min del får jag säga, att det givetvis måste vara med stor betänklighet man går att ge sin anslutning till förbundet, när man ser, att det land, från vilket idén om detta förbund framkommit, Amerika, i närvarande stund icke har bestämt, huruvida det vill lämna sin anslutning till förbundet eller icke. Men såsom frågan nu ligger, lär det icke vara möjligt för Sverige att avvakta ett beslut från Amerikas sida, hur önskligt det än hade varit. Därför måste vi fatta vårt beslut oberoende av hur Amerika kan komma att ställa sig, men det må vara tillåtet att vid detta tillfälle uttala den livliga önskan och förhoppningen, att Amerika också inom den närmaste framtiden skall komma med i detta nationernas förbund, liksom alla övriga nationer i världen. Man får dock icke förbise, att Europa är centrum härvidlag. Det är här kriget har förts, och det är i Europa, som faran för krig företrädesvis har förelegat. Det är därför naturligt, att då ett nationernas förbund bildas, behovet därav i främsta rummet skall göra sig gällande hos de nationer, som hava lidit mest av kriget och som varit mest utsatta för krigsfara. Ur den synpunkten skulle det givetvis varit önskvärt, att det hade blivit en fullständig anslutning från alla europeiska stater, men man kan ju icke begära det orimliga, att i samma ögonblick, som den mest fruktansvärda strid emellan nationerna i Europa har upphört, de skulle vara färdiga att falla i varandras famn och sluta ett nationernas förbund. Man måste dock ge uttryck åt den förhoppningen, att trots att detta förödande världskrig måste hava slagit oerhört djupa sår i nationernas sinnen och liv inom Europa, den tid dock icke skall vara avlägsen, då även de nationer, som tillhört centralmaktsgruppen, och Ryssland skola komma med i nationernas förbund, ty för att detta förbund skall kunna göra sin insats gällande för de höga uppgifter, som det har sig föresatt, på det mest tillfredsställande och för mänskligheten mest fruktbringande sätt.

gande sätt, så är det nödvändigt, att alla nationer tillhöra det-
 samma.

Om riksdagen nu skulle ansluta sig till den mening, som her-
 rar reservanter här förordat, — ehuru väl de icke kunnat ena sig,
 utan gått i tre olika grupperingar — vad skulle då inträffa? Sve-
 rige skulle då komma att stå tämligen isolerat här uppe i nordens,
 under det att övriga små nationer ansluta sig till förbundet, och
 vår ställning skulle bliva föga avundsvärd, icke minst med hän-
 syn därtill, att under första skedet av världskriget en stor misstro
 alstrades emot Sverige inom vida kretsar i de krigförande länderna
 på ena sidan. Denna misstro skulle genom en vägran nu från Sve-
 riges sida att giva sin anslutning till nationernas förbund få ökad
 näring, och det kan icke vara till gagn för vårt land.

Vi få dock icke förbise, att de förnämsta exportartiklar, som
 vi hava, i stor utsträckning gå till de länder, som redan givit sin
 anslutning genom att bilda nationernas förbund. De hava utan tvi-
 vel många maktmedel i sin hand att göra livet surt för ett land,
 som icke uppträder förtroendefullt och fullt vänskapligt gentemot
 dem, och de skulle betrakta det — det är omöjligt för mig att komma
 ifrån den övertygelsen — såsom en i viss mån ovänlig handling,
 om Sverige skulle vägra att giva sin anslutning nu till nationernas
 förbund. Även om denna deras uppfattning är oriktig, även om
 jag är fullt övertygad om att ingen av reservanterna på något som
 helst sätt i ett sådant beslut skulle vilja inlägga en dylik mening,
 skulle det komma att tolkas och utnyttjas på detta sätt av de stora
 och mäktiga nationerna. Och med den livliga samfärdsel natio-
 nerna emellan, som utmärker vårt nutida liv, är det alldeles påtag-
 ligt, att en liten nation som vår icke kan få utveckla sina möjlig-
 heter och utveckla de resurser den har på ett fullt rationellt och
 för landet nyttigt och välsignelsebringande sätt, om vi icke få röna
 en vänskaplig behandling av dessa mäktiga nationer, som äro de
 stora använarna av våra viktigaste exportartiklar, på vilka man
 nästan kan säga, att hela vårt lands ekonomiska väl och ve beror. Ett
 förtroendefullt vänskapligt förhållande till dessa mäktiga länder är
 förutsättningen för att vårt lands handel och samfärdsel skall kunna
 pulsera fritt och obehindrat.

Nu kan man säga, att dessa ekonomiska synpunkter icke få vara
 det främst avgörande, när det gäller en så viktig och för landet djupt
 ingripande fråga som att lämna sin anslutning till ett nationernas
 förbund. Men man får ej heller förbise, att dessa ekonomiska syn-
 punkter dock spela en mycket betydande roll och säkerligen även
 i fortsättningen komma att göra det. Under världskriget hava vi
 haft tillräckliga erfarenheter av vad det betyder att vara bunden i
 sin rörelsefrihet åt alla håll.

Ett allvarligt försök måste göras att åstadkomma en ny inter-
 nationell rättsordning. Det är säkerligen i insikt därom, som ini-
 tiativet tagits till detta nationernas förbund och i den kommentar,
 som har givits av den engelska regeringen till det förslag, som före-
 lades parlamentet, har också detta fått uttryck. Då jag icke är
 säker på att alla kammarens ledamöter hava tagit del av alla hand-

*Ang. Sveriges
 anslutning till
 nationernas
 förbund.
 (Forts.)*

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

lingar så tillåter jag mig att besvara kammaren med att citera några ord av denna kommentar, därför att såvitt jag förstår det är av yttersta vikt att göra klart för sig huru denna mäktiga nation och dess regering se saken. Det heter: »Den handling, som framgått ur dessa överläggningar är ej en grundlag för en överstat utan, såsom av titeln framgår, en högtidlig överenskommelse mellan suveräna stater, vilka samtycka till att begränsa sin fulla handlingsfrihet på vissa punkter till fromma för sig själv och för världen i dess helhet. Kommissionen, som är av den uppfattning att en generation icke kan hysa förhoppning att kunna binda sina efterkommande genom skrivna ord, har vid sitt arbete hela tiden utgått från den förutsättning, att förbundet allt framgent måste i sista hand bero av de däri ingående staternas fria samtycke; denna förutsättning kommer tydligt fram i nästan alla artiklar i akten, vars yttersta och starkaste garanti måste vara allmänna meningen i den civiliserade världen. Om framtidens folk i det hela komma att bliva själviska, rovlystna och krigiska, kunna inga medel och ingen organisation tillbakahålla dem. Möjligt är blott att upprätta en organisation ägnad att göra det fredliga samarbetet lätt och därför brukligt samt att lita på sedvanans förmåga att forma den allmänna meningen.

Men om sålunda kommissionen såsom en av grundsatserna för sitt arbete utgått från de bestående politiska förhållandena, har den tillika sökt skapa en ram ägnad att möjliggöra och uppmuntra en alltjämt fortskridande utveckling i enlighet med framtidens idéer. Om den endast sparsamt föreskrivit, vad förbundet har att göra, har den varit ej mindre varsam vid bestämmandet av, med vilka ämnen förbundet ej må befatta sig.

Ett antal ändringsförslag, avseende att fastslå förbundets arbetsmetoder eller de åtgärder, som det under givna förutsättningar skulle vidtaga, och i allmänhet åsyftande ökad precision, hava förkastats med full avsikt; ej på den grund att kommissionen icke ställde sig sympatisk till de framlagda förslagen, utan enär det ansetts klokast att lämna framtidens statsmän så fria händer som möjligt och att överlämna åt förbundet att såsom en levande organism själv utfinna de för detsamma lämpligaste utvecklingslinjerna.»

Dessa grundsatser äro så vitt jag förstår viktiga och nödvändiga, för såvitt det skall bliva möjligt att få till stånd det alla folken omslutande nationernas förbund, som jag anser alla böra sträva efter, och som är så nödvändigt, om man skall kunna lätta på de oerhörda rustningsbördor, som hittills hava tryckt särskilt Europas folk och som ju kännas hårt tryckande även här i landet. Jag kan icke förstå den siste ärade talaren, då han, om jag rätt uppfattade honom, ifrågasatte att inträde i nationernas förbund skulle komma att medföra ökade militära bördor för vårt land. Detta tror jag är aldeles fel. Jag för min del måste för övrigt påstå, att vi icke allenast hava nått kulmen, utan överskridit den, och att vår strävan måste gå i motsatt riktning, det vill säga att minska de militära bördorna. Jag vill hoppas, att när vi skola fullfölja det

arbetet, herr Trygger icke skall vägra att lämna sin röst till de förslag, som i sådant syfte komma att föreläggas riksdagen.

Men som jag förut sagt och återkommer dit. Det är icke alldeles betydelseöst, huruvida Sverige kommer att lämna sin anslutning till nationernas förbund, och det är ur den synpunkten — jag säger det ännu en gång — som jag måste beklaga, att man här kan förutse, att det kommer att uppvisas en mycket stark minoritet i riksdagens båda kamrar emot anslutning till Kungl. Maj:ts proposition. Därigenom komma givetvis också möjligheterna för vårt land att göra sig gällande i detta nationernas förbund, att bli mindre, än det annars skulle bli. Jag befarar att vi icke emottagas med det förtroende, som är en nödvändig förutsättning för att en nation över huvud taget och ännu mer en liten nation skall kunna göra sig gällande. Det är ur den synpunkten jag beklagar, att man icke kunnat utjämna meningsskiljaktigheterna, så att vi i denna fråga kunnat framträda med full enighet från representati-
 onens sida.

Det har både förut och här i dag starkt understrukits, att förbundsakten är otydligt och vagt avfattad. Ja, mig förefaller det, att om man tar någon hänsyn till vad som anförts av den engelska regeringen i dess kommentar, och om man därjämte brukar sitt sunda förnuft, så skall man förstå, att det icke är lätt, när det gäller en sådan sak, att åstadkomma fast preciserade bestämmelser. Man behöver endast gå till våra ärade reservanter från utskottet för att se, huru svårt det är att åstadkomma enighet. De vilja alla avslag, men de gå på tre olika linjer, och den blivande diskussionen här i dag skall säkerligen giva vid handen, att de motiveringar, på vilka de kommit till detta avslag, äro i hög grad skiftande. Här har det dock gällt för varandra främmande nationer, som gemensamt skola göra upp en förbundsakt, och att de då icke kunnat i varje detalj utforma den så klart och koncist, att icke en och annan lucka förekommer, och att den i vissa avseenden är vag, finner jag för min del åtminstone vara ganska naturligt. Det får bli framtidens statsmän, som få bygga vidare på den svaga och i mycket bristfälliga grund, som är lagd, men om idén och viljan är god, skall man slutligen med sanning och rätt som vägledare kunna komma fram till förhållanden emellan, som åtminstone i någon mån närma sig de förhållanden, under vilka varje nation för sig reglerar sina förhållanden och tvister.

Utskottet har också givit mycket starka uttryck åt önskvärdeheten av denna utveckling, och jag hade tänkt att till protokollet låta anteckna de punkter, i vilka utskottet har formulerat sina förväntningar. Detta behöver jag icke, därför att hans excellens ministern för utrikes ärendena redan till protokollet anfört desamma. Jag ber att i det hänseendet endast få citera några ord, som följa omedelbart på vad utskottet därvidlag anfört. »Utskottet», heter det, »uttalar den förvissning, att om Sverige inträder i förbundet, vårt lands regering skall oavlätligt hava sin uppmärksamhet in-

Ang. Sveriges
 anslutning till
 nationernas
 förbund.
 (Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

riktad på att begagna de möjligheter, som erbjuda sig att verka för förbundets utveckling efter dessa allmänna riktlinjer.» Jag vill begagna tillfället att alldeles särskilt stryka under detta, ty det anser jag vara av yttersta vikt, att vår regering vid varje tillfälle och så långt dess förmåga sträcker sig söker påverka nationernas förbund i sådan riktning, som uttalas i de önskemål utskottet framfört.

Det är klart, att ett inträde i förbundet till en viss grad måste lägga band på den enskilda nationens handlingsfrihet. Det måste medföra vissa förpliktelser, ty ett nationernas förbund, som icke ålägger sina medlemmar vissa förpliktelser, blir säkerligen av ganska litet för att icke säga av noll och intet värde. Det är genom de ömsesidiga förpliktelserna, som värdet av förbundet så småningom skapas, och i samma mån som man vägrar att underkasta sig förpliktelser, i samma mån får man också vara beredd på att verknin-garna av förbundets verksamhet bliva sämre. Jag anser, att i nationernas förbund böra i främsta rummet alla kulturstater vara sam-lade. Där skola de göra sin insats gällande, och där skola de försöka att befrämja utvecklingen i sådan riktning, att den leder till det mål, för vars uppnående nationernas förbund dock är stiftat och till vilket det syftar. Det är därför jag anser, att Sveriges plats är inom nationernas förbund och icke utanför. Och det är därför, herr talman, som jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr S w a r t z: Herr talman, mina herrar! Då jag i avseende på den föreliggande, utomordentligt betydelsefulla kungl. propositionen ej kunnat ansluta mig till utskottets bifallsyrkande, men ej heller i allo funnit mig kunna biträda vad i övriga reservationer anförts, har jag ansett mig böra genom ett i en särskild reservation framfört yrkande angiva min ställning till frågan och ber nu att få något närmare motivera denna min ställning.

Uti den kritik, som såväl i herrar Tryggers m. fl. som i herr Wohlins reservationer riktas mot flera av förbundsaktens bestämmelser, kan jag i det stora hela instämma. Särskilt finner jag föreskrifternas i mångt och mycket svävande natur mycket betänklig. Denna deras egenskap öppnar möjligheter till tolkningar av olika slag — tolkningar, vilka å sin sida synas komma att i stort sett bliva beroende av de tongivande inom det s. k. rådet.

Men jag har oaktat dessa allvarsamma bristfälligheter ej kunnat komma till alldeles samma slut, som de nämnda reservanterna. Jag har ej kunnat känna mig övertygad om att Sverige under alla förhållanden borde på grund av de i sig själva otillfredsställande bestämmelserna i den föreliggande förbundsakten vägra sin medverkan i det arbete för åstadkommande av en bättre ordning för samlevnaden mellan världens olika nationer, som väl dock, såsom i ingressen till förbundsakten angives, måste anses vara det mål, som med detta arbete åsyftas. För visso hade det varit vida att föredraga, om förbundets stadgar varit så avfattade, att de redan från början lämnat full trygghet för att förbundets verksamhet skulle gå i rätt riktning.

Särskilt hade det varit synnerligen önskligt, om tillträde till förbundet redan från begynnelsen stått öppet för alla civiliserade nationer, som velat ansluta sig till detsamma. Tidpunkten för och omständigheterna vid förbundsaktens tillkomst hava stått hindrande i vägen för en sådan anordning, vars förverkligande snarast möjligt givetvis är en angelägenhet av största vikt. Frågan är emellertid, huruvida vi böra uppskjuta vårt eget inträde i nationernas förbund, till dess att de för detsamma gällande stadgarna utformats på ett sätt, som kan finnas fullt tillfredsställande, eller huruvida vi böra på ett tidigare stadium ansluta oss till förbundet, detta så väl av hänsyn till våra egna intressen som i akt och mening att söka medverka till en utveckling av förbundsreglerna och förbundsverksamheten i rätt riktning.

Det för mig avgörande i denna fråga är den utsträckning, i vilken man från början kan räkna på anslutning till nationernas förbund. Om alla de nationer, vilka såsom signatärmakter eller särskilt inbjudna nämnas i bilagan till förbundsakten, ingå i förbundet under förutsättningar, som åtminstone ej medföra hinder för ett gott och kraftigt samarbete i sann förbundsanda, vill det synas mig, som om det vore till gagn såväl för oss själva som för ansträngningarna att uppbygga en ny rättsordning emellan världens stater, om vi anslöte oss till förbundet. Att under sådana förhållanden stanna utanför, skulle enligt min uppfattning ej vara vare sig rätt eller klokt, allra helst i betraktande därav, att man väl ändå kan hysa förhoppning om att de ännu icke inbjudna makterna — de i kriget besegrade — inom en icke alltför avlägsen framtid skola åtminstone till en stor del — i överensstämmelse med sina egna önskningsar — få tillträde till förbundet. Det är visserligen sant, att en enskild stat, särskilt en småstat sådan som Sverige, ej kan uträtta så synnerligen mycket på egen hand, men först och främst borde man väl kunna räkna på enig samverkan från de med oss likställda staterna — de under världskriget neutrala — och så låge det väl i sakens natur, att ett livligt intresse för en lyckosam utveckling av förbundets verksamhet skulle förefinnas hos flera av fredsfördragets signatärmakter och alldeles särskilt hos den stormakt, varifrån hela förbundstanken utgått. Uti detta intresse låge enligt min uppfattning den säkraste garantien för att den rätta andan skulle göra sig gällande i förbundets verksamhet, och funnes blott den andan, betydde bestämmelsernas ordalydelse ej så mycket. Tolkningen, tillämpningen, bleve det avgörande, och denna bleve under de angivna förutsättningarna helt visst ganska god.

Den oss nu till godkännande förelagda förbundsakten av den 28 juni 1919 är tydligen avfattad utan tanke på någon annan möjlighet än att *alla* signatärmakterna skulle ansluta sig till nationernas förbund och därvid i främsta rummet Amerikas Förenta stater.

Av art. 1 framgår ju, att ursprungliga medlemmar av nationernas förbund äro framför allt alla i bilagan angivna signatärmakter, och av art. 4, att rådet skall bestå av ombud för de allierade och associerade huvudmakterna — Amerikas Förenta stater, England,

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Frankrike, Italien och Japan — samt fyra andra medlemmar av förbundet.

Detta förutsätter ju tydligtvis en reservationslös anslutning från Amerikas Förenta stater. I själva verket skulle kunna påstås, att inbjudningen till oss att ansluta oss till den föreliggande akten av den 28 juni 1919 uteslutande gäller akten i dess ursprungliga skick. Ingen antydning har gjorts, att denna före vårt inträde blivit eller skulle kunna bli ändrad i någon punkt. En förklaring, att vi ansluta oss till denna akt borde alltså i sig själv innebära, att vi göra detta på i akten angivna förutsättningar och bestämmelser, och att vi således ingå i ett förbund, av vilket bland andra Amerikas Förenta stater redan äro så att säga stiftande medlem. Kunde man så fatta saken, skulle jag i anslutning till vad jag nyss anfört anse, att även vi borde låta våra betänkligheter falla samt anmäla vår anslutning. Men tyvärr ligger ej landet så. Amerika har ej ratificerat Versaillesfredsfördraget och därmed ej heller den i detsamma ingående förbundsakten. Starkt motstånd har rests mot åtskilliga av förbundsaktens bestämmelser och det ligger ännu i vida fältet, huruvida Amerika över huvud taget kommer att ansluta sig till förbundet eller huruvida det kommer att ske under anförande av reservationer, vilka i större eller mindre grad komma att verka störande eller rent av förlamande på förbundets verksamhet. På någon reservationslös anslutning torde under inga förhållanden vara att räkna.

För min del kan jag ej undgå att finna dessa omständigheter vara av den allra största vikt och betydelse för bedömandet av frågan, huruvida Sverige för sin del bör ansluta sig till förbundet eller ej. Från intet håll har det utomordentligt angelägna i Amerikas deltagande i förbundet förnekats. Våra delegerade i Paris våren 1919 yttra med anknytning till den för de neutrala staternas eventuella inträde i förbundet bestämda tidsfristen — två månader efter det officiella konstaterandet av ratifikationen av fredstraktaten med Tyskland genom tre av de allierade stormakterna — att de utgått ifrån, att det icke kan bli tal om Sveriges anslutning till förbundet, förrän fred åter inträtt mellan de allierade och associerade makterna samt Tyskland. Någon fred mellan Amerika och Tyskland har ej ännu kommit till stånd.

I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet betygar utrikesministern, att »Förenta staternas deltagande måste ur olika synpunkter anses som en av de viktigaste betingelserna för att nationernas förbund skall kunna verka för det syfte som det för sig uppställt». Och från håll, som livligt förordar Sveriges anslutning till förbundet, har det uttalats, att »om Amerikas förenta stater ej komma med, går hela förbundet sönder». Förvisso äro alla dessa omdömen fullt riktiga. Men om så är, synes det något egendomligt, att man ej vid tillstyrkandet av bifall till förslaget om Sveriges tillträde till förbundet fäst något avseende vid frågan om den ställning Amerika kan komma att intaga gentemot förbundet. Hans excellens herr utrikesministern tröstar sig med att »förhandlingar om ratificeringen alltjämt fortgå i Amerika, och man torde hava rätt att hoppas, att de skola leda till ett

resultat, genom vilket även denna makt tar plats inom förbundet.» Alldeles oavsett att det ingalunda är likgiltigt för utvecklingen av förbundets verksamhet, under vilka eventuella förbehåll Amerika till äventyrs tillträder förbundet, torde hela frågan, om anslutning överhuvud kommer att ske, vara ganska oviss, att döma av under de senaste dagarna ingångna meddelanden. För närvarande måste man till och med räkna med möjligheten av att Amerika stannar utanför förbundet. De sista meddelandena gå ut på att något beslut från Amerikas sida icke kommer att fattas förrän i samband med presidentvalet, och dit ha vi ju en lång tid.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Att Amerikas uteblivande skulle medföra en fullständig omvälvning av förhållandena inom förbundet, är utan vidare klart. Hurudan skulle t. ex. rådets sammansättning bliva, om ej något ombud för Amerika där toge säte? Intet är därom i förbundsakten stadgat, men så mycket är säkert, att vare sig Amerikas plats stode tom eller komme att intagas av någon annan makt med mindre pondus än Amerika, rådets karaktär komme att väsentligen förändras och ingalunda till större trygghet för de av rådets beslut och förfoganden beroende nationerna. Betydelsen härav är påtaglig i betraktande av den vidsträckt befogethet, som rådet besitter och som särskilt mycket ingående framhållits i herr Tryggers m. fl. reservation. Faran för ett förvanskande av hela grundtanken för nationernas förbund vore under sådana förhållanden överhängande, och särskilt kunde de små tillförene neutrala makterna vida lättare än eljest tänkas bliva försatta i besvärliga situationer.

Mig synes verkligen, som om de betänkliga och vittgående följderna av ett eventuellt uteblivande av Amerikas anslutning till förbundet eller av en anslutning under sådana reservationer, som i någon väsentligare mån skulle beröva Amerika såväl intresse för som väl och samtidigt inflytande på förbundets lyckliga utveckling i önskvärd riktning, väl kunnat betinga ett noggrannare begrundande med därav följande framställningar från Kungl. Maj:ts sida, än som här skett.

Det skulle varit av största intresse att få klarhet uti, vilket handlingssätt utrikesministern velat tillråda för Sveriges räkning, om han haft klart för sig, att Amerika ej skulle komma att ansluta sig till förbundet — en möjlighet, som dock alltjämt föreligger; att våra delegerade i Paris — herrar Wrangel, Ehrensvärd, Marcks von Würtemberg, Adelswärd och Branting — ej skulle under sådana förhållanden hava tillstyrkt en anslutning, framgår med full tydlighet av deras nyss citerade yttrande: »det kan icke bliva tal om Sveriges anslutning till förbundet förrän fred åter inträtt mellan de allierade och associerade makterna samt Tyskland». Som jag nyss anmärkte, har en sådan fred ej ännu inträtt mellan Amerikas förenta stater och Tyskland. Men, som sagt, utrikesministern har ej i statsrådsprotokollet uttalat någon mening om huru han anser, att det vore mest förenligt ej allenast med Sveriges speciella intressen utan även med själva syftet med nationernas förbund att under angivna förhållanden handla. Han endast hoppas, att ingen dylik obehaglig situation skall uppstå, men detta hopp innebär ju ingen lösning av spörsmålet. Ej heller utskottet har ägnat

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

denna fråga något närmare skärskådande. Jag har ej hört mera än ett svar på frågan, huru vi under sådana förhållanden skulle hava att bete oss. Det svaret har givits varken från utrikesministern eller från våra Parisdelegerade, utan från annat håll. Det svaret har helt enkelt lytt så: »Utsikten att Amerika möjligen ej kommer att ansluta sig, bör ej hindra oss från att redan nu inträda i nationernas förbund, ty utblir Amerika, faller hela förbundet sönder, och då är ju risken av en anslutning ej så stor.» Oavsett att den möjligheten återstår, att Amerika visserligen så att säga formellt kan komma att ansluta sig till förbundet, varigenom förutsättningen för sönderfallandet bortföller, men att anslutningen sker under sådana villkor, som kunna verka alldeles förryckande på förbundets utveckling, vill det synas mig, att ett sådant resonemang ej är fullt på sin plats med hänsyn till ett spörsmål av den innebörd som den föreliggande frågan. Har man ett verkligt och levande intresse för den sak, som nationernas förbund avser att främja, synes det mig vara en angelägenhet av största vikt, att man redan från början söker i allt vad på en själv beror se till att grunden blir så säkert lagd, som omständigheterna det tillåta, innan byggnaden därpå uppföres, och ej går så tillväga, att man inträder i byggnaden utan att bekymra sig om, hurudan grunden är, och gör detta i det fåfängliga hoppet, att om byggnaden ramlar, man dock alltid skall kunna komma helskinnad undan raset. Motsatsen plägar ofta nog inträffa. I föreliggande fall synes ock möjligheten att så skall ske ganska stor. Förbundet är ju redan bildat — uteblivandet av Amerikas tillträde behöves således ej hava något omedelbart inflytande på förbundets existens. Sannolikt komma också de makter, som för närvarande äro medlemmar i förbundet, att fortfarande söka upprätthålla detsamma. Att utträda ur detsamma har sig ej så lätt. Två års uppsägning erfordras, och vid uppsägningstidens slut får utträdet ske endast under villkor, att samtliga den utträdandes internationella förpliktelser, däri inbegripna förpliktelserna enligt förbundsakten vid tidpunkten för utträdet, blivit uppfyllda. Huruvida så är fallet, läser väl ej bliva förunnat den utträdande själv att avgöra, utan torde väl ankomma på rådets bedömande. Stor sannolikhet föreligger, att man nog nödgas stanna kvar i förbundet, men i ett förbund av helt annan art än det, man trodde sig inträda i.

Är det nu så, att Amerikas anslutning till förbundet utan störande reservationer måste anses vara av grundläggande betydelse för möjligheten över huvud taget av att nationernas förbund så småningom skall kunna utveckla sig till vad det är avsett att bliva, vill det synas mig vara alldeles uppenbart, att så länge ovisshet råder på en så avgörande punkt anslutning för Sveriges del ej kan tillstyrkas.

Riktigast hade utan tvivel varit, att vår regering redan på ett tidigt stadium med all kraft hävdade våra Parisdelegerades av mig redan ett par gånger citerade uppfattning, nämligen att en ofrånkomlig förutsättning för anslutning till nationernas förbund vore, att fred åter inträtt mellan de allierade och associerade makterna samt Tyskland. Atminstone borde man strängt hava hållit på att freden varit klar mel-

lan *huvudmakterna* och Tyskland, och att således fristen för de neutralas anslutning till förbundet ej kunde börja löpa förr än från den tidpunkten. Omkring en så naturlig ståndpunkt hade man utan tvivel kunnat ena alla de neutrala makterna, om man i tid arbetat härpå, och med hänsyn till det förnuftiga i framställningen hade under sådana förhållanden säkerligen utsikterna till ett godkännande av densamma från de inbjudandes sida varit mycket goda. Utskottet synes ock, att döma av ett dess uttalande, varit böjt för att hysa samma uppfattning. Som det nu är, torde emellertid en isolerad begäran om uppskov med svarets avgivande hava föga utsikt att krönas med framgång. Man torde med hänvisning till det svar Schweiz fått på en framställning i samma riktning utan vidare avslå en sådan begäran från vår sida. Jag kan ej heller finna det nödvändigt att *begära tillstånd* till ett sådant uppskov med avgivandet av vårt svar, utan anser det mycket riktigare att under framhållande av nödvändigheten för oss att hava kännedom om Amerikas slutliga ställning till frågan om dess anslutning till nationernas förbund, innan vi kunna för egen del avgiva svar, *förklara*, att vi för närvarande ej kunna besvara den till oss riktade inbjudningen.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

En sådan hållning skulle i verkligheten icke innebära något *avslag*, utan endast att svaret ställdes i samma kasus som frågan, därigenom att man särskilt underströke *en* av de förutsättningar, från vilka de frågande utgått.

Men — säger man, och hans excellens herr utrikesministern uttalade detsamma i sitt inledningsanförande — de frågande komma dock att anse svaret som ett nej, och då kommer bestämmelsen i andra stycket av art. 1 att göras gällande gentemot oss, för den händelse vi framdeles skulle önska tillträda förbundet, och detta vore för oss nedsättande och skadligt för våra intressen.

Det andra stycket av art. 1 lyder som herrarna känna: »Varje i bilagan ej angiven stat, dominion eller koloni med självstyrelse må bliva medlem av förbundet, därest förbundsförsamlingen med två tredjedelars majoritet uttalar sig för dess upptagande, samt under förutsättning, att den lämnar betryggande garantier för sin uppriktiga avsikt att iakttaga sina internationella förpliktelser, och godtager förbundets bestämmelser beträffande dess stridskrafter och rustningar i avseende å här, flotta och luftvapen.»

Jag måste bekänna, att jag för min del har svårt att tro, att följden av en sådan hållning, som jag nyss antydde, skulle bliva, att vi inrangerades under dessa bestämmelser. För det första vill jag säga, att det finns ingenting, som tydligt utsäger, att så skall bli fallet, ty det står där »varje i bilagan ej angiven stat». Nu äro vi angivna i bilagan. Om vi då icke äro med bland de ursprungliga medlemmarna på den grund att vi icke inom två månader ha svarat förbehållslöst, att vi gå med, så blir ju därav icke följden, att vi *icke* äro angivna i bilagan. Och det är icke för andra än sådana makter, som icke äro i bilagan angivna, som denna bestämmelse är ovillkorlig. Det finns ingen ovillkorlig nödvändighet att tillämpa dessa bestämmelser i ett sådant fall, som skulle bli förhållandet med oss, om vi icke från början an-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Ports.)

slöte oss, och jag tror för min del icke heller, att det skulle finnas någon anledning att göra det, ty dessa bestämmelser äro ju tydligt riktade mot de besegrade makterna. Särskilt föreskrifterna angående stridskrafterna, vilka tydligen syfta till en väsentlig begränsning av dessa, kunna ej vara av något intresse att bringa till användning gentemot oss. Därtill kommer emellertid, att vi helt visst kunna med Amerikas förenta stater träffa sådant avtal, att om vi tillsammans med dem inträda i förbundet, detta kan ske på samma villkor, som om vi redan från början tillträtt detsamma. Stannar Amerika utanför eller gör sitt inträde beroende av sådana reservationer, som avhålla oss från att inträda, har ju den gjorda invändningen ingen betydelse.

Det har ock ifrågasatts, nyss till och med från den siste ärade talaren, att Sverige genom att för närvarande intaga en sådan hållning som den jag förordat skulle utsätta sig för repressalier i en eller annan form. För min del får jag säga, att det synes mig vara en förolämpning mot de till förbundet för närvarande anslutna makterna att ifrågasätta något sådant. Skulle å andra sidan verkligen fog finnas för sådana farhågor, innebure detta en den allra kraftigaste varning mot inträde i ett förbund, från vars sida ett sådant handlingsätt skulle kunna förväntas.

Jag kan således ej se någon risk i en förklaring av den beskaffenhet, som jag i min reservation förordat, eller att riksdagen, under uttalande att, innan Förenta staterna fattat beslut om och på vilka villkor de önska inträda i nationernas förbund, slutlig ställning ej kunde tagas till frågan om Sveriges anslutning till sagda förbund, måtte förklara, att Kungl. Maj:ts proposition ej för närvarande kunde bifallas. Men däremot anser jag det vara förenat med utomordentligt stor risk att, så som förhållandena för närvarande ligga, utan vidare biträda Kungl. Maj:ts föreliggande framställning. Jag nödgas därför under åberopande av vad jag nu anfört yrka avslag på Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta proposition och bifall till den av mig avgivna reservationen.

Herr Wohlin: Herr talman, mina herrar! Inga till utskottet överlämnade handlingar giva vid handen, att hans excellens herr ministern för utrikes ärendena gjort några allvarliga försök att samla de neutrala länderna till ett gemensamt uppträdande för utverkande av en förlängd tidsfrist för svarets avgivande. Ej heller har upplysning vunnits, att hans excellens i detta syfte sökt vinna stöd hos Förenta staternas regering. Detta är ägnat att väcka förvåning. Utskottsmajoriteten anför själv, att »därest samtliga eller ett flertal av de makter, som inbjudits att biträda nationernas förbund, enat sig om att göra en framställning om förlängd tidsfrist», »skulle förhållandet måhända varit ett annat» än vad det är för Sverige i det nuvarande läget. I detta yttrande torde hans excellens nog finna en liten mot honom riktad udd.

Den svenska riksdagens och det svenska folkets möjligheter att sätta sig in i det föreliggande viktiga ärendet hava varit mycket

kringskurna. Den schweiziska förbunds församlingen sattes redan i augusti förra året genom ett budskap från den schweiziska regeringen i tillfälle att behandla frågan om Schweiz' inträde i nationernas förbund. Den 21 november fattade förbunds församlingen ett preliminärt beslut i ärendet. Med undantag av hemliga utskottets medlemmar hava ledamöterna av den svenska riksdagen först den 14 februari detta år fattat del av regeringens material för frågans belysning. Riksdagens beslut i detta för vårt land så utomordenligt betydelsefulla ärende skall nu fattas tre veckor därefter. Sveriges folk har ännu i denna dag en ofullständig kännedom om frågans innebörd. Det bildades för rätt länge sedan en »Svensk förening för nationernas förbund» med uppgift att sprida kunskap om folkförbundet. Under uppropet stodo många de mest representativa namn. Man har knappast hört någonting om denna förenings verksamhet förr än i förgår kväll på Läkaresällskapets lokal, där föreningen i själva dödsminuten gav ett livstecken ifrån sig.

Från dessa utgångspunkter är givet, att jag inom utskottet hemställt om skyndsamt behandling av herrar Westmans och Ahlmanns Olof Olssons motion och yrkat bifall till densamma. Utskottsmajoritetens skäl för avslag finner jag föga hållbara, och jag beklagar, att den i motionen anvisade utvägen icke blivit försökt.

Den föreliggande förbundsaktens brister hava blivit ingående klarlagda av såväl förespråkare för Sveriges anslutning som motståndare härtill.

Det synes mig i likhet med den föregående ärade talaren otvetydigt, att art. 4 förutsätter Förenta staternas ratifikation för att folkförbundet skall anses vara konstituerat i överensstämmelse med de i förbundsakten angivna förutsättningarna. Att vid sådant förhållande Förenta staternas ännu uteblivna ratifikation måste utöva det mest avgörande inflytande på Sveriges beslut, lär icke kunna bestridas, och detta även om man endast betraktar frågan från formell och juridisk synpunkt. De inbjudna staterna äro genom tvåmånadersfristen och skyldigheten att, om de svara ja, lämna detta svar utan förbehåll, ställda i en sämre ställning än ett antal signatärmakter, vilka stå långt under Sverige i politiskt och kulturellt avseende. Det ligger häri något för oss förödmjukande. Delegeradeförsamlingens ringa betydelse och rådets utomordentliga maktbefogenhet sätta i hög grad sin prägel på folkförbundet. I följd av bestämmelserna om sin sammansättning torde rådet mestadels bliva ett verkställande organ för stormakternas vilja. Den svenska demokratin har nyligen utkämpat en stor strid för den allmänna rösträttens införande i vårt samhällsliv. Men här vill man att Sverige skall ingå i en världskommun, där det röstas efter fyra och det enligt en graderad skala, som borde avskräcka dem, vilka hysa en folklig åskådning. Folkförbundstraktaten står i förevarande del icke i överensstämmelse med det svenska folkets urgamla rättskänsla.

Det väcker tillfredsställelse, att utskottet giver sin anslutning till den kungl. propositionens lugnande tolkningar av de viktigaste

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

artiklarna 10—17. Att beklaga är emellertid att utskottet icke tillstyrker riksdagen lämna det nu begärda samtycket under det villkor, att Kungl. Maj:t vid avgivande av förklaring om Sveriges anslutning till folkförbundet förutsätter dessa tolkningar såsom riktiga. Det förbehållslösa svar, som nu avses, kvarlämnar farhågorna för att en annan uttydning av art.10 och 16 kan komma att fastslås av de bestämmande makterna. Skulle Sverige verkligen förbinda sig till att jämte folkförbundets övriga medlemmar garantera de nuvarande statsbildningarnas territoriella integritet, så är en sådan förpliktelse oförenlig med Sveriges intressen. Väl är den nuvarande europeiska kartan i många avseenden mera tillfredsställande än kartan före världskriget. Men uppenbara kränkningar av nationalitetsprincipen hava dock skett genom fredsfördraget, och det måste anses självfallet att Sverige icke vill göra sig medansvarigt för upprätthållandet av ur rättssynpunkt förkastliga statsgränser. Beträffande art. 16 förutsättes av Kungl. Maj:t och utskottet, att förbundsmedlem icke är juridiskt förpliktad deltaga i militära sanktioner. Det har gjort starkt intryck på mig, då härvid anmärkts att Sverige, under förutsättning att en sådan tolkning är riktig, ej är juridiskt berättigat att erhålla militär hjälp av folkförbundet för skydd mot angrepp. Detta skydd skulle ju vara en av de största fördelar, som vi vunne genom att ingå i förbundet.

Stor vikt måste fästas vid vår ofrånkomliga skyldighet att i viss situation tillåta passage av främmande trupper över svenskt territorium, d. v. s. tillåta att Sverige förvandlas till militär operationsbas. De ödesdigra följderna härav hava inom utskottet utvecklats av en framstående militär ledamot av riksdagen. Att vår neutralitet under dylika förhållanden svårligen lär kunna upprätthållas, förefaller tydligt. Att vår likaledes obestridliga skyldighet att deltaga i ekonomiska sanktioner kan sätta neutraliteten på spel, är även sannolikt. Bland dessa sanktioner ingå blockadmetoder, som strida mot av Sverige hävdade rättsgrundsatser. Dessa metoder borde dock icke hava sin plats i det världssamfund, som skall bygga på rättens idéer och på en ny tids humana anda. Över huvud vill jag säga om förbundsakten, att jag genom klarläggande anföranden inom utskottet blev allt mera illa till mods inför tanken, att vi skulle skriva under detta kontrakt.

Det må vara tillåtet uttala några allmänna tankar, som varit för mig bestämmande. För Sveriges historia och stora minnen hysa vi alla en djup känsla. På denna dag böra dock blickarna främst riktas mot framtiden. I likhet med utskottsmajoriteten förstår även jag — och jag tror samtliga reservanter — att en ny tidsålder går in över världen, där rum ej längre bör finnas för nationalismen i gammal bemärkelse. Det är — för att använda några ord, som utskottet satt på orätt ställe — »en mäktig och löftesrik tanke», att världens folk skola förenas i gemensamt arbete för rätten och freden. Ett sådant folkförbund behöves ej medföra ett försvagande av de särskilda folkens andliga egenart. Det behöves ej heller medföra sådana inskränk-

ningar i folkens frihet, att deras handlingskraft och självförtroende minskas.

För Sverige med sina fredstraditioner är det — alldeles som utskottsmajoriteten tänker sig — en historisk uppgift att medverka vid uppbyggandet av den nya rättsorganisationen i världen. Utskottet talar härvid om »mättet av våra krafter» och jag tror dessa vara ganska stora. Ja, för mig har det till och med stått som en framtidsdröm, att svenska folket med sin höga kultur och sin från landskapslagarnas tid nedärvda rättskänsla skall bliva ett av de ledande folken i den nya tid, som kommer. Ett litet land kan vara en kulturell stormakt, varifrån idéer gå ut över jorden och vars omdöme respekteras ute i de stora länderna.

Nu anser utskottsmajoriteten, att Sverige bäst skall kunna arbeta för dessa stora mål genom att ingå i det nationernas förbund, som här är bildat. Man må respektera denna övertygelse, men jag vill angiva, varför jag alltmera stärkts i en motsatt. Det beror redan på förbundsaktens innehåll, men icke endast, måhända icke ens i främsta rummet, på pakten. För mig framstår det nuvarande världsläget som en motsättning, ej blott mellan två statsgrupperingar — segrarnas och de besegrades — men även mellan två världsåskådningar. Den ena företrädes av en kapitalistisk imperialism i väster, den andra av den röda imperialismen i öster. Sammanklämt mellan dem ligger ett stort blödande folk i söder, som står oss nära. Anser man nu ettdera av de båda imperierna allena sitta inne med lösensordet för den nya tiden, så är valet icke svårt. Därför är det så lätt för herrar Vennerström och Winberg, som försvurit sig åt den bolsjevikiska diktaturtanken. Därför är valet så lätt även för dem, som anse den brittiska nationen vara framför alla andra nationer, den historiskt givna bäraren av världens ordnande och ledande krafter. För mig — och jag tror för den övervägande delen av svenska folket — ställer sig frågan anorlunda. Vi vilja icke erkänna de västeuropeiska makternas överhöghet i världen och kunna ju härvid hänvisa till Förenta staterna, som ännu ej tillträtt förbundet. Ännu mindre och under inga förhållanden kunna vi naturligtvis erkänna det ryska rådsväldet som någon kulturmakts. Under sådana förhållanden kan man ju icke önska annat än att Sverige må förbli neutralt samt i politiskt, kulturellt och ekonomiskt hänseende fritt och självständigt åt båda sidor.

Det invändes, att denna ståndpunkt är verklighetsfrämmande. Ja, den måste framstå så för dem, som icke tilltro vår nation större kraft och vilja till en målmedveten självständighetspolitik. Detta är tydligen fallet med utskottsmajoriteten, som i beslöjade men tydliga ordalag utmålar våra risker i ett isolerat läge, vår då uppkommande »skeva» ställning till folken i väster, våra svårigheter i fråga om handlingskraftens bevarande och de »synnerligen allvarliga» politiska följderna för vårt land, om vi ställde oss utanför.

Det skall icke förnekas, att faror komma att följa av det avböjande svar, som här förordas. Men jag tror, att utskottsmajoriteten överdriver dem. Om de svenska bolsjevikerna försöka sig på någon slags rådsdiktatur, så finnes det dock en samhällsklass på den sven-

*Ang. Sverige»
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ska landsbygden, som vet, hur den då skall handla, och som kommer att göra processen kort med sådana herrar. Icke ser herr Winberg så farlig ut för resten, ja, icke herr Lind på Dalabänken heller. I händelse av angrepp på våra gränser från öster skola vi också kunna försvara oss — därom är jag övertygad. Och vi skola bevara en bättre anda bland våra trupper, än om vi nu degradera oss till lydrike under en stormaktsgrupp, vars nuvarande ledare hava vida mindre sympatier inom den svenska arbetarvärlden än vad mängen förmenar. Vad därefter de handelspolitiska följderna av ett nej beträffar, har jag inom utskottet utförligt utvecklat skälen för min tro, att dessa följder icke böra ingiva några farhågor. De engelska och franska folken hava för övrigt ett så upplyst omdöme i ekonomiska frågor, att de icke låta sitt handlande härutinnan bestämmas av känslökäl. För övrigt bör man väl ej oroa sig för represalier från ett folkförbund, vilket, som det heter i ingressen till förbundsakten, anser det vara av vikt »att noggrant iakttaga den internationella rättens föreskrifter» och att »uppehålla rättvisa vid de inbördes förbindelserna mellan ordnade samhällen». Å andra sidan tror jag, att utskottsmajoriteten undervärderar olägenheterna och riskerna av ett jakande svar från Sveriges sida. Vi förlora utan tvivel vår neutralitet och vi löpa långt större risker att indragas i krigiska förvecklingar. Genom inskränkningarna i vår frihet är det fara värt att vårt gamla land — för att använda en bild — nedsjunker till en from stiftelse, förvaltd av utländska kuratorer. På svenska folkets viljekraft och frihetskänsla måste en sådan vasallställning verka nedbrytande, och det är nog känslan härav som ligger bakom den oro och den motvilja mot anslutningen, vilka göra sig gällande inom så vidsträckt kretsar av nationen.

Utskottsmajoriteten anför själv, att en *väsentlig förutsättning* för att förbundet skall komma att verka på ett sätt, som överensstämmer med förbundsaktens anda, är att »det vinner anslutning av *alla stater*, som vilja bidra till främjande av dess höga mål, världsfredens bevarande. Endast därigenom, säger utskottet, »kan ett internationellt rättsmedvetande, en samlad världsoption växna fram och vinna stadga som det verkligt bärande underlaget för förbundets verksamhet». På ett kraftigare sätt skulle jag icke kunna uttrycka uppfattningen, att åtminstone en anslutning till förbundet av Förenta staterna är en *väsentlig förutsättning* för att förbundet skall verka i överensstämmelse med de idéer, som ligga till grund för folkförbundstanken, och med starkare ord skulle jag icke kunna uttala, att om Förenta staterna ej ansluta sig, förbundet kan befaras verka i en orätt anda. Nu bör man väl ej uppträda som politisk teckentydare, men i en stund sådan som denna måste man dock söka bilda sig en uppfattning om den sannolika utvecklingen i världen. Att Förenta staterna *utan förbehåll* komma att ansluta sig till förbundet, synes osannolikt. Det är sannolikare att staternas anslutning, om den kommer, blir given med *sådana förbehåll*, som i själva verket göra anslutningen huvudsakligen formell. Blir så förhållandet, då träder folkförbundets karaktär av en ensidig stormaktsallians så starkt i dagen att varje

ömdömesgill svensk borde förstå, att vi icke inträda i en de nutida kulturstaternas stora folkfamilj.

Såsom inflytelserik medlem i det råd, som skall bestämma över våra öden, sitter Japan. Men Japans historiskt naturliga motståndare, nämligen Förenta staterna, som rymmer två miljoner medborgare av svensk härstamning och varifrån många av oss få kära brev från släktingar och vänner, denna stora, fria republik skulle kanske komma att stå utanför. Nog borde väl även de största idealister medgiva, att Sverige, innan det söker anslutning till folkförbundet, bör *avvakta* Förenta staternas slutliga ståndpunkt.

Det är sant, att våra broderländer, Danmark och Norge, efter allt att döma komma att ansluta sig, och att ett nej från Sveriges sida måste komma att försvåra samarbetet i Norden. Jag tillhör entusiasterna för den skandinaviska samlingstanken och har mycket tänkt på denna sida av frågan. Emellertid har jag anledning tro, att rätt vidsträckta kretsar, i synnerhet av det norska folket och ej minst bland de norska bönderna, ställa sig mycket tveksamma mot den förbehållslösa anslutningen. I varje fall vill jag säga, att de norska och danska folken stå på en så hög kulturell och intellektuell ståndpunkt och hava en så god ömdömesförmåga, att de torde förstå och respektera även dem, som i stora frågor hava en motsatt uppfattning mot dem själva. I det nordiska samarbetet kommer ett svenskt nej att åstadkomma en remna, men tider kunna komma — måhända fortare än mången tror — då den remnan skall fyllas igen.

Det förestående beslutet måste fattas vid en tidpunkt av ovisshet, oklarhet, omöjlighet att förutsäga vad framtiden bär i sitt sköte. Ansvarskänslan är hos alla djup och överväldigande. Förståndet hos envar anstränger sig till det yttersta för att söka fatta och väga skälen för och emot. Så långt mitt förstånd kan tränga, säger det mig nu, att vi böra svara nej. Men vid stora tillfällen i livet, då det högsta står på spel, då litar man ej endast till sin bräckliga tankekraft. Man går djupare in i sig själv och låter även instinkten inverka på sitt beslut. Jag vill då säga, att mina instinkter som svensk uppresa sig mot det jakande svaret.

Jag känner instinktivt, att denna förbundsakt icke utgör begynnelsen till fredens och frihetens stora framtida folkförbund. Därför kan jag icke rösta för anslutningen. Har min instinkt bedragit mig, så är jag beredd att taga den hårda dom, som framtiden kommer att fälla över dem, som misstaga sig. Men domen över mig och de med mig liktänkande skulle bliva skoningslös, om vi sveke vad vi djupast inom oss känna vara det rätta, om vi av räddhåga för en hotande världsfaror offrade Sveriges möjligheter att bli en fri och lycklig folkstat. aktad av *alla* folk.

Herr talman, jag yrkar avslag å Kungl. Maj:ts proposition och bifall till den av mig avgivna reservationen.

Herr Möller: Vi ha under många år i vårt land fört en skarp strid i fråga om huru vi skulle ordna våra militära rustningar. Den striden ändades för tillfället år 1914 med ett beslut,

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

som vi alla känna, förmodar jag, såsom mycket, mycket betungande för vårt land. Trots denna militära organisation, som enligt mångas mening och även enligt min mening varit mer tyngande än vårt land kunde i längden stå ut med, så ha ändock alla haft den känslan, att någon verklig säkerhet och trygghet för vårt oberoende eller för vår möjlighet att avvisa fientliga anfall ha vi icke fått, och vi kunna överhuvud icke få det genom våra militära rustningar. Demokratien har alltid haft den övertygelsen, att särskilt de små staterna aldrig genom rustningar skulle kunna vinna ens en något så när pålitlig garanti för möjligheten att bevara sin självständighet eller att avvisa fientliga anfall. Det är detta som gjort, att demokratien alltid sett sig om efter möjlighet att skapa andra och nya fredsgarantier av värde. Nu är, såsom jag ser saken, för första gången i historien en möjlighet erbjuden, framför allt de små staterna — ty de stora hava ändå i högre grad kunnat lita på sin egen kraft — ett tillfälle att skaffa sig själva nya garantier, andra garantier än ensamt de egna militära rustningarna, och jag måste säga för min del, att den som ställer sig avvisande mot ett försök i denna riktning — låt vara att det är ofullkomligt — den skall sannerligen hava mycket, mycket starka skäl att åberopa till förmån för sin ståndpunkt.

Jag skall endast till herr Wohlin, som ställt sig bland dem, som avvisat det här förslaget till nationernas förbund, ställa en fråga om en enda sak: Vilken ställning tänker han intaga i framtiden, därest hans ståndpunkt skulle bliva segerande i riksdagen, till frågan om ökning eller minskning i rustningarna? Om vi stå totalt isolerade och således på en linje, som principiellt betyder, att den gamla internationella anarkien i världen skall fortsätta, ja, då är det väl ingen advokatyr i världen, som kan bortförklara, att tillståndet i världen då skall tjäna propagandan för rustningars bedrivande i största möjliga utsträckning, propagandan för kapprustningar och ökade militära bördor, under vilkas tyngd ett litet land som vårt utan tvivel slutligen skulle fullständigt digna.

Det finns ett ställe i traktaten, art. 10, som varit föremål för mycken, mycken kritik, och där det heter: »Förbundets medlemmar förplikta sig att respektera och att gentemot alla yttre angrepp upprätthålla förbundets samtliga medlemmars territoriella integritet och förhandenvarande politiska oberoende.» Man har tolkat detta, sammanställt med art. 16, såsom en möjlighet — man har visserligen erkänt, att det kanske juridiskt taget icke förhåller sig så — bland annat för vårt land att få skyldighet att genom militära hjälpmedel upprätthålla de territoriella gränser, som äro fastställda i Versaillesfördraget. Jag skall för ett ögonblick lämna den sidan av saken å sido. Jag vill blott interpellera de herrar, som med åberopande av denna bestämmelses vådliga konsekvenser, faktiskt hava gjort dessa till ett huvudargument, för att icke säga det enda verkliga argumentet, emot en anslutning till nationernas förbund — jag interpellerar dem, om de över huvud taget skulle vilja gå in i ett nationernas förbund, i vars förbundsakt det icke

förklarades, att Sverige åtminstone skulle vinna att det hade garanti för sin territoriella integritet; för att dess gränser skulle bevaras oförkränkta.

För min del måste jag fråga, huruvida, därest en sådan paragraf icke vore i traktaten införd, det alls vore någon mening med detta nationernas eller folkens förbund, som man vill bilda. Jag för min del betraktar som ett huvudargument för anslutning till förbundet, att vi genom denna artikel få stöd av fyrtio andra stater i världen, som genom detta stadgande förplikta sig att deltaga i garantien för vår nations oberoende och för våra gränzers integritet. Jag kan överhuvud icke förstå den tankegång, som betraktar denna synpunkt såsom oväsentlig i jämförelse med den, att vi kanske också skulle komma att på vissa punkter deltaga i aktion för upprätthållande av den nya fredstraktatens territoriella bestämmelser. Jag tillåter mig fråga: har man den åsikten, att fredsslutet i Versailles i territoriellt avseende är sådant, att de, som blivit territoriellt lidande på detsamma, skulle hava rättighet att *överfalla* sina grannar för att åstadkomma territoriell rättvisa? De herrar, som göra det till ett huvudargument mot förbundet, att vi genom art. 10 garantera Versaillesfredens gränser, måste tydligen anse, att det nuvarande Tysk-Österrike, som enligt min uppfattning blivit sämst behandlat i territoriellt avseende, egentligen borde hava rätt att överfalla t. ex. Tjecko-Slovakien för att förbättra gränserna, d. v. s. skaffa sig nationellt bättre reglerade gränser än de, som traktaten bestämt. Men dessa herrars resonemang har tydligen den innebörden, att vissa stater bör förbehållas rättighet att börja nytt krig för att åstadkomma bättre gränser — om det förhåller sig så, får jag säga att herrarna i själva verket stå kvar på den gamla ståndpunkten, som skulle innebära ett bevarande av den allmänna internationella anarkien. Nu tillåter jag mig fråga herrarna: vilja ni att bland de *tillättna krig* i traktaten införa rättigheten att justera Versaillesfredens gränser? Det är att observera — och den uppfattningen finnes även i någon mån understruken i den engelska kommentaren till förbundsakten — att man naturligtvis genom *fredlig överenskommelse* och med inledande av nya förhandlingar kan, där uppenbara orättfärdigheter kunna påvisas, få gränserna justerade. Jag tillmåter denna engelska kommentar ett visst värde, ty den engelska regeringen, som står för kommentaren, har i alla fall haft väsentligt inflytande på traktatens utformning, och det står uttryckligen där, att art. 10, jämförd med art. 9 och 19, icke är avsedd att fastslå den nya territoriella indelningen såsom helig och för all framtid oföränderlig, utan att man tvärtom vill tillhandahålla en organisation, som är ägnad att befrämja mellanfolkliga frågor alltjämt fortskridande reglering i enlighet med framtidens krav.

Jag har ansett mig böra taga upp denna punkt därför att nog tycker jag åtminstone, att det gjorts och alltjämt göres ett förskräckligt missbruk av en artikel, som i själva verket har stort värde för vårt eget lands självständighet och som giver ett verkligt tillskott i fråga om vårt lands nationella trygghet.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

För min del har jag icke alls den uppfattningen, att vi skola inträda i nationernas förbund, därför att vi i annat fall skulle hotas av ekonomiska repressalier, eller därför att andra stater skulle komma att behandla oss på ett i ekonomiskt hänseende oförsyut sätt. Jag tror visserligen, att möjlighet föreligger, såsom professor Alexanderson offentligen uttalat, att vi kunde behandlas såsom »minst gynnad nation», men jag tror för min del, uppriktigt sagt, att det icke skulle medföra de förskräckliga ekonomiska vådor och faror, som man framhållit såsom oundvikliga, om vi icke inträdde i förbundet. Dessa utgöra enligt min uppfattning icke något som helst vägande motiv i denna sak. Mitt motiv är framför allt, att vi genom inträde i denna organisation kunna bereda möjlighet till en kraftig förminskning av våra egna militära bördor — inträde i förbundet är den enda verkliga garanti, som på allvar kan möjliggöra en minskning av landets militära bördor — och att å andra sidan det är vår skyldighet, vår enkla plikt och skyldighet såsom civiliserad stat och såsom kulturnation, att medverka vid försöket att bygga upp en värld på andra grunder än den gamla internationella anarkiens.

Det är ganska egendomligt: herr Wohlin säger uttryckligen i sin reservation, att man icke kan begära, att förbundet skall vara en fullkomlig organisation från början, men faktum är, att när man kritiserar den här förbundsakten, tankegången i själva verket är den, att vi endast skulle kunna ansluta oss till en från första början fullkomligt idealisk organisation för fredens bevarande. För min del skall jag gärna erkänna, att jag på många punkter skulle önskat att traktaten vore bättre, men jag måste också säga, att jag skulle vara ganska rädd och ängslig i fråga om en organisation, som efter detta fruktansvärda 4-åriga krig hade fullkomlighetens prägel, ty en dylik organisation tror jag skulle inom sig sluta alla möjliga stoff till en sprängning, vilka skulle göra den till en mycket litet hållbar institution för framtiden. Jag tror, att tanken att här bygga upp något, som icke giver sig ut för att vara fullkomligt utan i vilket vissa ultra-politiska strävanden avsiktligt hållits tillbaka och som inrättats på en utveckling till att bli ett bättre och bättre instrument för fredens bevarande — jag tror, att den tanken är i grunden riktig, och den står i fullkomlig överensstämmelse med en sund uppfattning om utveckling i världen. I stället för att vara ett argument mot förbundet, är den snarare tvärtom ett argument för detsamma och skapar, åtminstone såsom jag ser det, en bättre garanti för att den här organisationen skall bli av varaktig betydelse för fredens bevarande i framtiden.

Jag skall försöka att göra en resumé av de argument, som i herr Tryggers och hans meningsfränders reservation anföras mot organisationen. Det är först och främst, att förbundet skulle vara en segrarnas allians och icke ett folkens förbund. Ja, såvitt jag kan se, går reservanternas enda strävan i denna sak ut på, att under det segrarna försöka få detta förbund till ett folkförbund — göra det ensamt till en segrarnas allians, ty om herrarna få sin vilja

igenom, skulle det betyda att inga andra än signatärmakterna kom-
me att stå i förbundet. Ty det är väl så, att det icke blott skulle
bliva det neutrala Sverige som skulle ställas utanför, utan samma
resonemang skulle, naturligtvis förmå Sverige till sin håll-
ning och även gälla för de andra inbjudna staterna. Det är
tretton stycken stater, som icke tillhöra signatärmakterna, däribland
alla de högt kultiverade europeiska småstater, som icke deltagit i
kriget. Det är som sagt tretton neutrala makter, som nu inbjudits
att deltaga, och det får jag verkligen säga, att den föreställningen
att alla andra makter på jorden i detta förbund ingenting komme
att betyda gent emot de fem stormakterna, som hava majoritet i
rådet, är ett bevis på en underskattning av de andra makterna, som
jag icke kan vara med om, och som jag tror är i allra högsta grad
oberättigad. Hela denna sak utlägges för resten på ett sätt, som
icke är hållbart, — all historisk erfarenhet visar, att det icke är
hållbart. De fem stormakterna, som skulle få majoritet i rådet, —
tror man att det är en evig konstellation? Att enighet råder dem
emellan i alla frågor? Det är i alla fall förutsättningen för att de
skulle kunna utöva den diktatur, som högerreservanterna talat om,
ett uttryck för övrigt, som är fullkomligt falskt och som icke kan
vara hållbart inför en granskning.

Sedan är det en annan sak, som mycket kunde vara att invän-
da emot, och det är denna vädjan, som jag måste beteckna såsom
demagogisk, till människors medlidande med anledning av de upp-
levelser, som drabbat centralmakterna under förklaring att hunger-
blockad enligt traktaten skall bliva ett institut i folkrätten. Vis-
serligen är det oerhört beklagligt — men folkförbundets uppgift
är ju också att avskaffa det så småningom — att det skall behö-
vas maktmedel för att skaffa rätt, för att kunna genomföra en
dom. Emellertid förstår jag icke herrarnas resonemang, ty å ena
sidan säga herrarna, att det vore förskräckligt att nödgas deltaga i
en militär aktion, och å andra sidan, att hungerblockad är det
hemskaste man kan tänka sig: icke kan svenska folket vara med om
att ställa sig till förfogande för användandet av ett så förskräckligt
vapen mot människor. Vad mena herrarna? Skall man icke ställa
några maktmedel alls till folkförbundets förfogande? För min del
vet jag ej, huru folkförbundet, som vill garantera territoriell in-
tegritet skulle kunna existera och hava den ringaste betydelse, om
det icke hade några maktmedel till förfogande, så att man kunde,
därest någon bröte freden, *tvunga* den fredsbrytande till underkastel-
se. Det är för mig fullkomligt självklart att så bör det vara. Och
då måste jag säga, att hittills åtminstone har man betraktat *de eko-
nomiska vapnen* som en relativt mera kultiverad form av tvångsmedel
än slagsmål med blanka vapen. Jag tror, att man i regeln uppfattar
saken på det sättet. Jag vet ju också, att när den här frågan om
folkförbundet från början togs upp och det diskuterades, vilka makt-
medel som skulle ställas till dess förfogande, var det många, som
förklarade, att de under inga omständigheter ville gå längre än till

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ekonomiska maktmedel, och jag måste för min del säga, att jag finner det ganska rimligt att se saken på det sättet.

Så har man sagt, att man genom blockaden kan råka i krigiska förvecklingar, men jag tror, att man överdriver faran därav. Naturligtvis är det teoretiskt möjligt, men jag håller för min del för sannolikt, att om detta folkförbund träder ut i livet på allvar, behöver det icke tillgripa sina maktmedel synnerligen ofta. Vi komma att känna trygghet på grund av folkförbundets blotta existens. Det faktum att detta med alla dess maktmedel existerar kommer i regeln att visa sig tillräckligt för att verka avskräckande på rovstater, som eljest kunde vara benägna att överfalla andra.

Jag skall icke räkna upp och för övrigt ej gå igenom hela raden av reservanternas argument. Jag betraktar dem såsom delvis fullständigt felaktiga. Jag erkänner, att folkförbundsrådet har för stor makt, men jag får säga, att den unpräknig av dess befogenheter, som reservanterna gjort, uppenbarligen för att tjäna som kritik mot hela förbundet, betyder för mig praktiskt taget ingenting, ty en hel rad av dessa befogenheter måste rådet hava, om förbundet över huvud skall få någon effektivitet. Förbunds församlingen är ju ett slags riksdag, och en riksdag kan ju icke vara verkställare. I vissa fall kan man dessutom tänka sig, att åtgärder måste vidtagas med mycket stor snabbhet, med mycket större snabbhet, än man inom en förbunds församling skulle kunna åstadkomma. Man måste därför inrymma åt rådet en hel rad av befogenheter på grund av praktiska skäl. Det tror jag hans excellens herr utrikesministern redan förut påpekat.

Jag tror, att vare sig man ser saken ur det egna landets synpunkt eller ur den internationella utvecklingens synpunkt, så har man skyldighet att inträda i detta förbund. Att man skall hava ett folkförbund på något sätt, ja, det tyckes att döma av stämningen i riksdagen, hela svenska folket vara enigt om. Högerreservanterna förklara sålunda i slutet av sin reservation: »Den dag, då tillfälle kan givas oss att inträda i ett nationernas förbund, som, under tillbörlig hänsyn till nationernas frihet och till kulturfolkens så vitt möjligt genomförda likställighet, söker förena dessa till samverkan för fredens upprätthållande och en fast internationell rättsordnings uppbyggande, skall finna oss färdiga att med tacksamhet och glad förhoppning giva stora offer för en sådan skapelse av folkens känsla för solidaritet och broderskap.»

Ja, i och för sig är jag rätt glad, att man givit sitt erkännande åt själva förbundstanken, men jag skulle varit väsentligt gladare, om reservationen hade innehållit ett praktiskt förslag till huru ett dylikt folkförbund, som högern nu vill hava, skulle komma till stånd, bara en enda liten anvisning om huru det folkförbundet skulle bildas och huru man tänkte sig dess organisation i stället för den nuvarande. När jag icke finner i hela reservationen annat än en besk och på många punkter överdriven och oriktig kritik av den föreliggande förbundsakten och icke kan finna något positivt uppslag, utan

bara i reservationens slutord en platonisk, ur frasens synpunkt mycket väl uttryckt sympatiförklaring för folkförbundstanken, då kan jag icke hjälpa, att jag gör den reflexionen, att vi alltjämt blott möta samma parti, som alltid under vår historia slått emot en utveckling i den riktning förbundet inleder, som aldrig har velat vara med om något allvarligt arbete för en internationell rättsordnings skapande och uppbyggande. Detta parti har i grund och bot en sin gamla känsla kvar, men tidens egen anda tvingar det dock att säga några vackra ord om den vackra tanken; det är vad vi fått mot slutet i den försäkran, högerreservanterna avgivit, och ingen'ing annat.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Trygger har i sitt anförande delat upp folkförbundsmakterna i tre slag: första, andra och tredje klassen. I och för sig skall jag icke invända något mot en sådan indelning, men jag betraktar det såsom rätt förvånande, att han med öppna ögon vill vara med om ett beslut, som skulle trycka ned oss från andra till tredje klassen, ty det är nog praktiskt taget hans yrkande, om det bifölles, skulle medföra för vårt land. Vi skulle komma i den klass, där man till slut finge bedja sig in i förbundet på de villkor folkförbundet uppställde i stället för att komma in på de villkor, som nu förbundsakten innehåller.

Herr Trygger använde över huvud i sitt anförande mycket starkare ord, än man trots allt använt i reservationen. Han talade om att vi skulle inträda i folkens förbund med den förklaringen, att därtill vore vi »nödda och tvungna», fastän det skadade vårt eget lands intressen. Framställningen är naturligtvis fullständigt falsk, ty vi, som inträda i folkens förbund, göra det därför, att vi äro övertygade om att det gagnar vårt lands intressen och att det tvärtom skulle skada oss i hög grad, om vi stannade utanför.

Han säger på ett annat ställe att vi icke skola bygga vårt inträde i folkförbundet på ruinerna av Sveriges välfärd. Finnes det någon slags proportion mellan detta uttryck och det förslag, som här göres om inträde i nationernas förbund? Finnes det någon mening i att använda sådana ord om konsekvenserna av ett inträde i nationernas förbund, som att det skulle betyda ruin för vårt lands välfärd. Det var en rad av sådana ytterst överdrivna uttryck som detta, och jag får säga, att för mig, som hela tiden deltagit i detta ärendes behandling och känner till den tveksamhet, som ända till sista arbetsdagen i utskottet utmärkt herr Tryggers hela ställning, är utvecklingen ganska förvånande från denna tvekan till denna säkra övertygelse om att det här är fråga om det svartaste dåd, som kan begås, ty naturligtvis vore det ett fruktansvärt dåd, om man skulle anbefalla en åtgärd, som skulle betyda ruin för vårt lands välfärd.

Denna förbundsakt, med alla sina brister och alla sina svagheter, betyder, att ett frö lägges till internationalstaten. Vi skola observera, att någon principiell skillnad mellan anhängarna och motsändarna till detta folkens förbund i fråga om uppgivande av vår suveränitet ingalunda finnes. Även motståndarna äro villiga att upp-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

giva så mycket av vår suveränitet, som behöves för att ett folkens förbund skall komma till stånd, och göra stora offer, såsom det heter, för ett annat nationernas förbund — *naturligtvis* ett annat än just det som föreslagits; så skulle det väl alltid komma att bli. Men i varje fall hava de principiellt erkänt, att man skulle kunna uppgiva sin suveränitet. Jag vill säga för min del, att om, som jag förmenar, man här har att se fröet till uppväxande av internationalstaten, där möjlighet till verkligt samarbete mellan folken finnes, och när organisationen utvidgats att omfatta både centralmakterna och Ryssland — jag tror för min del obetingat, att om folkens förbund får fortleva några år, dessa makter komma att intagas där — då har man nått det mål, efter vilket åtminstone socialdemokratien i världen strävat, och då kan man vara tämligen viss om möjligheten till en rent fredlig kulturutveckling föreligger, där även i det internationella umgänget närvaran ersatts med verklig lag och rätt, liksom detta tidigare skett i det enskilda umgänget inom varje särskild stat. Detta är för mig nog för att jag skall förordna inträde i detta förbund både ur nationell synpunkt och ur synpunkten av att vi hava skyldighet att gagna mänskligheten och civilisationen.

Jag skall be att få protestera mot herr Tryggers anförande på en enda punkt. Han har många gånger varit överlägsen mot den obildade demokratien, och det tillät han sig även i dag. Ja, herr Trygger, man kan naturligtvis — det är ganska lätt och ganska billigt — vara litet överlägsen mot människor, som på grund av hela samhällets struktur och dess nuvarande för dem i längden outhärdliga förhållanden icke varit i tillfälle att komma i åtnjutande av den högre bildningens skatter, men det hindrar icke, att på en punkt — så vittnar åtminstone min erfarenhet — dessa obildade demokrater, och jag känner den svenska arbetarklassen, hava en bättre bildning än flertalet av det partis medlemmar, för vilka herr Trygger står i spetsen. Min erfarenhet, som sagt, vittnar om att den *politiska* bildningen inom den svenska arbetarklassen är väsentligt större än den politiska bildningen bland de grosshandlare, köpmän, disponenter och ingenjörer, som utgöra en del av kärntrupperna i herr Tryggers parti. Därtill kommer, att det är denna demokrati, som på grund av hela sitt arbete under gångna år tvingat fram detta frö till folkens förbund vi nu ha, tvingat fram möjligheten till en ny ordning i världen. Jag tror, att historien skall döma på ett annat sätt om dessa demokratiens insatser i utvecklingen än herr Trygger, och jag är övertygad, att man skall bland annat beteckna det år, då folkens förbund bildades, såsom utgångspunkten för en ny historisk epok, under vilken större trygghet och säkrare existens skapades framför allt för de små nationerna i världen, och att man skall erkänna, att detta kunnat göras väsentligen tack vare demokratien och även väsentligen emot strävandena i alla länder just från de krafter herr Trygger representerar i vårt land.

Jag kan såsom sammanfattning säga, att då jag förordar bifall till Kungl. Maj:ts proposition, gör jag det i det trygga medvetandet och i den fasta tillförsikten, att jag gagnar både mitt eget land och den allmänna civilisationen.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Porta.)*

Herr Winberg: Herr talman, mina herrar! Det är säkert icke någon större risk att redan nu förutsäga, att den svenska riksdagen under den allra närmaste tiden kommer att biträda vad Kungl. Maj:t föreslagit angående inträde i nationernas förbund. Under sådana förhållanden torde det likväl vara på sin plats att framhålla, att det beslutet kommer icke att fattas på grund av att här har framförts så avgörande och vägande skäl för detsamma, att den lagstiftande församlingen funnit sig på grund av dessa skäl böra biträda förslaget. Beslutet kommer icke heller att fattas på grund av att frågan varit föremål för en så allsidig behandling inom olika lager av svenska folket, att detta som sådant kunnat bilda sig en fullt klar uppfattning i denna fråga. Beslutet kommer att fattas *i trots av* att sådana bärande skäl icke kunnat anföras och *i trots av* att svenska folket icke fått tillräcklig tid att behandla detta spörsmål.

Det mest betecknande i detta avseende torde vara det uttryck som hans excellens utrikesministern fällde i slutet av sitt anförande här i dag. Han förklarade nämligen, så vitt jag därvid uppfattade honom riktigt, att då vi nu hava att räkna med nationernas förbund som ett faktum, så böra vi naturligtvis inträda i detsamma, och det skulle kunna medföra för vårt land rätt så stora risker att ställa sig utanför detsamma. Jag måste säga, att med mindre entusiasm och med mindre övertygande skäl är det väl sällan som man från regeringsbanken förordar ett förslag till antagande.

Det är för övrigt något genomgående i hela den debatt, som förts i denna fråga, att man resonerar på ett ohyggligt primitivt sätt, nämligen det, att eftersom det i alla fall är ett faktum, att här föreligger förslag till ett nationernas förbund, så är det vår skyldighet, som intresserar sig för *en verklig lösning* av det föreliggande nationernas förbund. För min del måste jag säga, att jag är tvungen att på det bestämdaste reagera mot en sådan primitiv uppfattning av en så allvarlig sak som denna. Den skulle nämligen till sina konsekvenser kunna medföra, att varje gång ett förslag eller uppslag i en viktig fråga framkommer, så är det deras skyldighet, som intresserar sig för en verklig lösning av det föreliggande spörsmålet, att biträda varje sådant förslag eller uppslag, huru orimligt och omöjligt det än må vara, enbart därföret att det för ögonblicket icke föreligger något annat.

För övrigt skulle det väl kanske också vara skäl att något litet titta på, huru hela denna tanke kommit till och utformats och under vilka förhållanden den kommit fram och vilka krafter det är, som egentligen stå bakom detta förslag i dess nuvarande skick, och på

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

vilket sätt det har kommit till behandling här i vårt land. Det är ganska naturligt, som hans excellens utrikesministern i propositionen till riksdagen framhåller, att det lidande som mänskligheten under de sista åren fått genomgå har givit impulsen till, att något måste göras på detta område. Det är dock därför visst icke sagt, att mänskligheten är skyldig att anamma första förslag och uppslag som kommer huru ogynnsamt, ofullkomligt och rentav stridande mot själva grundprincipen av ett folkförbund, det än må vara. Det kan i detta avseende även vara skäl att här framhålla, att icke blott de män, som i första hand ha formulerat detta förslag och givit det den form det för närvarande har, utan även de krafter, som de representera allaredan äro fullkomligt ur spelet. Den enda av de stora politikerna, som varit med om att göra upp det första utkastet härtill, vilken fortfarande intager en mera framstående ställning inom utrikespolitiken är väl den engelske statsministern Llyod George. Det är dock att märka att även han och den politik, som han närmast företräder, för närvarande hänger i luften.

Det har framhållits här, huru man hela tiden räknat som en naturlig och given sak, att Amerikas förenta stater skulle vara med bland dem, som i första hand inträdde i detta nationernas förbund. Så har ännu icke skett och av alla tecken att döma, kommer det heller icke att ske. Det har tidigare särskilt från de svenska delegerades sida framförts nästan som ett obetingat villkor för vår anslutning, att Amerikas förenta stater skulle vara med. Den svenske delegeraden herr Branting förklarade vid det nordiska interparlamentariska förbundets delegerademöte här i Stockholm den 2 sept., att skulle det nära nog otroliga inträffa, att Amerikas förenta stater komma att desavouera sin representant, president Wilson, och icke ansluta sig till den föreliggande förbundsakten, så är det klart, säger herr Branting den 2 sept., att då kommer frågan i ett sådant läge, att då måste man överväga huruvida det för Sverige är möjligt att inträda. Nu har herr Branting satt sitt namn under det särskilda utskottets utlåtande, där han mycket varmt förordar Sveriges inträde, ehuru den eventualiteten, som han knappast ville räkna med den 2 sept., att Amerikas förenta stater icke skulle gå in, föreligger. För övrigt, låt oss titta på, under vilka förhållanden denna fråga framförts i vårt land och den brådstörtade behandling, den kommit i åtnjutande av, och jämväl beakta det förhållandet, att förslaget i denna viktiga fråga framlägges av en regering, som sitter och väntar på att vilken timme som helst överlämna sina platser åt andra, man vet icke vilka. Om man därtill ser på vilken begränsad tidsfrist medgivits svenska folket och dess representanter att överlägga i en så viktig angelägenhet som denna, måste man säga sig, att det är synnerligen vågat, sett ur alla dessa utgångspunkter, att här kunna förorda en reservationslös anslutning från Sveriges sida till det förslag, som här föreligger.

Jag skulle vilja säga några ord med anledning av frågan: »Vad

kommer detta nationernas förbund i främsta rummet att få för uppgifter?»

Jag var mycket intresserad av att höra, huru den nästföregående talaren skulle komma att motivera en förbehållslös anslutning från socialdemokratiskt håll till detta nationernas förbund. Det förefaller mig nämligen vara nättupp just det svåraste man kan få sig pålagt att åstadkomma en tillfredsställande formulering för ett yrkande om anslutning sett ur socialistisk synpunkt. Jag måste säga, att ehuru den ärade talaren i allra sista delen av sitt anförande mycket lätt berörde den saken något litet, så blev han dock skyldig ett bevismaterial, som varit nödvändigt för att visa att det överhuvudtaget är möjligt för en socialist att här till antagande anbefalla ett förslag av den art, och det innehåll som det nu föreliggande.

Jag skall här icke alls ingå på närmare detaljkritik rörande de allmänna anmärkningar, som kunna riktas mot föreliggande förslag till förbundsakt, därför att sådan kritik framförts från så många håll, att det är alldeles onödigt att gå in på detsamma. Jag skall inskränka mig, att i detta avseende säga, att de mest mördande anmärkningar, som överhuvudtaget har levererats vid behandlingen av detta ärende, är den kritik, som lämnats av herr Swartz. Det förefaller, som om den kritik, han framförde, blir synnerligen svår att i detalj vederlägga dem, som här representera den meningen, att man utan vidare skall ansluta sig till föreliggande förslag.

Jag skulle emellertid vilja peka på några alldeles särskilda skäl att se denna fråga även från arbetaresynpunkt eller från socialistisk synpunkt. Det förefaller mig då något egendomligt, när man från socialdemokratiskt håll vill göra gällande, att det uppslag, som här föreligger är någonting, som man även från socialistiskt håll kan bygga på, då det blir fråga om att åstadkomma ett internationellt förbund mellan folk och stater. Det är nog nödvändigt att se, vilka krafter det är, som från början egentligen stå bakom det förslag, som här föreligger. Det är en ödets ironi, såvitt jag kan fatta, att samtidigt som herr Möller här ganska varmt förordat det här föreliggande förslaget till antagande, så vänder han sig, icke utan skäl, med en ganska skarp kritik mot vissa uttalanden, som herr Trygger här gjort i dag. Jag skulle dock vilja fråga herr Möller och de med honom liktänkande, vilka krafter det är som egentligen formulerat och framfört förslaget till nationernas förbund sådant det nu föreligger. Är det de krafter, som i andra länder kunna sägas representera motsvarande åskådningar som herr Möller här företräder inom den svenska riksförsamlingen? Är det icke snarare just samma krafter, som här i Sveriges riksdag representeras av herr Trygger, som i de övriga länderna under krigsåren suttit och fört ledningen och även varit de bestämmande, när det gällt att formulera det missfoster, som man icke utan skäl kallat denna akt, som föreligger om en sammanslutning mellan olika nationer? Otivelaktigt är det det senare. Det är dessa krafter, mot vilka icke blott den kroppsarbetande klassen utan alla de folkelement, som reagera mot

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Förta.)

mindretalets regim, i alla länder måste föra en oförsonlig kamp. Det är samma krafter, som alla på sitt håll äro medansvariga till de ohyggligheter, som mänskligheten fått genomleva under de sista åren under det oerhörda krig, som vi fått bevittna. Det förefaller under sådana förhållanden något egendomligt, när man från socialdemokratisk sida vill göra gällande, att det är till *dessa krafter*, som man för framtiden sätter sitt hopp i fråga om mänsklighetens förbrödring och internationellt samarbete. Jag har givetvis icke något emot, att man fullt uppskattar de insatser, som även från s. k. borgerligt håll kan göras att främja dessa internationella strävanden till folkens förbrödring. Men det förefaller mig som en anomali, när man från socialdemokratiskt håll vill göra gällande, att det högsta, som man för närvarande kan vänta är en anslutning just omkring dessa krafter, som här hava preciserat sin ståndpunkt för ett samarbete nationerna emellan.

Nu är det väl så, att vi icke skola söka blunda för den företeelse, som framhållits här i dag av olika talare: det är en ny tidsepok, som nu börjar göra sig gällande. Det har kommit fram andra krafter, som man hädanefter måste räkna med. Framförallt måste givetvis alla de, som bekänna sig till den internationella socialistiska grundåskådningen hava klart för sig, att det är icke på sådana krafter, sådana uppslag som det här föreliggande som den internationella socialismen kan sätta sina förhoppningar på ett framtida samarbete. Det är just de krafter, som komma från de djupa leden, varom herr Trygger här i dag vanvördigt yttrade sig, vilka när det gäller kända äro de, som skola i framtiden kunna möjliggöra den vackra tanken om ett internationellt samarbete, vilken tanke har blivit totalt förfuskad i det nu föreliggande förslaget.

Jag skulle också vilja uppehålla mig vid ett par detaljpunkter, som har förekommit upprepade gånger, men varom man icke fått klara besked, vare sig från regeringsbanken eller utskottet. Jag syftar närmast på vad som framhölls redan i remissdebatten, om de eventuella förpliktelser, som skulle komma att vila på de neutrala stater, som nu anmäla sitt inträde, vis-à-vis skyldigheten att effektuera den ingångna freden med de besegrade makterna. Vi få nu i dag veta av hans excellens utrikesministern, att uppgiften om det uttalande, som att den franske konseljpresidenten vid ett visst tillfälle skulle ha fällt, bestämt dementerats från fransk officiell sida. Naturligtvis måste man taga en sådan dementi för god. Jag vill dock i detta sammanhang erinra om, att det förefaller något egendomligt, att den icke kommit tidigare, då uppgiften var synlig i pressen för ganska lång tid sedan. Jag skulle också gärna hava sett, att dementien icke inskränkt sig till att blott förklara, att uttrycket förvanskats, utan att man också meddelat, *vad* franske konseljpresidenten i detta sammanhang hade yttrat, eftersom man förklarar att han *icke* yttrat vad pressen här i landet uppgivit att han sagt.

Det är för övrigt alldeles onödigt att orda alltför mycket i detta avseende, ty det är något, som är alldeles ofrånkomligt, att de stater, som nu utan reservation ansluta sig till detta folkens förbund, vars

grundstadgar utgöra en integrerande del i den fredsakt som de segrande makterna påtvingade de besegrade, de måste i mer eller mindre utsträckning bliva solidariska med de bestämmelser, som själva fredsstraktaten innebära. Det framgår alldeles otvetydigt av de bestämmelser i fredsakten, som omförmåla, att en hel del i fredstraktaten fastställda villkor och bestämmelser hava överlämnats till nationernas förbund för sin praktiska tillämpning. I alla händelser kan man icke komma ifrån, att de som inträda, både moraliskt och även i viss mån realpolitiskt ställer sig solidariska bakom det fredsslut, som ingåtts. Redan den omständigheten att sådana anmärkningar framkommit borde ha givit anledning till att här åvägabringa ett så bestämt uttalande i det avseende, att ingen misstanke här i längden hade behövt förekomma.

Jag skulle också vilja säga ett par ord i anslutning till vad jag sade förut, att man anser det så naturligt att nu, då ett försök här göres att åstadkomma en internationell sammanslutning, det skulle vara ett brott till och med att ställa sig utanför detsamma. Avgörande för mig i detta fall är den omständigheten att den grund på vilken detta förslag byggts upp, de förhållanden, under vilka de kommit till, äro sådana att detta förslag aldrig kan komma att bliva vad det i verkligheten ger sig ut att vara, nämligen att verkligt nationernas förbund, där samtliga nationer icke blott äga tillträde utan där man också har möjlighet att inom kort samla alla. Redan den omständigheten att segrarna i den stora världskampen, när de dikterade villkoren för sina besegrade, i dessa inrymde som integrerande del utkastet till ett nationernas förbund, som de under det psykologiska trycket av segeryra och krigets hemska inverkan icke kunnat undgå att göra ensidigt, är för mig fullkomligt avgörande i detta avseende. Ett förslag, som kommer till under sådana förhållanden kan aldrig representera den objektivitet, som måste vara tillfinnandes, om man skall komma fram med något som kan samla hela mänskligheten. *Grunden och utgångspunkten* äro fullkomligt ohållbara.

Under sådana förhållanden blir det så mycket mindre ett fel att icke från början ansluta sig till något sådant, som man redan från början måste beteckna som dödsdömt, utan kanske snarare ett brott att medverka, då man måste säga sig att det på grund av omständigheternas makt aldrig kan lyckas bli vad det i verkligheten skulle bli. Man ger ett moraliskt stöd åt något, som redan från början är dödfött. Vad mera är, man understöder också den ofrånkomliga konsekvensen, som måste bliva en följd av en sammanslutning sådan som denna, nämligen *en annan* maktkombination. Det är dylika maktkombinationer på olika områden, som visat sig vara så ohyggligt farliga för mänskligheten. Det är därför jag menar, att i stället för att vara med om att indirekt medverka till något sådant, att mänskligheten fortfarande kommer att dela upp sig i två stora huvudsammanslutningar av politiska konstellationer, som i sin tur helt naturligt medför, att man fortsätter med kapprustningar och krig i en eller annan form dem emellan, så skulle särskilt vi, de neutrala stater,

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund. som stå utanför denna krigshypnotismens verkan, hava behållit våra huvuden litet kallare än de som varit indragna i denna häxdans.

(Forts.)

Herr Möller förklarade: »Här är enligt min åsikt åtminstone fröet lagt till det internationella förbund, som i framtiden skall komma till stånd.» Jag har den uppfattningen, att det fröet är maskstunget, redan när man sädde detsamma och därav kan aldrig det träd växa upp, som man på sina håll hoppas. Jag anser det följaktligen ytterst egendomligt att man även från arbetarehåll kan förorda något sådant som det här föreliggande.

Jag skulle också vilja säga några ord i samband med det sätt, på vilket behandlingen av hela denna fråga förekommit i vårt land. Det är nämligen så, att man från vissa politiska partier här i landet på senare tiden har gjort gällande, att man i alldeles särskild grad företräder den s. k. demokratin. Jag måste då säga mig, att om det någon gång i världshistorien har inträffat fall av minoritetsdiktatur, så är det väl i förevarande fall. Det är några höga herrar i Paris, som gjort detta utkast, som föreligger. Det har icke ens varit medgivet de nationers folk, som dessa herrar representera, att ingående behandla denna sak. För de övriga folkens vidkommande har man utan vidare sagt ifrån att, så och så ha vi behagat formulera akten, och ni hava att, inom en synnerligen kort angiven tidsfrist anmäla, att ni ingå utan reservation.

Jag måste säga att längre kan man knappast komma i fråga om minoritetsdiktatur. Jag måste i det sammanhanget ansluta mig till den kritik, som här i dag redan framförts mot regeringens åtgärder i detta avseende. Det hade väl ändå varit det naturligaste, när man såg hur denna sak började utveckla sig, att de neutrala ländernas regeringar hade försökt åstadkomma ett samarbete för andrandet av ett gemensamt uppträdande från alla neutrala staters sida. Detta hade varit så mycket mera befogat som dessa neutrala stater ändå representera den del av världens folk, som stått utanför kriget och således kunnat något mera objektivt se på sakens utveckling. Jag är nära nog övertygad om, att hade ett bestämt uppträdande i detta avseende kunnat åstadkommas från de neutrala regeringarnas sida så hade det varit svårt för herrarna i Paris att utan vidare avfärda en sådan samfällid framställning.

Det kan icke hjälpas, att man får den uppfattningen, att det är vissa mera framstående politiska personligheter, som redan på ett mycket tidigt stadium av denna frågas utveckling nära nog försvurit sig åt den tanken att man skulle vara med om något dylikt oavsett under vilken form det till slut komme att framträda, och att man därför har engagerat sig på ett sådant sätt, att man icke ville vidtaga några verkliga åtgärder för att se till, om det icke hade varit möjligt att åstadkomma ändring å ena sidan och å andra sidan få en längre tidsfrist för behandlingen av det här föreliggande ärendet. För min del måste jag nu säga, att från den ståndpunkt, som jag närmast representerar, vi icke taga hela denna sak så förfärligt tragiskt. Vi anse visserligen, att det skulle vara ytterst olyckligt, om vårt land utan vidare anslöte sig till något sådant som det här före-

liggande förslaget, varigenom vi kunna komma in på rent utrikespolitiska förvecklingar av en art och utsträckning, varom vi icke nu kunna göra oss en föreställning, men vi trösta oss med, att de krafter, som här egentligen ligga bakom hela detta förslag och vilkas huvudsyften med detta förslag varit att för en tid framåt stabilisera den mer eller mindre reaktionära politik, som de herrar företräda; de krafterna komma icke att regera världen så länge. Allaredan se vi hur det rämnar i det ena landet efter det andra; förnimma huru- som det framkommer nya krafter, vilka ovillkorligen bli arvtagare efter dem, som nu sitta som folkens ledare på det politiska området. Under sådana förhållanden skulle det ju ligga nära till hands för oss att ganska lätt resignera. Man kan nämligen för det första mycket starkt ifrågasätta, huruvida detta nationernas förbund någonsin över huvud taget ens kommer att bli värdigt till start; och även om så skulle ske, kommer förbundet säkerligen att bli av ganska kort varaktighet, åtminstone med de utgångspunkter, dess stiftare ha tagit för dess verksamhet och med den grund, de bygga på. Det kommer sannerligen icke att bli på den grundval, som herrarna nere i Paris här uppdragit för det internationella samarbetet, som framtidens verkligt internationella samarbete mänskligheten emellan kommer att grunda sig. Det skulle som sagt ligga nära till hands att med sådana tröstegrunder taga det hela tämligen lätt, och det vill jag gärna inrymma, att vi icke tar det så förfärlig tragiskt, tv så mycket är dock lika klart för mig som för många andra, att de krafter, som stå bakom hela detta förslag, de stå redan på avskrivning och om dem skulle man kunna tillämpa ett gammalt bibliskt uttryck, att deras fötter, som skola bära dem ut, stå alla redan utanför dörren.

Men å andra sidan går det icke att enbart med dessa motiv avfärda hela frågan såsom sådan, särskilt för dem som anse sig kunna ansluta sig till detta, även om de förmena sig representera en socialistisk uppfattning. Det gäller ju nämligen för dem, som anse sig detta oaktat kunna förorda föreliggande förslag, att komma ihåg, att här stödja vi någonting, icke av den art att det står såsom något främmande för de nya krafterna ute i världen som bryta sig fram, utan här är det fråga om att stödja de rent imperialistiska och reaktionära krafterna i världen. Under sådana förhållanden är det tämligen överflödigt att säga, att jag under inga omständigheter kan vara med om att stödja någonting sådant. Jag anser för det första, att det här föreliggande förslaget är så oklart till sin formulering, och framsprunget under sådana förhållanden, att det alldeles otvetydigt bär prägeln av att bli icke ett nationernas förbund utan *en sammanslutning av vissa politiska stormakter*, som i sin tur kommer att medföra, att andra makter komma att bilda en motvikt mot detta. Under sådana förhållanden anser jag, att det ur vanlig borgerlig synpunkt skulle vara ytterst vanskligt och ytterst farligt för vårt lilla land med det geografiskt utsatta läge, som vi ha, att här inlåta oss på några som helst stormaktskombinationer. Det är ett gammalt vulgärt uttryck, som säger, att när bönderna giva sig in

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

på storpolitik, bli de lurade. Jag tror, att det uttrycket mycket väl kan användas om de små nationerna, som här så vackert äro inbjudna att utan vidare ansluta sig till det här föreliggande förslaget.

Detta är nu de vanliga så kallade borgerliga och nationella synpunkterna.

Som företrädare för *en socialistisk uppfattning*, anser jag det vara fullkomligt uteslutet, att från den utgångspunkten vara med om att stödja något av den art, som det här föreliggande förslaget. Aldrig skall det nämligen lyckas någon att göra gällande, att dessa utgångspunkter och grunder, på vilka det förslaget vilar, någonsin skola komma att bli bestämmande för och bärare av de nya idéer, arbetareklassen strävar för världen över. I stället blir det så, att ni kommer att därmed resa upp ett bålverk, mot vilket ni framdeles, förutsatt att ni vill kämpa för den socialistiska samhällsuppfattningen, kommer att få slåss på ett förtvivlat sätt; och ni kommer i detta avseende att motarbeta eder själva och edra egna intressen.

Jag skall sålunda med anledning av vad jag här anfört be, herr talman, att få yrka avslag på Kungl. Maj:ts här föreliggande förslag om anslutning till nationernas förbund.

Herr Cla son: Den första erinran jag har att göra mot detta förslag om vingklippning av mitt fäderneslands oberoende gäller det ytterst beklagliga i att riksdagen och folket fått så kort tid på sig för detta ärendes behandling. Jämför man detta med vad som plägar vara fallet i långt mindre viktiga frågor, blir motsatsen slående. Men den är också slående, om man jämför detta med huru frågan behandlats i andra länder. I Förenta staterna framlades förslaget redan i somras, och en var vet, huru representanterna där haft tid till den mest ingående behandling av frågan. I Schweiz framlades propositionen den 4 augusti — då kunde diskussionen börja där —; i Holland kom propositionen den 21 januari; vi fingo vänta till den 17 februari, den dag då propositionen kom på kammarens bord.

Utskottsmajoriteten säger själv, att det skulle varit önskligt, om vi fått längre tid på oss att pröva frågan. Nå, då ni herrar av utskottsmajoriteten, som åtminstone delvis tagit del i förberedelsearbetena för propositionen, ni, som stått i ständig kontakt med regeringen, varför ha ni icke förmått den att giva oss en längre frist, vilken kunde bestått däri, att saken långt tidigare framlagts för oss? Det väsentliga av materialet i så fall i en »blå bok», redan under den urtima riksdagen, då materialet uppenbarligen förelåg färdigt; regeringens ståndpunkttagande åtminstone omedelbart efter denna riksdags öppnande. Man hade då sluppit denna parforcejakt, med vilken man nu så att säga vill piska oss till beslut: fyra dagars utskottbehandling, tre dagars tid att skriva utskottsbetänkandet och reservationerna, två dagar på kammarens bord!

Herr Möller efterlyste i reservationen grundriktningarna till en annan folkens förbundsakt. Det kan väl ingen människa begära, att vi skulle på de få timmar, som stått oss till buds, kunna där upp-

rita en sådan förbundsakt, som icke heller hade varit möjlig att få tjeckt. Jag förstår, att man i viss mån kan skylla denna tidsbegrän- ning på ett tvångsläge utifrån — något som i förbigående sagt dock icke gäller propositionens sena framläggande. Men, säger jag, förstår ni då inte, mina herrar, vilket dåligt förebud detta tidstväng i fråga om inträdet är: detta »in genom portarna inom två månader», utan något resonemang, oberoende av grundlagen, oberoende av riksdagens samvaro, oberoende av betänksamhet i folkkaraktären — förstår ni då icke, vilket dåligt förebud detta är för utsikten att innanför por- tarna få bevara sin självbestämmanderätt?

Det är inför detta uppenbara behov av en ökad tidsfrist som jag och några andra med mig inom utskottet förordat bifall till herr Westmans motion om åtgärder för att vinna ett uppskov. Bland de fördelar, som ett sådant uppskov skulle fört med sig, vill jag nu peka på endast tre. Man kunde, såsom också utskottet själv påpe- kat, ha givit allmänheten mera tid att tränga in i frågans betydelse. Man kunde ha försökt erhålla auktoritativa tolkningar av en mängd dunkla punkter i förslaget, och man kunde, icke minst, fått närmare kännedom om Förenata staternas hållning.

Då pekar utskottet rörande detta på Schweiz' exempel och sä- ger, att det exemplet måste avskräcka oss. Det är enligt min me- ning en alldeles oriktig tolkning av vad som passerat med Schweiz. Schweiz begärde två saker. Den ena att få vänta tills Amerika in- trätt, och det avböjdes ju. Men Schweiz' andra begäran att få låta en folk- och kantoral omröstning *efter* den utsatta tidsfristen vara det avgörande, den godkändes, något som, i förbigående sagt, jag tror ut- skottet fick veta först sedan utskottet tagit ståndpunkt till herr West- mans motion — något som visar hur svag kontakten var med vad som försiggår där ute. Faktum är alltså, att Schweiz' exempel visar, att man kunde få uppskov, om man påvisade goda skäl.

Då nu detta faktum är uppenbart och då detta faktum icke är så avskräckande, har utskottet lagt till några ytterligare skäl för av- visande av uppskovstanken.

Ett lyder: »Sverige har icke lika goda skäl som Schweiz», det har icke några i författningen grundade skäl. Jag är för min del i denna punkt av en annan uppfattning. Jag kan icke se, att an- slutningen till folkens förbund med däri åtagna skyldigheter kan bli en verklighet för oss, utan att vi måste ändra våra grund- lagar; och då vi icke kunna ändra dessa utan att nyval till andra kammaren äger rum, hade vi liksom Schweiz med fullt fog kunnat säga, att vår effektiva anslutning till förbundet krä- ver nya val. Jag skall sedan komma tillbaka till denna fråga om grundlagen. Men för övrigt, om Schweiz fått ja på grund av sin författning, skulle icke andra då också kunnat få ja på grund av andra skäl, som för dessa andra kunnat vara lika avgörande, så framt folkförbundet verkligen skall vara ett förbund, där rätt och billighet skola råda?

Då tillgriper utskottet sitt andra skäl. Det säger, att själva ordalagen i svaret till Schweiz visa, att de som avgivit svaret, na-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

tionernas förbundsrad, i detta fall »endast givit uttryck åt sin uppfattning, men icke därigenom givit någon för förbundets medlemmar bindande förklaring», eller med andra ord: nationernas förbunds råd skulle i denna punkt ha underkänt sin egen befogethet att för närvarande svara å förbundets vägnar. Det är ett ganska märkvärdigt resonemang detta och har högst betydelsefulla konsekvenser. Ty om enligt utskottets uppfattning, det nu konstituerade s. k. nationernas förbunds råd, icke har formell rätt att svara på förbundets vägnar, då det giver Schweiz ett medgivande, då bör konsekvensen vara, att det icke heller i andra frågor har rätt att tala på förbundets vägnar. Det har man också gång på gång svarat mig, både offentligt och enskilt, då jag begärt, att man skulle göra försök att få uppskov för att få auktoritativa tolkningar av dunkla och tvetydiga ställen i förbundsakten. Man har svarat mig, att det finns ingen myndighet, som för närvarande är befogad att giva sådana tolkningar. Nåväl, om så är — och det är ju utskottets ståndpunkt — vem giver då detta s. k. nationernas förbunds råd befogethet att med för oss eller andra bindande kraft *tolka* bestämmelserna om tidsfrist över huvud taget i fråga om anslutning, och säga, att den skall löpa, *innan* den främste av förbundets stiftare, Förenta staterna, är med i förbundet? Ty att *sakligt* en sådan tolkning är fullständigt orimlig, däruti måste jag instämma med herr Swartz. Men gör man den tolkningen, vill man på grund av en föreskrift, som kommit till för att bestämma om sättet för anslutning till ett förbund *med* Amerika, driva oss in i ett helt annat förbund *utan* Amerika, utan Förenta staterna, ja, då är detta för mig åter ett bevis på hurdan *andan* är där innanför portarna och huru liten rörelsefrihet man där förebådar oss.

Men så har utskottet ännu ett tredje skäl i fråga om uppskovstanken. Det säger, att om samtliga eller en väsentlig del av de inbjudna makterna hade begärt en förlängd tidsfrist, då kunde saken ha varit en annan. Jag tillåter mig att upprepa en erinran, som redan förut gjorts och som jag själv nyss gjorde: vad har ni, herrar av utskottsmajoriteten, ni de ledande inom och utom regeringen, vad har ni gjort för att söka samla alla dessa makter och andra med till en dylik framställning? Här ha ju icke bara i vårt land, utan runt om i länderna yppats de starkaste betänkligheter just med anledning av denna begränsade tidsfrist. Vad har regeringen gjort för att få den förlängd? Finnes det efter förbundets stiftande en enda rad härom från hans excellens utrikesministern till våra diplomater i utlandet med uppmaning till dem att träda i kontakt med på andra håll förefintliga önskemål om en förlängning av tidsfristen och att söka till vårt och de andra staternas bästa få det fram? Jag är ganska viss om att ingenting sådant finnes; hade det funnits, skulle utskottet otvivelaktigt ha påvisat, att försök hade gjorts, men strandat. Det är därför, att inga dylika försök ha gjorts, som jag och andra röstade för bifall till herr Westmans motion, och jag vill betona, att om riksdagen gått på den linjen, hade vi varit i ett mycket lyckligare läge.

Ty därigenom att vi icke fått ett sådant uppskov hava vi,

såsom utskottet själv erkänner, kommit i ett sämre läge i själva realfrågan. Vi stå nämligen för det första i *ovisshet om Amerikas ståndpunkt*. Förenta staternas medlemskap i förbundet, säga vad man vill, hade dock hjälpt till en jämnvikt inom detsamma. Det har talats så mycket om den saken förut, så jag skall icke uppehålla mig längre därvid. Men det var tidigare, såsom i dag påpekats, icke bara vi reservanter, vilka pekat på den saken. Det gjorde våra delegerade i Paris, och det är även andra, som med den största tydlighet pekat på den saken. Det har herr Branting gjort, utskottets ordförande, som kanske mest drivit på hela denna sak. Han gjorde det särskilt i sitt anförande vid det nordiska interparlamentariska delegerademötet icke längre tillbaka än den 2 september. Den föregående ärade talaren berörde nyss den frågan. Han erinrade vad herr Branting då hade sagt: att för den händelse Amerikas anslutning icke skulle äga rum, ja, då måste man taga hela denna fråga i förnyat övervägande. Men herr Branting sade även en annan sak, nämligen att om Amerikas anslutning icke skulle komma att äga rum, då skulle det »ställa hela folkförbundet i viss mån i luften». Alltså, Förenta staterna utom folkförbundet ställer hela folkförbundet i luften! Men det där förnyade noggranna övervägande som herr Branting menade då skulle krävas, vad fiuna vi för spår till detta i regeringens och utskottsmajoritetens behandling av saken? Herr Branting och utskottsmajoriteten bygga nu på en grund, som han själv förklarar hänga i luften.

Vi stå också på grund av den bristande tidsfristen i stor *oviss-
het om fördragets tolkning*. Utskottet erkänner också, att denna brist på tydlighet föreligger, och att olika tolkningar förekommit. Men det vill trösta oss med, att utskottet tolkat dessa bestämmelser på samma sätt som Kungl. Maj:t gjort och att i viss mån på en särskild punkt även Danmark, Norge och delvis också Holland tolkat bestämmelserna på samma sätt. Men vad har det för verklig realbetydelse för frågan? Det hade naturligtvis betytt något, om det här varit ett kontrakt mellan utskottet och Kungl. Maj:t å ena sidan, som de ensamma hade att tolka, eller om här varit ett fördrag mellan Sverige å ena sidan och Danmark, Norge och eventuellt Holland å andra sidan, där vi stått såsom likaberättigade parter gent emot varandra. I sådant fall hade det varit av betydelse, att dessa stater, de fördragsslutande staterna, varit ense om samma tolkning. Men så är icke förhållandet här. Här stå tvärtom vi å ena sidan, nationernas förbunds råd å den andra; det är detta råd, som har *tillämpningen* av alla dessa bestämmelser om hand, och tolkar det dem på ett annat sätt än vi, då hjälper vår tolkning oss icke det allra minsta. Otydligheten må vara hur förklarlig som helst — och jag kan medgiva med herr Kvarnzelius, att den kan vara i vissa fall förklarlig — men det hjälper oss som sagt icke alls vid tolkningen.

Det kanske kan intressera kammaren att höra, att när man i Amerikas förenta stater sökte i senaten övertyga de tveksamma med alldeles precis samma motivering, som här från regeringens

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

och utskottsmajoritetens sida anförts, eller att man kunde trösta sig med sådana allmänna uttalanden och önskemål i motiveringen, som utskottet nu bygger på, så svarades från auktoritativt håll där, från deras främste folkrättsexperter, att sådana uttalanden och önskemål, som icke intogos i reservationer till *själva ratifikationsakten*, kunde icke med *förbindande* kraft sedermera på något sätt återopas i förbindelserna med övriga stater. Det bleve bara »notiser för världen», som i förbundsrådet skulle till ingenting förplikta.

Utskottet talar här särskilt om de s. k. militära sanktionerna, skyldigheten att på förbundsrådets framställning skicka svenska trupper i fält till främmande länder, och hänvisar till den kungl. propositionens tolkning att någon sådan skyldighet icke torde *juridiskt* föreligga. Ja, vad säger den kungl. propositionen eller rättare sagt de delegerade, till vilkas tolkning den kungl. propositionen hänföra sig? Jag hänvisar till sidan 60 i den kungl. propositionen. Där står, att en »stat, som mottagit framställning av ifrågavarande slag, *torde* ur rättslig synpunkt äga befogenhet att själv besluta, huruvida och i vad mån den må efterkomma framställningen». Detta »*torde*» är icke så synnerligen starkt, och propositionen erkänner också omedelbart, att själva texten är mindre tydlig. Men därpå tillägges ju: »Att emellertid en stark moralisk och politisk presson kan komma att göra sig gällande ligger i öppen dag», och så utvecklas en hel rad med skäl, varför det icke vore rådligt eller klokt för de mindre staterna att undandraga sig en sådan krigisk medverkan. Jag kan verkligen icke förstå, att så synnerligen mycket då är vunnet. Tror kammaren att om detta fall skulle inträffa, vi ha mycken utsikt att undandraga oss sådana moraliska och politiska förpliktelser, som Kungl. Maj:t i propositionen säger på oss måste komma att göra det allra starkaste intryck? För övrigt skall jag be att få erinra om att när i Förenta staterna presidenten Wilson försökte uppdraga den där gränsen mellan juridiska och moraliska förpliktelser, så utföll detta icke så synnerligen lyckligt. Man svarade, att för en hederlig karl var en moralisk förpliktelse lika betydande, lika starkt bindande som de juridiska förpliktelserna i dylika fall.

Jag kommer i detta sammanhang in på frågan om förslagets förenlighet med vår grundlag. Vår regeringsform föreskriver i § 13 vissa former för det fall att Konungen vill börja krig och sluta fred. Det står efter redogörelsen för dessa former, att »konungen äger därefter makt att fatta och utföra det beslut, som han *för riket nyttigast finner*». För min del står det fast, att denna paragraf ålägger Sveriges konung förpliktelsen att i det ögonblicket fatta sitt beslut allenast efter den normen, vad som är för *riket* gagneligast och därtill skall han i det ögonblicket hava *full handlingsfrihet*. Enligt min uppfattning förhindrar denna grundlagsparagrafs anda och bokstav oss att ingå i ett fördrag, där det *reella* avgörandet ifråga om åtgärder, som *måhända* juridiskt och *uppenbarligen* moraliskt och politiskt kunna kasta riket i krig, fräntages den svenske konungen, som enligt grundlagen blott har att besluta

efter *svenska* rikssynpunkter, och överlämnas åt ett råd, som består av representanter för främmande makter och kan komma att besluta efter helt andra grunder.

Men det stannar icke med detta. § 74 i regeringsformen talar om de s. k. rekvisitionslagarna men binder deras tillämpning vid det fall, att »rikets krigsmakt eller någon del därav ställes på krigsfot vare sig för upprätthållande av rikets neutralitet. . . . eller för avvärijande av ett befarat eller börjat angrepp». Om vi skulle gå in i ett fördrag, som *måhända* juridiskt, och i varje fall moraliskt och politiskt bunde oss att ställa vår krigsmakt på krigsfot för helt andra ändamål, i detta fall för att på kommando av främmande makter ingripa i den ena eller den andra frågan, huru skulle det kunna vara möjligt att efter eller i samband med detta fördrags avslutande behålla denna paragraf oförändrad? Om vi hava gått med på fördraget, tror kammaren, att den där motparten, som tolkar kontraktet, i så fall kommer att nöja sig med en förklaring från vår sida: »Ja, vi kunna visserligen ställa vår armé på krigsfot, men någon möjlighet att underhålla den ha vi icke?» — Nej, därmed komma de icke att nöja sig, och vore vi i deras kläder med ett sådant fördrag i våra händer, skulle icke heller vi nöja oss därmed. Gå vi in på fördraget, torde därför den första uppgiften bli va att taga konsekvenserna därav och skriva om § 74 i regeringsformen. Men, mina herrar, till ett sådant löfte kunna *vi*, som nu sitta här, icke förbinda Sverige, ty för den grundlagsändringen fordras nya val, och *vi* hava icke befogenhet att genom ett avtal med främmande makter binda valmanskåren, huru den då skall rösta.

Man säger, att vi hava gått in i allianser förut. Ja, det hava vi gjort, men då hava vi gått in i dessa allianser såsom *likaberättigade* med medkontraheten. Blev det då en tvivelaktig tolkningsfråga, hade vi lika mycken rätt att tolka fördraget som den andra parten. Här skola vi åter gå in i en allians, så konstruerad att beslutanderätten och tolkningsmöjligheten ligga uteslutande hos den andra parten. För mig är redan detta en rikets självuppgivelse.

Hans excellens herr utrikesministern talade om — något som också står i utskottsmajoritetens yttrande — att vi skulle gå med för att medverka till förbundsaktens förbättring. Ja, men det hava vi ju försökt förut i Paris före förbundsaktens tillkomst. Och vad blev effekten? Jo, den blev ytterligt ringa. Huru man efter dessa försök kan hysa den förhoppningen, att vi efteråt skulle kunna genomdriva den ytterst svåra procedur, som skulle krävas för att få de en gång stadfästade, med mycken möda antagna stadgandena ändrade, förstär jag för min del icke.

Herr Möller var också inne på frågan om stadgandenas tolkning. Han sade, att det var alldeles naturligt, att rådet skulle ha en så stark makt och att man icke skulle kunna överlämna den åt delegeradeförsamlingen, vilken ju vore såsom en riksdag. Ja men, herr Möller, rådet kan ju i förhållande till delegeradeförsamlingen på intet sätt jämföras med en regering och dess förhållande

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang Sveriges.
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

till riksdagen, i varje fall icke efter herr Möllers mer eller mindre parlamentariska intentioner, om huru regeringen skall sammansättas efter riksdagspartiernas styrka. Det råder ju här icke ett spår av likhet. Rådet är sammansatt långt på förhand efter vissa bestämda villkor, och delegeradeförsamlingen är sammansatt efter helt andra grunder.

Men äro somliga punkter otydliga och därför farliga, så äro andra desto tydligare, men icke mindre farliga. Jag syftar då på den *ovillkorliga förpliktelsen* till ekonomisk bojkott, och den *lika ovillkorliga förpliktelsen* att giva främmande trupper genomtåg samt den efter mitt sätt att se saken *föga mindre ovillkorliga förpliktelsen* att träda in till värn för Europas karta just som den för närvarande är beskaffad. Jag skall icke tala mycket om dessa ting, men jag är ganska viss om att alla de i vårt land, som dagligdags uppröras vid underrättelserna om hungerblockadens ohyggligheter, med allra största energi skulle resa sig upp mot den tanken, att vårt folk skulle vilja åtaga sig att på andras befallning medverka till en dylik hungerblockad. Och att på andras befallning låta främmande trupper genomtåga, — ha ni verkligen tänkt er in i vad detta skulle innebära? Och garantien för Europas karta just nu? Det torde vara ganska få i Sverige, som skulle anse sig berättigade att ålägga sina landsmän att på andras bud träda in till försvar och värn för dessa territoriella bestämmelser.

Hans excellens herr utrikesministern var inne på några tidningsuttalanden, som han ville replikera emot, därför att de hade gått ut på att förbundsakten skulle innebära sådana garantier för fredstraktatens nuvarande bestämmelser. Jag vet icke vilka uttalanden därmed åsyftades, mer än det, som han närmare angav, men jag tror icke, att hans excellens kan bestrida, att det från mycket auktoritativt håll i olika länder fällts uttalanden just i den riktning, att förbundstraktaten är en garanti för fredstraktatens territoriella bestämmelser. — Hans excellens sade, att man icke garanterade de i fredstraktaten bestämda nya gränserna mera än man garanterade alla andra gränser i Europa. Ja, men är icke redan detta en alldeles tillräckligt stor risk, och är icke den risken så mycket större, då vi ju i så fall skulle inträda såsom garant för alla dessa gränser av synnerligen labil art, som för närvarande på vissa håll hava skapats?

Så har man vidare talat om — och talat rätt mycket om — riskerna för oss, om vi skulle stå utanför. Det säges i utskottsutlåtandet, att de skulle bli »synnerligen allvarliga». Vad menar utskottet med detta? Menar utskottet *krigsrisker*? Ja, men vi veta ju alla, att vi under *världskriget* lyckades hålla oss utanför, just därför att vi bevarade vår självbestämmningsrätt och neutralitet och icke anslöto oss till någon av de kämpande parterna. Vi veta vidare, att halva Europa för närvarande står utanför förbundet, och enligt min uppfattning komme vi även nu att lättare kunna hålla oss utanför krigsrisker, om vi bevara vår självbestämmningsrätt, än om vi ansluta oss till den ena maktgrupperingen. Amerika

står dessutom utanför, och om detta land inträder, sker detta säkerligen med sådana reservationer som åstadkomna, att dess ställning icke kommer att bliva solidarisk med de övriga inom förbundet. Hava vi därjämte icke från den allra sista tiden de mest tydliga exempel på att under pågående krig icke ens de stora makterna alltid hava förmåga att hjälpa och hålla dem uppe, som i hopp om deras hjälp kastat sig in i striden? De hjälpa så långt de kunna och så långt deras intressen tillåta dem, men längre gå de icke. Och slutligen! Nu skulle ju *krigets* tid vara förbi, och *fredens* tider råda. Och så underligt skulle väl ändå icke detta nationernas fredsförbund kunna vara konstruerat eller börja sin bana, att det skulle med krig överfalla stater, som vägrade att ansluta sig till det-samma.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Menar utskottet återigen *ekonomiska* eller *handelspolitiska* risiker, bojkott och sådant, så vill jag endast erinra därom, att för närvarande råder på alla håll de största intressen att återknyta handelsförbindelserna åt olika håll. Inom detta område råder i själva verket den allra ivrigaste konkurrens mellan de olika makterna, och den, som tror på handelsbojkott eller något sådant, bedömer enligt min mening läget ganska felaktigt. Vi behöva endast se på den starka konkurrens, som inom ententestaterna råder att komma först med handelsförbindelserna med det mot dem nyss kämpande Sovjetryssland, ehuru de varit i öppet krig med detsamma och delvis ännu icke återknutit de diplomatiska förbindelserna med detta land. Jag tvivlar icke på att man i främmande länder likaledes gärna skulle mottaga dem av våra varor, som man där behöfde. Dessutom vill jag återigen peka på Amerikas självständiga ställning. Vad som gjorde läget så svårt under världskriget var ju, att Amerika anslöt sig till kriget och handelsblockaden. Härvidlag förefinnes för närvarande ett helt och hållet annorlunda läge. Även om Amerika går med, kommer det säkerligen att göra detta med sådana reservationer, som göra dess ställning helt annorlunda än den var tidigare.

Apropos dessa reservationer vill jag i förbigående göra en anmärkning. Enligt vad som i går meddelades mig av en person, som mycket noga känner till dessa saker, skall efter tillkomsten av den upplaga, efter vilken utskottet gjort sitt avtryck, hava tillkommit nya beslut innebärande ytterligare ändring av vissa av bestämmelserna i reservationerna. Jag anser mig böra anmärka detta, fastän jag visserligen icke varit i tillfälle att kontrollera saken, men den kan ju vara värd ett beaktande.

I detta sammanhang vill jag också yttra ett par ord såsom repliker till hans excellens herr utrikesministern. Han ville i fråga om vår neutrala ställning göra gällande, att i de fall, då denna neutrala ställning skulle riskeras, därest vi ginge in i förbundet, komme den lika väl att riskeras, därest vi stå utanför förbundet. Vi skulle i alla fall tvingas till bojkott och handelsblockad och allt det andra. Jag kan icke så tolka världsläget, att den faran skulle vara så synnerligen aktuell. Mellan två läger kan man tänka sig att stå neutral. Men dessutom är nog i alla fall skillnaden ganska stor.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Inträder man i förbundet, har man på förhand förbundit sig att deltaga i dess bojkotter och dess blockader oberoende av om Sverige i det avgörande ögonblicket är intresserat i frågan eller icke. Står man däremot utanför, har man frihet att i själva ögonblicket för valet träffa sitt avgörande. Man behåller då sin obeskurta handlingsfrihet till ögonblicket för valet. Jag tror, att detta är en större garanti för våra möjligheter att bevara vår självständighet än den principiella anslutningen till den ena maktgruppen.

När hans excellens herr utrikesministern i ett annat sammanhang mot oss reserverar ville göra gällande, att han icke förstod våra invändningar mot ekonomisk bojkott och genomtåg, om vi över huvud vore vänner av tanken på ett nationernas förbund, vill jag svara för det första att jag icke vet, huruvida denna hungerblockad verkligen kan betecknas, såsom jag tyckte att hans excellens betecknade den, såsom varande ett tämligen »*lindrigt*» medel för avgörande av mellanfolkliga tvister, och för det andra, att de uppostringar, som man kan tänkas göra, om man skulle gå in i ett *verkligt* nationernas förbund, äro *en sak*, men att det är *en helt annan* sak att offra något eller offra mycket för att gå in i ett förbund, som är felaktigt konstruerat.

Menar slutligen utskottet med dessa faror *opinionsvindarnas* faror, fruktar jag lika litet dessa i längden. Hurudant är där läget? Halva Europa står utanför! Även om de länder, som stå utanför, för närvarande till stor del ligga lamstagna och blödande, har man icke rätt att mäta idéernas värde efter gränslinjen mellan segrade och besegrade. Det *kan* hända, att det hos de lidande och förödmjukade finnes mera känsla för humanitet, människovärde, rätt och rättfärdighet än hos de triumferande. Förenata staterna stå också utanför, i många fall på motiv alldeles liknande våra. Hur är det i de anslutna länderna? Jo, överallt är anslutningen icke präglad av någon som helst entusiasm. Det är tvärtom så, att det överallt finnes en stor skara i dessa länder, kanske just av de mera djuptänkta och idealistiskt lagda, som stå tvekande och avvisande inför hela denna nya skapelse. Stå vi utanför, ha vi i det fallet bundsförvanter inom alla läger och hos alla folk.

Och varför ha vi sådana bundsförvanter? Jo, därför att dessa, som jag betecknade såsom de kanske mera djuptänkta och kanske mera klarsynta, hava aldrig kunnat förlika sig med *detta* nationernas förbund. De förstå liksom jag oändligt väl dess uppkomst. De förstå, varför segrarne gjorde såsom de gjort, de förstå, att allt möjligt kunde driva segrarne till detta. Men de inse likväl, att grunden är felaktigt lagd. Säger man — och det säger man ju — att det var *makten* och icke *rätten* som satt i högsätet före världskriget och vållade detsamma, nå, då kan man nog också säga, att segrarnas förbund har behållit för mycket av makten och för litet av rätten. Jag skall blott peka på ett par saker. Var är exempelvis i detta förbund *nationaliteternas* rätt? Det finns icke många spår kvar härav i fördraget. Var är *suveräna staters folkrättsliga likställighet*, något, som icke skulle hindrat deras anslutning till ett nationernas

förbund? Den är borta. Var är *rätten till neutralitet?* Den är också borta. Var är *skiljedomsinstitutets* utveckling, exempelvis den utveckling fram mot obligatorisk skiljedom, dit man på en hel del håll i världen var på god väg? Den är driven långt tillbaka, tjuguar tillbaka, har en av de amerikanska experterna på detta område nyligen förklarar.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Herr Möller förklarade nyss att det före kriget rådde en internationell anarki. Ja, det kunde det vara i visst avseende, men det fanns också rättsregler och folkrättsliga principer, som uppbyggts efter hand, och som voro synnerligen värdefulla, till vilka detta nationernas förbund icke tagit tillräcklig hänsyn. Nej, skall något nytt byggas, borde just världskriget hava lärt oss, att man skall bygga enbart på rättens grundsatser och icke på maktens. Det gör icke den nya byggnaden, och därför kommer den efter min övertygelse att icke bestå länge. Fastmer hindrar den uppkomsten av ett *verkligt* nationernas förbund.

Herr Möller talade om det frö, som nu skulle nedläggas. Ja, mina herrar, jag kan omöjligt se, att man kan hava någon förvisning om att den planta, som uppstår ur det fröet, blir en ädel planta, blir den ädla planta, som herr Möller tror på.

Herr Möller talade även om tre klasser av makter: den första klassen signatärmakterna, den andra klassen de inbjudna makterna och den tredje klassen de makter, som skulle stå utanför och sedan få begära att få komma in. Det finns också en annan klass, och det är de makter, som komma att stå utanför tills förbundet uppbygges på en verklig rättfärdighetens grundval. Där står för närvarande Amerika. Den klassen är lika förnäm som någon av de andra klasserna, och det förefaller mig, som om vi kunde stå i denna klass, lika väl som Amerika står där.

Så ställer sig för mig frågan om jag söker se saken internationellt. Ser jag åter saken nationellt, måste jag i avgörandets stund ställa till mig vissa frågor: Vill du förplikta dig — det är en av dessa frågor — att på främmande befallning ändra ditt lands grundlagar, dess rekvisitionslagar, dess värnpliktslag?

Är du villig att principiellt uppgeva rikets rätt till neutralitet?

Vill du förplikta dig att på främmande befallning lägga om rikets försvarsbudget?

Vill du förplikta dig att på främmande befallning låta andra länders krigsmakt tåga genom ditt land?

Vill du förplikta dig att på främmande befallning hungerblockera andra stater?

Är du villig att moraliskt och politiskt förplikta dig — även om det icke är en juridisk förpliktelse, vilket jag lämnar därhän — att på främmande befallning sända dina söner, bröder eller landsmän i den nuvarande eller de kommande generationerna att tjäna i främmande land för att avgöra deras nationalitetstvister, för att eventuellt underkua frihetskämpande folk, för att värna de för ögonblicket uppdragna gränserna?

Är du icke villig att förbehållslöst svara ja på detta, då har

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

du icke heller någon rätt att förbinda den nuvarande generationen eller de kommande generationerna till det uppgivande av vårt fulla oberoende, som det föreliggande fördraget innebär.

Jag har ställt dessa frågor till mig själv. Jag har därvid omöjligt kunnat komma till den ståndpunkten, att jag kan besvara dessa frågor med ja, och därför röstar jag nej till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Reuterskiöld: Herr greve och talman, mina herrar! Den tvedräkt och splittring, som utmärker utskottets betänkande, förefinnes knappast i samma grad hos Sveriges folk ute i bygderna. Där råder tvärtom en tämligen enstämmig mening att, huru önskvärd än Sveriges anslutning vore till ett öppet folkens förbund, det för oss är än mera önskligt att få stanna utanför *detta* slutna folkförbund. Det är beklagligt, att regeringen, som ju vill anses som folkflertalets språkrör, denna gång antingen icke förmått avlyssna folkstämningen eller icke förmått att sätta sig över densamma. Måhända förhåller det sig så, att en regering, som befinner sig på fallrepet, icke längre ens är i stånd att klart bedöma ett givet politiskt läge, men det är då dubbelt beklagligt, att den regeringen, i stället för att i tid avträda, ansett sin heliga plikt vara att stanna kvar blott för att få visa landet den sista tjänsten och underskriva dess abdikationsakt som fri nation, ja, att framtvinga den akten. Man ville nästan beundra det frejdiga mod, varmed regeringen åtagit sig detta ansvar, om man icke samtidigt nödgades säga sig, att dess grund icke är den klara insikten, utan fasthållre en brist på klarsynthet, en utrikespolitisk — man vore frestad säga —naivitet och valhänthet, ja, till och med en fruktan för att vårt land skulle *anses* begå en ovänlig handling med betänkliga ekonomiska följder för oss, en sats, som visserligen icke uttalats från statsrådsbänken men från en ärad talare i denna debatt på Västernorrlandslänsbänken. Den sista uppfattningen delas ju dock uppenbarligen blott av regeringens ena hälft, såsom den socialdemokratiska talaren på Stockholmslänsbänken också givit uttryck åt.

Men i den stund regeringen driver Sveriges folk in på så farliga vägar, som nu sker, måste för lands och rikets skull dessa bristfälligheter hos regeringen slås fast, hur ogärna det än sker och huru mycket man än må akta de personer, var för sig, som tillsammans bilda regeringen.

*Ansvar*et för det beslut, som nu fattas, och för den gärning, som nu begås, faller därför helt och uteslutande på den regering, vars politik under de båda liberala excellensernas »ledning» skolat vara liberal och intet annat än liberal. Det är sant, att denna regering ännu följes av sitt liberala riksdagsparti såsom alltså medansvarigt, men jag betvivlar, att de liberala valmännen skola visa sig mera tillfreds med sina representanters lydnad för ledningen, än de visade sig vara i fråga om den 8-timmarsdag, vilken samma riksdagsparti nu ånyo låter nitas fast i svensk rätt genom folkförbundets garanti och underkastelsen under Versaillesfredens bestämmelser även härom. Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena talade här om ett socialt samarbete, som

skulle vinnas och som vi icke kunde stå utanför. Det är kanske nog att erinra om den 14:e punkten i de amerikanska reservationer, som finnas bifogade utskottsbetänkandet, och där Amerika visar sig hava en annan syn på tingen. Och ansvaret för de svårigheter, som kunna uppstå, när Sveriges folk en gång, måhända inom helt kort tid, vill kasta av sig tvånget och åter tråda ut som fri nation i världen, även *det* ansvaret faller med hela sin tyngd på denna regering, som ej velat förstå, att dess tid bort vara ute, innan frågan skulle avgöras. Det kan aldrig försvaras, att frågan om Sveriges ställningstagande till folkförbundet skall avgöras under ansvar och på kommando av en regering, som befinner sig i full inre upplösning, som förlorat all yttre prestige och som redan så gott som lämnat in sin demissionsansökan. Vad värde har då en förklaring av hans excellens herr ministern för utrikes ärendena om vad regeringen tänker göra, då man vet, att dess tid är ute och han icke kan svara för dem, som efter komma? Och är det icke förunderligt, att ett partis alle man blint ännu måhända följa en sådan regering? De göra därmed denna riksdags beslut i denna fråga icke till någonting annat än ett partibeslut och ett beslut av partier på nedgång. När vi emellertid nu genom denna partiregerings brist på självkritik och självbesinning kommit i detta bedröfliga läge, då hade åtminstone kunnat förväntas, att man icke stirrat sig så blind på förbundsaktens bokstav, att man icke ens velat medverka till en viss yttre enighets bevarande på den enda grund, som härför varit möjlig — anslutningen under vissa förutsättningar, vilka kunnat på ena eller andra sättet närmare angivas och som den ärade talaren från Norrköpings stad här i dag har utvecklat. Om det för envar, som har ögon att se och öron att höra med, är uppenbart, att Sveriges folk icke vill ledas in i den fälla, dit regeringen lockat, så torde det vara lika uppenbart, att enighet aldrig skulle kunna nås vare sig på den rena jalinjen eller på den rena nejlinjen. Den i min motion anvisade vägen har varit ett försök — om vars utsikter till framgång jag visserligen aldrig hyst några som helst illusioner med den kännedom jag haft om den liberala partiregeringens doktrinarism och formalism — ett försök dock att åvägbringa en yttre enighet, som, om den kommit till stånd, givit *Sveriges krav i samband med Sveriges samtycke* en styrka, vars verkliga betydelse väl kunde av den förnumstiga småkloketen förnekas, men ingalunda därför berövas sin verklighet. Men, naturligtvis, när förnekandet sker offentligen, och enighet icke kan nås inom utskottet, då blir därigenom, *men också endast därigenom*, den utvägen stängd, och vem som har stängt den, det faller väl envar i ögonen. Och då måste för vårt folks framtids skull, för den tid, då liberalismens nu ledande män gått undan och friskare vindar börjat blåsa i landet, emot regeringsblockets ja sättas alla de andras nej. Det är beklagligt, men det torde icke finnas något annat val. Det finnes intet skäl, varför nejlinjens riksdagsminoritet skulle i lydnad böja sig för jalinjens riksdagsmajoritet, då minoriteten känner sig ha majoritet därute i landet. Det är kutym, har det sagts från Västernorrlandslänsbänken, att i viktiga utrikesfrågor söka åstadkomma en enighet, en yttre enighet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ja, det är möjligt, att det har byggts på den gamla kutymen, men det är *andra krafter, som nu också verka, och det är andra krafter än de gamla, som hindra*, att den böjandets anda, som förut härskat på skilda håll, nu kunnat segra. Det är klart, att med dessa förutsättningar skulle det för mig vara det naturligaste att yrka bifall till den Swartzska reservationen, och jag skulle också gärna göra det, om den hade någon utsikt till framgång.

Det sades i remissdebatten om denna proposition, att inbjudningen vore en offert, och den gällde under viss tid, och därför måste den antagas eller förkastas inom denna tid med ja eller nej. Men en offert, om man vill fullfölja bilden, kan också framkalla ett motanbud, och så pass förhandsorienterad hade till och med Sveriges utrikesledning bort vara — ja, kanske den varit det? — att den sökt i tid förskaffa ett sådant motanbud stöd från andra makter. Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena erkände i remissdebatten, att han »icke försökt få bekräftelse» på en förmodad samstämmighet mellan hans tolkning av förbundsakten och stormakternas. Jag vet inte, om hans excellens icke heller försökt låta Sverige taga initiativ till ett motanbud från de neutrala eller de nordiska makternas sida. Det kan ju hända, att så skett, men det *kan* ju också tänkas, att varje sådant försök ansetts lönlöst och kanske ogrannliga. I varje fall finnas i propositionen inga som helst antydningar härom, och i varje fall har, även om sådana förhandlingar skett, varom jag ju intet vet, de tydligen icke kunnat leda till resultat, och i varje fall måste det sägas, att de dock bort leda till resultat — om de fullföljts med vilja att driva dem till seger och ej blott som trevande försök, ifall andra ville taga ansvaret därför. Jag har ingen anledning för övrigt förmoda, att den »statskonst», vars främste målsman under urtima riksdagen 1919 kunde offentligen i denna sal beteckna Sverige som ett litet land i en avkrok av världen — något som, även om man tycker det och även skulle handla därefter, dock näppeligen bort öppet proklameras som ledmotiv — skulle ens i denna för oss så ödesdigra fråga våga vandra andra stigar än den ödmjuka undfallenhetens, som halvt ber om ursäkt, att den tillåter sig leva. Jag stärkes också i denna uppfattning av vad hans excellens herr statsministern har yttrat i andra kammaren i dag, då han där bland annat, så vitt jag kunnat förstå, sagt, att han framför allt måste vända sig mot påståendet, att det beror av rådet, om en icke-rådsstat skall inbjudas eller icke. Han betonade i andra kammaren, om jag riktigt uppfattat saken, att det är varje berörd stats rätt att inträda i rådet och att det därför innebär ett undergrävande utav denna *rätt*, om man här vågar uttala ett tvivel om den rätten. Om det är ett undergrävande av de neutralas rätt att våga vid behandlingen av detta ärende uttala tvivel om rättigheternas existens, då må jag säga, att utskottsmajoriteten har undergrävt mycket mera genom den devota undfallenhet för andra tolkningar, som där kommit till synes långt mer än i regeringspropositionen. Hans excellens glömde därvid också, att det finnes olika meningar om i ett givet fall en sådan rätt finnes eller icke. Även om man erkänner, att rätten abstrakt taget finnes, så

kan man tvista om huruvida den är tillämplig i ett givet ögonblick och vad den är värd, om i detta ögonblick de, som makten hava, rådet, säga, att den passar icke denna gång i stycket. Jag vill endast erinra därom, att det funnits något som kunnat kallas i sak en engelsk blockad mot Ryssland, men den engelska regeringen har, såsom utav interpellationer i det engelska parlamentet klart framgått, under hösten 1919 förklarat, att tekniskt sett förelåg ingen blockad. Visserligen hade de engelska fartygen fått order att avvisa fartyg på väg till Ryssland, men någon *blockad* vore det icke, och om den ryska regeringen ansett sig till följd av denna åtgärd vara i krigstillstånd med England eller annan makt, så vore den det ändock icke. Ja, det är sådana vägar som många gånger kunna vandra även sedan, och därvid gäller det således att komma ihåg, att när de store icke vilja en sak, så bara kalla de den vid ett annat namn, och så blir det tvist, om rätten finnes eller icke finnes där att brukas. Och dock är Sverige, så »litet» det än månde vara, om man anlägger en småsinnets synpunkt och måttstock, en makt, till vars stämma även de större lyssna, om eller när den talar med allvar och kraft. Vi äro blott själva så ovana vid detta, emedan vår regering numera mestadels i sin outgrundliga vishet icke vill eller vågar tala annat än för sig själv och sina fränder inom lyckta dörrar. Fordom, och för ej så länge sedan, var det icke så. Ännu så sent som i excellensen Hammarskjölds dagar vågade Sverige dock både tala och handla, och respekten växte för varje gång.

Och i äldre tider var Sverige, liksom Holland, ofta en bland de ledande makterna i Europa till folkrättens utformning och utveckling, fastän riket knappast var större då än nu. Mot den allmänna avspärrning och isolering av fienden, som krigen från början betydde i medeltidens mörka dagar och som nu anno 1920 skall återinföras genom folkförbundsaktens reaktionära artikel 16, mot den stälde Sverige och Holland redan på 1500- och 1600-talen kravet på begränsning till blockad av viss art och krigskontraband i viss utsträckning. När den ärade talaren på Stockholmslänsbänken här betonade, att dessa ekonomiska påtryckningsmedel äro en förmildring av våldet, vågar jag påstå, att detta icke är riktigt. Det var från början just sådana medel, som man i allra största utsträckning begagnade sig av i medeltiden, och hela vår utveckling har gått i den riktningen, att vi skulle begränsa och begränsa och begränsa dessa medel, tills de totalt försvunnit. När de neutralas rätt till fri sjösamfärdsel ändock kränktes, var Sverige en bland de makter, som på 1700-talet skapade den väpnade neutralitet, vars rättsregler delvis erkändes i 1856 års Parisdeklaration. När krigförande stormakter sökte utvidga krigskontrabandsbegreppet, var Sverige en bland de första, som genom avtal med Amerikas förenta stater — i traktaten av 1787 — sökte skapa ett uttryckligt erkännande, att vissa uppräknade varor aldrig finge räknas som krigskontraband, en tanke, som sedan Londonkonferensen 1908 tog upp, fastän världskriget hindrade dess fullföljande. Så har Sverige genom sekler trätt i breschen för den internationella friheten, för dess vård och utveckling.

Och nu skulle eller, tyvärr rättare sagt *skall* Sverige stryka ett

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

tjockt streck över sitt eget arbete i den internationella rättens och frihetens tjänst, sätta punkt för sina flerhundraåriga strävanden och följa den hand, som hittills alltid avvisats, den som vill leda oss ömsom ut på stormaktsalliansernas hala is, ömsom in i stormaktspolitikens irrgångssalonger! Har då Sverige icke någon egen uppgift mera? Är dess saga slut och även dess tid all? Nej, säger man, Sverige kan ännu ha en stor uppgift inom folkförbundet. Där må det fullfölja sina gamla traditioner och sitt arbete till rättfärdighetens seger bland förbundets store! Man tror så! Men tron verkar här visserligen icke. Och de, som så tro, de våga icke ens *nu* säga ut, att Sverige *vill* något. Skola de kanske våga detta mera sedan, när porten bakom dem slagit i lås? Vad Sverige förr kunnat uträtta, det har det gjort i kraft av sin egen frihet och med stöd av sin egen obundenhet åt alla håll. Inom det folkförbund, varom nu är fråga, finnes icke den friheten och den obundenheten och kan helt enkelt icke finnas där. Där blir Sverige, allra helst om dess öden skulle även framgent länkas av sådana regeringar som den, vilken nu ligger i själåtåget, allena ett nummer och en blindpipa. Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena menade, att kulturstaterna alltid kunde genom sin betydelsefulla ställning ha utsikt att göra sig gällande i kraft av sin förmåga, och det tror man, att denna förmåga verkar gentemot ett enhetligt troende eller lydaktigt klientel av små icke-kulturstater! Jag tror inte, att erfarenheterna på närmare håll, kanske inom denna kammare, visa på någon riktighet av en sådan tanke. Nej, den meningen är icke grundad för en stat utan säte och stämma i rådet, utan utsikt att någonsin kunna ena ens Nordens länder till en grupp — vårt västra grannland vill knappast erkänna dessa länder som en grupp — utan möjlighet att ens bekämpa de metoder, vilkas tillåtlighet den erkänt genom sitt underskrivande av den förbundsakt, vars dubbeltungade ord äro till för att dölja dess verkliga tankar och syften — tills flugan sitter i spindelns nät!

För mig står Sveriges uppgift som en annan och större. Icke i ledband, utan som ledande, icke med ansiktet vänt mot väster, utan mot öster, icke som drabant utan som hövding bär Sverige sitt eget ansvar för den *internationella rättskulturens trygghet* runtomkring Östersjöns stränder och dess seger över barbariet därbortom. Här gäller satsen, att i längden den ensamme blir den starkaste. Fritt måste talet vara och fria handlingsmöjligheter. En av de äldsta bland Europas kulturstater och den främsta, som förmått upptaga det bästa av både anglikansk och romansk och germansk kultur, har Sverige rikare möjligheter än något annat land inom Europa att bli förmedlaren mellan sinsemellan stridiga kulturer och folk, om det blott behåller sin fristående och opartiska ställning. Liksom Schweiz för sitt läges och sitt blandfolks skull behöver sin ständiga neutralitet, så behöver Sverige för sitt kall som fredens och folkförståelsens tolk alljämt fria händer. Dess fredsvilja och neutralitetsvilja under egna vapens skydd betvivlas av ingen. Men i samma stund vi omslutas av det folkförbunds polyparmar, som, vad man än må säga, i sak är Versailles- och Saint-Germain-fredernas faktiska garant och exeku-

tor, i samma stund är vår kraft förlamad och vår makt att verka i fredens och rättens tjänst försvagad, måhända efter hand också förspild. Den förutfattade mening, som hans excellens herr ministern för utrikes ärendena velat tillvita motståndarna till anslutningen till detta folkförbund, den förutfattade meningen tror jag långt mera finnes på den andra sidan, där man låtit sig vilseledas av folkförbundets *namn* och glömmet, att detta namn är en falsk etikett.

Därför kan jag icke, herr vice talman, om också utgången berodde av min enda röst, yrka annat än avslag å utskottets hemställan, i hopp att en gång kommer den dag, då ett bättre, ett, som det heter i en av reservationerna, »öppet och fredsbetryggande» folkens förbund uppstår till värn och beskärm för den internationella rättskultur, som folkförbundet i sin nuvarande form sätter i fara, och vars talan till dess Sverige må såsom hittills efter måttet av sina krafter allt fortfarande, om än ensamt, föra.

Internationalstaten, som talaren på Stockholmslänsbanken talade om och som för honom stod som det ideal, till vilket vi skulle försöka komma, den internationalstaten tror jag nog skulle kunna växa fram ur *detta* folkförbund, men den internationalstaten anser jag heller icke vara ett ideal, till vilket vi skulle sträva, ty i stället för den sammansvetsade enighet, som därav skulle bli följden, skulle vi ställa och borde vi ställa en förening av de många likaberättigade allt fort fria folken, vart efter sin egenart och vart såsom sin egen fria, självständiga stat, icke med uppgiven utan med bevarad suveränitet.

Jag yrkar under nuvarande förhållanden endast avslag å Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta proposition.

Herr Lindhagen: Herr talman! I olikhet med den föregående talaren har jag icke den ringaste kännedom om vad folket tänker ute i landet. Jag föreställer mig emellertid, att dess tänkesätt bestämmes av vilka partiledningar som ha det största inflytandet och vad de förkunna i sina tidningar, och är det nu så, att det liberala och gamla socialdemokratiska partiet ha de flesta prenumeranterna på sina tidningar, tror jag också, att deras meningar skulle vid en eventuell omröstning komma att avgå med seger, såvida iuga andra tidningar blivit spridda så oförmodat hastigt, att de därigenom korsat det inflytande, som de förra annars självfallet skulle ha haft.

Jag skall för min del till en början, innan jag kommer till mitt yrkande, framhålla några synpunkter till förmån för ett milt bedömande av den förbundsakt, som nu blivit framlagd.

Jag tror, att det till och med i politiken — det är visserligen en ganska omstridd mening annars — är nödvändigt, att man också försöker förstå varandras vanskligheter. Den, som varit med åtskillig tid och på åtskilliga håll, finner till sist, att vi allesammans dock till karaktärsdrag och metoder äro bra lika varandra under kampen för vår egen nytta.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Det lönar sig då föga, synes det mig, att försöka taga något språng upp mot ljuset genom att börja med våra partimeningar. Vad vi måste börja med, såvitt jag förstår, är med livet självt, som ju bara är på ett enda sätt, och det manar oss att se med välvilja på varandra och tro på varandra och på människorna. Vi måste således börja med att tillvarataga det goda uti varje ärligt uppsåt, ty det är endast detta, som är det bestående och väsentliga. På det sättet förhjälpa vi varandra till att övervinna våra vanskligheter och förbättra våra karaktärer och med större befogethet kunna gå att göra några erinringar.

Jag vill därför även nu börja med att säga, att vi måste tro på att det i förbundsakten ligger ett bemödande att lyfta mänskligheten upp till ett högre plan. Inledningsorden äro alldeles tydliga i detta avseende. De äro visserligen icke så översvallande som inledningsorden till den andra Haagkonferensens konvention, de äro nyktrare och i alla fall säkerligen uppriktigt menade.

En annan sak är emellertid, att sådana allmänna program ju förbinda ganska litet, om de icke åtföljas av positiva åtgärder. I det fallet innehåller förbundsakten en del ljusglimtar, som man ej bör förbise. Men så är det också en sak, som ingen för närvarande fäst uppmärksamheten på, nämligen att den direkt vill avskaffa den hemliga diplomatierna genom positiva åtgärder, som gör fullständigt slut på densamma. Det är ganska intressant att härvid erinra sig, att de svenska delegerade funno det betänkligt, att man löste saken så rationellt, och ville hava kvar något av den hemliga diplomatierna. Det är en av våra idéinsatser i det internationella samförståndet. Ett litet ljus är ju också, att man nu verkligen vill vårda sig om naturfolkens mänskliga rättigheter, såsom det synes i stor utsträckning.

Vidare är det en annan synpunkt, som jag skulle vilja framhålla. Denna förbundsakt har visserligen en mängd brister. Den saknar erforderliga ideal. Den är långt borta från rätt och mänsklighet, och framför allt har den i sin egen organisation byggt på organiserat våld. Men det är ju precis som hos oss i alla punkter. Om vi gå till våra egna organisationer, skola vi överallt finna ett råd och en församling, som nästan på kornet verka efter precis samma principer. På samma sätt är det med andra punkter. Då lönar sig det väl bra litet, att med en sådan egen ståndpunkt allt för mycket klandra andra, därför att de begagna samma tillvarelsesätt.

Vidare medgiva alla, att vi ytterst gärna se ett folkens förbund och gärna vara med om ett sådant. Likaledes måste vi ge en allvarlig eftertanke även åt faran utav att icke gå med. Det kan medföra repressalier. Visserligen nämnde herr Swartz, att om så vore förhållandet, vore detta en särskild anledning att icke gå med i ett förbund av en sådan beskaffenhet. Ehuru jag anser vad herr Swartz i övrigt yttrade vara förtjänt av den största uppmärksamhet — det var enligt min mening bland det tänkvärdaste, som vi hört här i dag och troligen även komma att få höra — kan jag dock icke i denna punkt vara ense med honom. Människorna hava goda

avsikter, men vill man icke gå dem tillmötes, bliva de lätt annorlunda beskaffade till sitt sinne.

Efter dessa erinringar övergår jag till de många *vanskligheter* *erna*. Nu är det för det första så, att vi äro förelagda att antaga denna förbundsakt utan reservation. Då nu alla i den svenska riksförsamlingen hava stora betänkligheter mot densamma, är det väl bra mycket begärligt, att man skall antaga akten utan reservation. Om man bara tänker på de företrädesrättigheter, som förunnats den amerikanska senaten, som får dröja hur länge den vill och kan dröja hur länge den vill, finner man ju, att kravet om att vi skola besluta oss inom så kort tid och utan reservation i en fråga, i vilken vi icke förut fått vara med om överläggningen, icke kan vara annat än ett uttryck för det rena och brutala våldet. Vidare är organisationen farlig, och då måste vi med kännedom om våra egna råd och församlingar säga oss, att det är vanskligt att ge sig in under en sådan organisation. Här har från högern talats mycket om faran att komma under de stora och mäktiga, men hur var det egentligen, när högern härskade här i landet? Den var ju både stor och mäktig, och något större tyranni tror jag icke man kan uppfinna än vad den mången gång utövade. Jag befarar att vilken som helst som kommer till makten kommer att förgå sig.

Det värsta och det som väcker de största betänkligheterna är emellertid, att det icke finns några reella principer för själva fredsförbundet. Vad blir ett fredsförbund om inte i detsamma förekommer obligatorisk skiljedom i alla tvistefrågor och i vilket i stället förekommer en institution, som kallas *tillåtna krig*. Tillåtna krig, ett sådant förskräckligt begrepp just i dessa tider, trots allt. Vidare finner man, att det hela skall hållas ihop med krig och uthungringsblockad såsom yttersta tvångsmedel. Ej obligatorisk skiljedom i vitala frågor, icke ens i alla andra frågor och därtill dessa tvångsmedel och tillåtna krig! Man kan ju förstå, att över det vattnet svävar alla möjliga farligheter. De svenska delegerade ha dock rentav beklagat, att tvångsmedlet krig icke gjorts effektivt, utan att länderna skulle kunna undandraga sig detsamma och endast inskränka sig till att genomsläppa andra länders trupper, samt att de förmodade och hoppades, att det moraliska tvånget dock skulle göra sitt till att detta tvångsmedel bleve effektivt. Ännu finnes icke heller någon domstol, men man håller på att överväga inrättandet av en sådan.

I detta sammanhang skall jag be att få fästa uppmärksamheten på en sak, som icke berörts i utskottets utlåtande och icke heller i debatten, den saken nämligen, att skall en domstol kunna döma, måste den ha en lag att döma efter. Varför man alltid varit rädd för skiljedomstolar i internationella förhållanden och förbehållit sig undantag, är just därför att domstolarna icke haft lag och rätt att döma efter utan endast domarens godtycke. Här är icke fråga om att stifta några positiva lagar för rättsförhållandet mellan folken. Utskottet har nu visserligen i motiveringen gjort en del reservationer som icke framförts i klämman. Om vi se på dem är det närmast formella frågor. Det gäller:

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

upptagandet så snart sig göra låter av de icke inbjudna stater-
na i förbundet;

åstadkommandet av en mera tillfredsställande ordning för de
mindre staternas representation i förbundets råd;

ett bestämdare reglerande av delegeradeförsamlingens samman-
träden och uppgifter samt av förbundsorganens inbördes kompetens;

organisierandet, så snart sig göra låter, av den fasta internatio-
nella domstol, som i förbundsakten omtalas, samt ett bättre precise-
rande av skiljedomsförfarandet.

Allt detta äro väsentligen formsaker. Slutligen uppräknas en
realfråga nämligen en effektiv minskning i rustningarna, men märk
väl, icke avrustning, icke det förlösande ordet, att det gamla krigs-
väsendets anda och metoder skola bort, utan endast minskning till
omfånget av ett system, som i övrigt med sina rötter skall bibehållas.

Sålendes genom dessa reservationer får man icke veta, hur man
reellt vill bygga upp den nya ordningen eller om över huvud någon
verklig pånyttfödelse eftersträvas.

Herr Wohlin använder i sin reservation uttrycket »en stat med
Sveriges traditioner som den internationella rättstankens företrädare».
— Det har jag aldrig hört talas om, herr Wohlin. Vi ha försökt
rädda vårt skinn så mycket som möjligt, men något målsmanskap för
positiva rättstankar har, åtminstone under den tid jag politiskt upple-
vat, varit fullkomligt omöjligt att framtinga från någon svensk rege-
ring. Det har herr Wohlin sålunda fått om bakfoten på något
sätt.

Bland de realitetsfrågor, som saknas, men som borde ingå i en
lagstiftning, skall jag här beröra exempelvis endast två. Den ena
är *nationalitetsfrågan*, värnandet av nationernas självbestämmande-
rätt. Intet ord därom i förbundstraktaten, intet ord i den svenska propo-
sitionen och intet ord i utskottsreservationerna. På samma gång tala
nästan alla i detta utskottsutlåtande endast om Europa och Europas
folk. Vi äro européer allesammans, och när man skall vara riktigt
högtravande, talar man om »dessa folk med högre kultur» och »de
civiliserade folken». Där ha vi igen överskattningen av Europa, som
Napoleon själv kallade en mullvadshög i jämförelse med t. ex. Asien.
Vad är det egentligen för civilisation, som tagit sig uttryck i världs-
kriget? Jag tycker, att vi kunna låta bli att tala om denna kultur.
Jag tycker, att en bengalisk tiger är nästan mer civiliserad, ty han
äter blott upp en människa om dagen, om han kommer åt, men under
världskriget offrades hekatomber var dag. Även reservanten herr
Vennerström, som börjar tala från »sin internationellt socialistiska
åskådning», är också europé i sin följande motivering och känner
inga andra folk än Central- och Östeuropas uteslutna folk. Han har
ej tagit hänsyn till erinran i min motion, att det finnes två världs-
delar, Asien och Afrika. Vad blir det av nationernas förbund, om
man ej vinner en frigörelse och anslutning på samma gång av alla
Asiens och Afrikas kulturfolk? Det finns en hel mängd asiatiska
folk, om vilkas öde man icke vet någonting. Det finns åtskilliga afri-

kanska folk, om vilkas öde man intet heller vet, egyptiska, nordafrikanska och arabiska folkslag. Så mycket farligare är det, att det ej står något i förbundsakten just om dem, ty om det skulle uppstå krig, är det en brist i lagstiftningen, att man just glömt att tala om de mest brännbara nationalitetsfrågorna i Asien och Afrika, där de stora makterna ännu ha sina klor i dessa folks kött och ogärna vilja draga dem därifrån. Därför tiger förbundsakten därom, därför tiger regeringspropositionen. Därför har utskottet och dess reservanter icke ett yttrande om detsamma.

Den andra realitetsfrågan, om vilken jag nu vill erinra, är den sociala frågan inom varje folk i vidsträcktaste bemärkelse, såsom innefattande både ekonomisk och andlig frihet. Den brukar ock kallas frågan om en broderlig mänsklighet utan klasskillnad. Det finns även en annan definition: det ideal, om vilket vi alla äro eniga under gudstjänsten på söndagarna.

Nu innehåller förbundsakten verkligen en förnimmelse av detta, så vitt det rör det ekonomiska. Den säger i 23:dje artikeln, att den försäkrar, att förbundets medlemmar »skola bemöda sig att säkerställa och upprätthålla rättvisa och humana arbetsvillkor för män, kvinnor och barn inom egna statsområden såväl som i varje annat land, med vilket de stå i kommersiella och industriella förbindelser, och att i detta syfte upprätta och underhålla lämpliga internationella organisationer». Det är en ganska vacker försäkring, men denna försäkran vågar dock icke säga ut vad det gäller. Den går som katten kring het gröt. Det gäller nämligen att bekämpa den kapitalistiska och ekonomiska organisationen med profit och tvång som förnämsta drivande krafter inom produktionen. Så länge det här råder oklarhet och skilda principiella meningar, kan förbundet knappt uppnå att bli någon sann verklighet.

Även herr Trygger kunde icke undgå att få en förnimmelse av detta stora problem, som i själva verket mer än något annat över-skuggar hela denna fråga. När han skulle räkna upp de uteslutna makterna, stannade han med centralmakterna och gick icke över den ryska gränsen. Varför? Jo därför, att då är man mitt inne i problemet, mitt i gröten så att säga, frågan om den ekonomiska kapitalismens upphävande eller icke. Sedan kom herr Trygger verkligen in på Ryssland i alla fall, ty säga vad man vill tycks det ändå locka och dra, och han kom därvid in på det stora problemet. Han talade om massorna: Men icke kan man väl vänta mera framsteg av massorna än av de bildade! Ja, människorna ha precis samma karaktär, om de uppträda som massor eller som folk med studentexamen, men det blir skillnad i inflytande genom detta examensbetyg. Annars äro de ganska lika. Men massorna ha även en fördel, nämligen i beskaffenheten av sin egennytta. Den egennyttan är befogad, i den mån de verkligen icke ha den nytta de behöva. Det förädlar deras strävanden, och just därför står det skrivet i herr Tryggers älsklingsbok, att »detta blivit dolt för de visa

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

och kloka, men uppenbart för de fåkunniga». Där kommer även han i motsägelse till sin söndagsbekännelse.

Herr Wohlin kom oundvikligt också in på denna fråga, men ännu mera på omvägar. Han yttrade, att det finnes två slags imperialism, västmakternas och bolsjevikernas. Sedan var det något emellan, som icke skulle bli det. Men är det så säkert att icke det politiska parti, talaren tillhör, om det finge stor makt, icke också skulle bli imperialistiskt? Imperialistiska bli vi under nuvarande förhållanden självfallet alla, efter råd och lägenhet.

Jag upprepar från renissdebatten, att det ligger dessutom något förlegat i förbundsaktens uppfattning, att man skall kunna sätta stat mot stat. Den illusionen brast med världskriget, och jag föreställer mig, att det hädanefter, om man kommenderar en stat mot en annan, blir lätt inbördes krig. Nu lära icke folken så helt och hållet låta hetsa sig av en hand full makthavande till att söka slå ihjäl varandra eller uthungra varandra.

Koncentration av dessa försök att icke tänka på den sociala frågan, såsom bakgrund till lösningen, kan medföra, att det med tiden bildas två förbund, ett för att någorlunda upprätthålla den gamla världsordningen med några förbättringar bara, och det andra för att söka förstöra denna. Om vi då befinna oss på det förra hållet, kan det leda till svenskt inbördes krig, och då få vi krig i alla fall — man kan aldrig veta.

För min del skulle jag som lagstiftning för detta förbund vilja förorda de s. k. gamla sanningarna, ehuru något stöd härför icke synes kunna påräknas från något håll. Visserligen talas något härom i den vänstersocialistiska författningen, men vårt sinnelag synes ännu icke på något partipolitiskt håll moget för desamma; den saken befatta vi oss icke med annat än som ett slags estetik vid högtidliga tillfällen.

Jämför jag nu de olika ståndpunkterna med varandra, finner jag naturligtvis åtminstone ett uppskov för att se, huru saken kommer att ordna sig och huruvida Amerika kommer med eller icke, synnerligen önskvärt. I all synnerhet anser jag, att det icke går för sig, att vi, trots alla svårigheter i övrigt, underkasta oss utan reservation, när alla icke minst här i riksdagen reservera sig.

Emellertid, om jag nu väger det ena mot det andra och finner, att underkastelse icke kan komma ifråga, tror jag, att i ett sådant kritiskt ögonblick tiden måste vara inne för svensk utrikespolitik att tillägna sig några ideal och träda fram med desamma. Jag tror, att detta skulle bli ett bättre värn för Sverige mot tidens vanskligheter än en ödmjuk underkastelse under några utländska partiledares godtycke och förvilleiser i kampen inom dem mellan ont och gott.

Men det måste tillika utsägas, att det är en bra svag ståndpunkt att bara säga nej. Då är det väl mycket fruktbarare att komma med en positiv ståndpunkt, att gå förbi dem, som inbjudit oss. Det är denna ståndpunkt, för vilken min motion velat giva uttryck. Den förordar att för det första svaras att vi vilja med

största nöje vara med i ett folkens förbund, men vi hinna icke fixera vår ståndpunkt på så kort tid och vi kunna icke göra det utan reservation, eftersom vi äro fyllda med reservationer allesamman. För det andra böra vi såsom svar å framställningen om anslutning utan reservation, i vår ordning begära en ny konferens, där alla få vara med och överlägga om förbättringar i förbundsakten i syfte att samtliga stater skola kunna komma med i förbundet.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Jag kan ej förstå att detta skulle vara olämpligt. Jag anser, att detta skulle vara bättre än att säga bara nej. När vi inbjudits att ansluta oss utan reservation, är det icke för mycket att vi inbjuda dem, som inbjudit oss, att ansluta sig på sådant sätt, att vi alla kunna få vara med. Det skulle bestämt göra större intryck på dem än ett beslut av den art, som högern och vänstersocialisterna i övrigt förorda.

Jag skall därför yrka bifall till min motion såsom en opinionsyttring. Man kunde visserligen stanna med till och med femte punkten, ty sjätte punkten innehåller endast en specificering av några grundsatser, som återfinnas i femte punkten. Men då denna specificering endast rör saker, om vilka vi i denna debatt i regel talat och jag anser att även de böra utgöra en integrerande del i ett folkens förbund, som skall bliva sann verklighet, så tillåter jag mig, herr talman, att hemställa om bifall till de yrkanden, jag gjort i min motion.

Herr vice talmannen, som, efter det herr talmannen uppstått och avlägsnat sig, övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, hemställde nu, huruvida kammaren ville till aftonsammanträdet uppskjuta den fortsatta överläggningen rörande nu föredragna utlåtande ävensom handläggningen av återstående ärenden på föredragningslistan.

Härtill svarades ja.

Herr statsrådet *Undén* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 143, angående pensionsförbättring åt f. d. löjtnanten K. W. H. Witte;

nr 144, angående ersättning åt förre distinktionskorpralen P. A. Carlsson i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; samt

nr 145, angående ersättning till förre volontären A. V. F. Larsson i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring.

Dessa propositioner föredrogos var för sig och hänvisades till bankoutskottet.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 3 mars 1920.*

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Malmöhus län insänts en den 1 mars 1920 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll att, sedan förutvarande statsrådet Värner Rydén blivit av stadsfullmäktige i Malmö utsedd till ledamot av riksdagens första kammare för tiden till den 1 januari år 1923, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 14 § av lagen om val till riksdagen folk-skolläraren *M. B. Lundberg* blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1923.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:
Sven Hagströmer.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppskattning av rustnings- och roteringsbesvärens värde vid vissa truppförband under år 1920; och

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för tygförvaltaren C. A. F. Almquist att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 52, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

Anmäldes och bordlades

andra lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion om skrivelese till Kungl. Maj:t angående lagstiftning till skydd i visst avseende för rättigheter till husbehovsvirke å mark, som äges eller disponeras av annan; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 24 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; och

nr 24 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggssta-

tens för år 1920 nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 5,20 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 3 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets utlåtande nr 15, angående förhöjning av anslaget till riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning m. m.

Fortsattes överläggningen rörande särskilda utskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Lind: Herr talman! Vid prövning av frågan, huruvida Sverige skall ansluta sig till nationernas förbund eller ej, är det av vikt att samvetsgrant överväga icke allenast de fördelar och nackdelar, som i båda fallen kunna komma att tillförsäkras eller tillskyndas Sverige, sett från dess nuvarande ställning, utan även huruvida Sverige genom anslutning eller icke anslutning understöder eller tager avstånd ifrån ett förbund, vars syfte att åstadkomma fred och säkerhet i världen vi alla gilla, men vars konstitution för syftets ernående vi säkerligen alla ogilla, emedan den i dess nuvarande form icke alls giver oss trygghet för att fred och säkerhet skall kunna vinnas genom förbundets verksamhet, utan fastmer ofred och osäkerhet.

Grundfelet består dels däri, att icke alla nationer inbjudits till inträde eller fått deltaga i utformningen av förbundsakten, och dels däri, att förbundet åtager sig att trygga effektiviteten av en fred, som de i det avslutade världskriget besegrade nationerna tvingats att godkänna och som följaktligen i sig bär fröet till framtida revanchebegär och äventyrliga förvecklingar. Den fred, som slutits eller rättare påtvingats de besegrade, har jag och säkerligen många med mig svårt för att benämna rättfärdig. Den är i stället en orätt-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

färdig våldsfred, som icke kan förlikas med de sympatiska 14 punkter presidenten Wilson framlagt som grundval för nationernas förbund och en rättfärdig fred, så som vi lärt oss tolka andemeningen i dessa punkter. Denna fred blir även så mycket svårare att upprätthålla, som ett betänkligt stort antal nationer komma att stå utanför förbundet.

Är freden alltså en påtvingad orättfärdig våldsfred, kan jag mot min rättskänsla och mitt samvete ej vara med om att trygga densamma eller giva den mitt stöd genom anslutning till förbundet, som — säga vad man vill — dock har till första uppgift att trygga denna fred. Men rättskänslans och samvetets röst blir nog här i riksdagen endast en ropandes röst i öknen, och frågan om anslutning till förbundet kommer säkert att avgöras från annan synpunkt eller från synpunkten av fördel eller nackdel för speciellt Sveriges del, oavsett rättfärdighetskravet. Jag skall därför söka påpeka några av de nackdelar, vi få anledning riskera genom anslutning till förbundet.

Enligt förbundsaktens ingress skall förbundet underhålla öppna samt på rätt och heder grundade internationella förbindelser och noggrant iakttaga den internationella rättens föreskrifter. Gott och väl, om alla nationer voro anslutna och hade rösträtt i dessa frågor eller om åtminstone alla till förbundet anslutna nationer hade sådan rösträtt, men nu ligger det i förbundsrådets makt att bestämma, huru de internationella förbindelserna och den internationella rätten skola vara beskaffade. Dessa förbindelser och denna rätt komma följaktligen, med det inflytande de allierade och associerade huvudmakterna få i rådet, att bestämmas enligt deras mening, och den nu avslutade freden bär vittne om, i vad riktning bestämmelsen kommer att gå. Vidare skall förbundet vid de inbördes förbindelserna mellan *ordnade* samhällen upprätthålla *rättvisa*. Då exempelvis Ryssland ej är ett enligt förbundsrådets mening *ordnat* samhälle, behöves således förbundsrådet beträffande detta samhälle ej upprätthålla *rättvisa* vid inbördes förbindelse. Antag nu, att förbundsrådet, syfte att enligt sitt recept trygga världsfreden genom att om lägga Rysslands författning och styrelse, så att Ryssland blir »ordnat» beslutar ingripa i Rysslands inre angelägenheter med åtgärder av en eller annan beskaffenhet, så är Sverige, i händelse av anslutning till förbundet, naturligtvis skyldigt utföra det eller de uppdrag, som rådet finner lämpligt ålägga Sverige att utföra gentemot Ryssland. Att risken för Sverige härvidlag blir stor, lär väl ingen kunna förneka, synnerligast som rådet gentemot Ryssland — såsom varande ett enligt dess mening ordnat samhälle — ej är skyldigt förfara med rättvisa. Sverige kan i detta fall drivas till att utföra vad som enligt dess mening är orättvist och synnerligen riskabelt. Att rådet i omnämnt fall har rätt bestämma, framgår av art. 4, enligt vilken rådet avgör, huruvida en fråga berör världsfreden; och att rådet kommer att avgöra, att bolsjevismen berör världsfreden och bör bekämpas, lär väl vara uppenbart. I detta sammanhang vill jag framhålla, att rättvisa bör

upprätthållas även då det gäller förhållanden, som röra så kallade oordnade samhällen, försåvitt man vill stå på rättvis grund.

Anslutningen till nationernas förbund måste ske utan förbehåll, vadan Sverige genom anslutning icke allenast uppger sin mångåriga trygga neutralitet, utan även underkastar sig att vara beväpnat enligt förbundsrådets bestämmelser. Enligt förbundsakten kan rådet bemyndiga en stat att överskrida uppgjort rustningsprogram, men däremot icke att underskrida detsamma. Avrustning blir omöjlig.

I art. 8 förklarar sig förbundets medlemmar erkänna, att fredens bevarande erfordrar begränsning av rustningarna till ett visst minimum. Erkännandet är gott, försåvitt ordet »begränsning» får tolkas så, att därmed menas minskning, men när skall det komma att omsättas i praktiken? Ingen av signatärmakterna eller någon av de makter, som inbjudits inträda i förbundet, hava ännu för sin egen del vidtagit några åtgärder till rustningarnas minskning, om man undantager de anstalter härtill, som göras i Sverige.

I Frankrike förklarar, att någon minskning ej bör ske, förrän man är säker på, att Tyskland bringats i ett sådant läge, att denna nation ej förmår störa freden, d. v. s. ännu mer lamslagits. Samma förklaring kommer naturligtvis att avgivas rörande alla övriga ej till förbundet anslutna nationer, såsom Ryssland, Österrike, Ungern, Bulgarien, Turkiet, Kina m. fl. Först när förbundet kan känna sig tryggt för att alla dessa fiender — som sådana komma väl alla till förbundet ej anslutna nationer att betraktas — lamslagits, först då börjar väl minskningen i rustningarna hos förbunds nationerna. Skulle förbundet ej lyckas lamslå fienderna med nuvarande rustningar, torde rustningarna komma att ökas i stället för att minskas. Ökning står nämligen i god samklang med begränsning till det minimum, som art. 8 omnämner.

Förbundet blir alltså ej den rättfärdiga och förtroendefulla sammanslutning mellan lidande nationer för att i godo gemensamt sträva till ett för alla efterlängtat fredsmål, vartill förbundsakten säger sig syfta, utan en maktsammanslutning, en ny helig allians, som äsyftar att med makt tvinga alla utom alliansen stående nationer till underkastelse under förbundet och dess bestämmelser. På sådan väg vinnes nog ej världsfred, utan snarare ett nytt fruktansvärt världskrig. Till ett sådant antar jag ingen ansvarskännande riksdagsman vill medverka, även om Sverige i ett dylikt skulle komma att deltaga å den sida, som komme att tillräkna sig den tvevelaktiga äran av seger.

Det är emellertid ej säkert att nationernas förbund kommer att segra i ett eventuellt nytt världskrig, ty de utom förbundet i Europa varande nationerna hava större sammanlagd folkmängd än de till förbundet anslutna, och vad detta betyder, torde vara lätt att förstå. Vi få ej lita på, att förbunds nationerna besitta större slagfärdighet och därför hava större utsikt till seger. Vad en frihets-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

älskande nation härvidlag kan åstadkomma, framgår av de rödas kamp i Ryssland. Ingen lär väl hysa den tanken, att Ryssland skall utan motsånd låta föreskriva sig lagar om dess inre angelägenheter. Skulle förbundet likväl våga ett försök att »ordna» Ryssland, är det nog ganska säkert, att förbundet får räkna med flera motståndare, ja kanske oroligheter inom förbundet självt. Sverige blir en sådan häxdans endast »en sparv i tranedans». Man har framkastat den frågan till dem, som säga nej till anslutningen: »Kunna ni stå till svars inför nationen för denna ståndpunkt?» Jag svarar härtill ett obetingat ja, ty jag har ej fört ut nationen i någon vidlyftighet, utan står kvar på prövad säker grund. Det genmäles då, att vi kunna vänta repressalier från förbundet, om vi ej enligt dess önskan ansluta oss. Jag tror det ej, men om så sker, visar förbundet, vars andas barn det är, och jag har anledning att lyckönska såväl mig som svenska nationen till att ej hava understött detsamma. På sådan väg kan förbundet ej ersätta våldet med rätten. Ej heller trygga en rättfärdig fred och förbundets existens; ty icke vinner man med hot och våld ett ädelt syfte.

Men jag vill till dem, som forda eller önska anslutning, ställa samma fråga: »Kunna ni stå till svars inför nationen för eder ståndpunkt?» Ni svara härtill ja och åberopa till stöd därför det goda syftet med förbundet. Syftet är gott, men grundvalen för dess vinnande är allt annat än god, som jag förut sökt visa. Är grunden dålig, kan syftet ej vinnas. Vi föras blott ut i äventyrligheter.

Vi ha tämligen klart för oss anledningarna till utbrottet av det nu avslutade ohyggliga världskriget. Samma onda, mot fredfientliga makter, såsom kapitalism, egoism, maktbegär m. m., som styrde de krigförande nationerna, sitta fortfarande orubbade i högsätet hos de nationer, som bildat nationernas förbund och som få bestämmanderätt enligt förbundsakten. En enkel hänvisning till detta förhållande borde vara nog för att övertyga socialdemokraterna om att de böra hålla sig på avstånd från förbundet. Men våra dagars socialdemokrater ha den naiva tron, att de genom samarbete med dessa makter skola på övertygelsens väg kunna besegra dem. Jag har dock hittills av socialdemokraternas samarbete med de frisinnade ej kunnat förmärka något resultat i sådan riktning utan snarare i rakt motsatt, vartill kommer, att socialdemokraterna under samarbetet förts mer och mer till det läger, som skulle bekämpas. Utvecklingen har försinkats, ej påskyndats. Samma utveckling få vi nog även bevittna i nationernas förbund, synnerligast som förbundsakten giver oss ett oändligt litet, om ens något inflytande. Det är märkligt, att socialdemokraterna, i motsats till vänstersocialisterna, som framställas som veritabla våldsmän, härvidlag acceptera våldets och maktens väg i ett förbund, vars spets i ej ringa grad är riktad mot Ryssland, där socialismen genomförts. Förbundet är bildat och vi se dess hållning mot Ryssland, som eftersträvar fred och lugn.

men hindras därifrån av förbundet, som har till syfte fred. Kanske tro våra socialdemokrater, att de inom förbundet skola kunna verka något för en rättfärdig fred med denna nation. Förbundet är nog ej så sammansatt, att detta lyckas, men väl kunna vi genom förbundsbeslut bliva tvingade till äventyrliga och för en ärlig socialist orättfärdiga våldshandlingar mot denna nation, som våra sympatier i stället borde mana oss att åtminstone lämna helt i fred.

Grunden för förbundets verksamhet har lagts så, att utsikterna för världsfred minskas i stället för att ökas. Denna grund kan Sverige säkerligen icke bidra till att omlägga, men vår neutralitet och självständighet i avseende på de militära rustningarna måste, i händelse av anslutning, uppgivas. Härtill kommer att vårt land genom anslutning sannolikt kommer att indragas i äventyrligheter, som ej behöva befaras, om vi kvarstå i vår hittillsvarande trygga ställning. I allt fall hava vi då fria händer.

Jag yrkar avslag å den av Kungl. Maj:t gjorda framställningen och bifall till herr Vennerströms reservation.

Herr Ericsson, Aaby: Herr greve och talman! Det säges, att om människan står inför livsfara, så upprullas med ens för hennes inre blick hela hennes föregående liv. Så tror jag ock, att det är med folken: vid tillfällen, då de stå i begrepp att mista livsvärden, glider tanken så gärna tillbaka till de förhållanden, under vilka dessa livsvärden vunnos, hävdades och försvarades. Vi svenska folkets representanter stå i dag i ett historiskt ögonblick inför en sådan handling. Vi äro, om jag ej misstager mig för mycket, i begrepp att avskrika livsvärden för Sveriges folk. Är det då underligt, om tanken ett ögonblick går tillbaka till svunna tider, då dessa livsvärden förvärvades, till Sturars och Vasars dagar, till andra Gustavs, den stores, kamp på Tysklands jord, till slaget därefter vid Lund till det sargade, blödande Sveriges sista kamp under slutakten av tolfte Karls hjältedrama och till vårt lantvärn, som för hundra år sedan offrades, och varför icke också till dessa tusenden, som med uppoffring av tid och kraft övat sig i vapnets bruk, för att så slå vakt kring Sveriges frihet?

Jag sade, att vi stå i begrepp att utan vidare avstå en del av Sveriges livsvärden. Komme en främling i detta ögonblick in i denna sal och frågade, vad det gällde och han fick svar därpå, skulle han då icke säga: står fiendehär i hjärtat av edert land? Ligger Sveriges huvudstad under fientliga kanoners eld? Och svaret skulle då bliva: så stor är icke faran, vi ha endast fått en inbjudning, en inbjudning att ansluta oss till nationernas förbund och att så knyta vårt öde vid de segrande stormakternas. Hade nationernas förbund, som förut här så ofta är upprepat i dag, varit annorlunda sammansatt, då hade det utan tvivel varit vårt en uppoffring av svenska intressen, men som det nu är, sannerligen det så är! Och vilka förmåner bjuder oss då inträdet i detta säregna förbund, denna vrångbild av ett nationernas förbund? Territoriell garanti! Männe en

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationerna
förbund.
(Forts.)

sådan vore av så stor lycka för Sveriges folk? Under den mer än hundraåriga fred, som vi njutit, ha svenskarna ofta slumrat in i säkerhetssömn, men de ha dock alltid gjort det i medvetandet, att det var på egen kraft och endast på den, de hade att bygga, om det skulle gälla att värna deras frihet. Skulle nu mäktiga stater giva dem säkerhet för deras område, för deras lands frihet, huru skulle denna sömn icke bliva djup och lugn? Och tron I, mina herrar, att det skulle stärka den svenska folksjälen? Jag tror det icke! Och denna s. k. fördel med den territoriella garantien, hur motväges den icke av tyngande förpliktelser? Våra söner kunna föras ut i krig, som äro för Sverige utan intresse. Vårt land kan göras till operationsbas för fiendehärar. Jag kan icke vid tanken härfå låta bli att ett ögonblick låta tanken gå till min egen hembygd, och jag tänker mig, huru man där skulle känna det, om en fientlig armé under veckor, månader, kanske år där legat inkvarterad. Jag tänker mig en odalman från de bygderna, huru han då skulle vilja rikta en blick till den riksdagsman, som med sitt votum i dag bidragit till att något sådant kunnat ske, och säga till honom: Varför gjorde du oss detta? Och detta utan nödtvång! Sannerligen jag för min del då skulle vilja vara i den svarandes ställe!

Nå, men vad hotar oss, om vi ställa oss utanför nationernas förbund? Isolering, stormakternas höga missnöje samt finansiella och kommersiella svårigheter! Ja, det är sant, men det har sagts, och det har sagts här förut i dag: detta missnöje kommer naturligtvis att uppstå, men det får väl åter läggas sig. Och mina herrar, när ni tänkt på de känslor, som vårt avståndstagande från detta nationernas förbund skulle uppväcka hos de segrande makterna, ha ni aldrig ett ögonblick tänkt på vad vårt inträde i nationernas förbund skulle väcka för känslor hos de miljoner, som nu icke få komma in i detta förbund, de miljoner, som äro slagna, som fått sina händer härjade, som äro djupt nedsjunkna i olyckan? Tro ni, mina herrar, att deras sinnen icke äro känsliga för en sådan handling av ett sådant land, som hittills velat iakttaga en obrottslig neutralitet? Och huru skulle vårt avståndstagande uppfattas där borta i väster, i den stora republiken, som, om jag får döma av vad man senast hört, själv icke tyckes alls vilja vara med? Jag tror, att man där skulle få aktning för oss och för vårt handlingsätt. Måne icke ett höviskt, men bestämt avslag å inbjudningen till nationernas förbund från Sveriges sida skulle få en sådan ton över sig, som vi nyss hörde likt en klingande fanfar gå ut över världen, ut i dess töcken och mörker i de dagar, då Holland gav sitt frimodiga svar på ententens hänsynslösa fråga angående Tysklands förre kejsares utlämnande! Men för att ett sådant svar skulle kunnat givas hade det fordrats, att Sverige ägt en regering, som med manligt mod velat träda fram och ena folket i en stor fosterländsk gärning. En sådan regering äger icke Sverige. 1914 stod det, såsom förut i dag blivit antytt, en man vid Sveriges statsroder. Han var skuren efter andra mått, men hat och övilja och partiovilja drevo honom bort och räknade ej ens för rovt att smutsa hans under sekler ärade och frej-

dade namn. Den mannen lever än i dag. Han är en person med europeiskt rykte som rättslärare på det internationella området. Men när jag bland de papper, som regeringen hopat på särskilda utskottets bord, letat efter något uttalande från den mannen, då har jag ej funnit något sådant. Det är väl partihänsynen, som har förhindrat hans tillspörjande!! Det är så, mina herrar, en demokratisk regering vet att »allsidigt belysa» en för Sveriges land och rike viktig fråga! Nej, vår regering har så länge som möjligt dröjt med framläggandet av denna fråga. Komma vi ihåg, som det förut i dag är antytt, huru tidigt Schweiz tog denna sak under behandling. och tänka vi på hur sent vi fingo den, så kan det ej väcka annat än vördnad och ledsnad. Och denna regering, som ända till leda upprepat, huru den vill avlyssna folkmeningen, den tyckes i detta nu ej ens ha en känsla för, att största delen av Sveriges folk icke har en aning om de saker, som i dag beslutas i Sveriges riksdag. Men i stället säges det, att den nuvarande regeringen med hysterisk brådska sitter och tvinnar på det silkesnöret, som den själv vill räcka sig — någon annan gör det ej — för att därmed få ett slut på sin tillvaro. Att framkalla stora frågor, att driva dem igenom, men sedan löpa bort, det har just ej ansetts som hedersam svenskmanngärning, och näppeligen tror jag, att framtiden skall fälla en annan dom.

Mina herrar! Jag har sökt framställa min uppfattning angående den föreliggande frågan på det sätt, som jag tror, att det stora flertalet av Sveriges folk uppfattar och skall uppfatta densamma, ju mer man kommer in däruti.

Jag vill sluta mitt anförande med att anföra de ord, som herrarna återfinna i den av mig m. fl. avgivna reservationen, där det heter: »Vi gå hellre med öppen blick faror till mötes än låta oss med förbundna ögon av andra föras mot olycker, som vi själva genom vaksamhet och klokhet kanske kunnat förekomma.»

Herr greve och talman! Jag yrkar avslag å den kungl. propositionen och bifall till den av herr Trygger m. fl. avgivna reservationen.

Herr Berge: Herr greve och talman, mina herrar! Det synes mig, som om bland motståndarna till förslaget finnes särskilt två generella typer: *militaristen* och *formalisten*, och vill jag som lekman något skärskåda dessa båda typer.

Med militarist förstår jag här en anhängare av den åskådning, som ligger till grund för militarismen. För den av tradition och egoism klavbundne militaristen är det naturligtvis högst obehagligt vad som står i kungl. propositionen å sid. 38 angående art. 8: »Målet är emellertid att småningom nå fram till ett tillstånd, som kan betecknas som allmän avrustning», och å sid. 39, att »det avrustningsprogram, som för Tysklands vidkommande finnes föreskrivet i fredstraktaten, i vidsträckt omfattning skulle komma att tjäna till förebild för rustningsminskningen i övriga länder». Tänk om svenska folket skulle i en framtid få minska alla de militära bör-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

dorna till exempelvis $\frac{1}{10}$ av de nuvarande! Det skulle vi avrustningsvänner anse vara till ovärderligt gagn för både den materiella och den andliga utvecklingen. Men hur skulle det gå med den militära traditionen, den militära paraden och glansen, och hur skulle eventuellt de kapitalfattiga folkgruppernas krav kunna hejdas? Ja, det är tydligen mycket, som står på spel! Vilka utsikter däremot, om vi ställa oss utanför förbundet och hålla oss beredda att kunna träda i aktion *mot* förbundet — vilket ju kunde bli konsekvensen!? Då bleve Sverige en militärstat efter det idealiska preussiska mönstret, ja det finge icke ens stanna vid detta, utan skulle anse sig böra gå ännu mycket längre. Vilken guldålder för militarismen och militaristen skulle då ej inträda!

För den andra typen motståndare, formalisten, har jag en hel del av förståelse. Han har en synnerligen övad och skärpt blick för lagens alla finesser och petitesseer. Han är måhända en ättelägg av en av dessa odalmän och lagmän, som mödosamt fogade samman våra världsberömda landskapslagar, men som i förbenad självklohet med bistert rynkande ögonbryn betecknade alla från den övriga kulturvärlden kommande idéströmningar som äventyrligheter och hellre låto levande begrava sig i källare än vika ett steg från de gamla formerna. —

Det är ganska troligt, att den skarpblick, som de gamla sven-skarna hade för lagen, och deras känslighet för dess minsta luckor gått i arv, och detta är kanske en av förklaringarna till att vi svenskar äro mera fundersamma gentemot vissa artikelmoment i den nu föreliggande förbundsakten, än t. ex. normmän och danskar varit, och det kan ju på sätt och vis vara till heder. — Jag vädjar till ärade herr formalist. Låt betänkligheterna fara, då det nu föreligger ett uppslag, som *kan* och — som jag livligt hoppas — *skall* införa en ny bättre världsordning! Vi ha ju utsikt att decennier framåt vara förskonade från sådana våldsbragder och kulturskövlingar, som nyss ägt rum. Förbundsakten kan således hinna att få *praktiskt* tillämpas, och under tiden kommer den naturligtvis successivt att justeras och kompletteras. Jag tager för givet, att det blir en uppsjö av uppslag och idéer i detta syfte. Då yppar sig nog tillfälle också för vår svenske formalist att göra sin röst hörd, även om han ej får tillfälle att sitta i förbunds församlingen eller i förbundsrådet, ty det har ju hävdats, att i nationernas förbund kommer att föras den öppna dörrens politik.

Rätt ofta axla såväl militaristen som formalisten olycksprofets mantel och råka i extas å det »arma» fosterlandets vägnar. De förutsäga och måla dess olyckor så skärande och färgstarkt, att den oreflekterande publiken blir uppskrämd och fruktar det värsta. Det har emellertid lyckligtvis visat sig, att olycksprofeten sällan eller aldrig blir sannspådd! Jag tvcker, att han borde finna svsslan vara i hög grad otacksam. Varför fortsätter han då så ihärdigt såväl i riksdagen som i pressen? Jo, han tvcks leva på hoppet att någon gång bli sannspådd, och bleve han det, då skulle han jubla av *ska-*

deglädje, och den glädjen har ju påståtts vara för vissa själar den njutningsrikaste glädjen.

Det är beklämmande att iakttaga, att det befinnes vara alldeles fruktlöst att söka omvända en olycksprofet. Han tar aldrig reson! »Allt vad jag sagt går förr eller senare i fullbordan på ett eller annat sätt», är alltid det sterila svaret. Detta svar överensstämmer till sin andemening fullständigt med vad som angående vår inrikespolitik yttrades av herr Trygger i denna kammare den 17 januari 1920. Det har nu i dag talats så mycket om den stora betydelsen av ett uppskov med avgörandet. Men jag påstår, att med ett uppskov en kort tid framåt skulle absolut ingenting ändras. Ty män med en sådan grundåskådning, som dessa uppskovsyrcare visat i dag, komma näppeligen någonsin att gå med på anslutning till något sådant som ett folkförbund; därtill sakna de förutsätningsgarna, nämligen samhörighetskänsla och anpassningsförmåga.

Med avseende på Förenta staterna så tycker jag mig hava funnit, att det kan anses ganska troligt, att Förenta staterna om någon tid ingå i förbundet. Och ser jag på Förenta staternas historia och traditioner, styrkes jag i den tron, att de icke komma att stå utanför. — För att med herr Wohlin tala om instinkt, så säger min instinkt mig, att både Tyskland och Ryssland i sinom tid komma med. Dessutom säger samma instinkt mig, att även Asiens och Afrikas folk i sinom tid komma med.

Med avseende på den ställning vårt svenska folk intager till frågan, så vill jag säga, att den icke bedömts rätt i dag från visst håll, ty min övertygelse är den, att det övervägande flertalet är med på en anslutning — såvida jag kunnat uppfatta »folkets röst».

Till sist vill jag anföra den tankvärda satsen: »Förutsättningen för att verka är, att man själv står inom arbetet.» — Vi socialdemokrater känna det som en moralisk förpliktelse att gå med och försöka skapa en mellanstatlig demokratisk organisation för att förebygga internationella orättvisor och våldshandlingar, särskilt kriget. — Då man har rena avsikter och ädla syften, såsom här är fallet, kan man med frejdigt mod ansluta sig till nationernas förbund.

Jag ber, herr greve och talman, att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition och utskottets hemställan.

Herr A l e x a n d e r s o n: Herr talman, mina herrar! För några månader sedan talade med mig en gammal erfaren man, som länge förestått en av de svenska legationerna i utlandet, om den väntade propositionen i denna fråga och om riksdagens behandling därav. Han tog för sin del för givet, att regeringen skulle finna, att det enda riktiga vore att framlägga en sådan proposition, och han intresserade sig mera för att tala om den handläggning ett ärende av dylik beskaffenhet borde erhålla i riksdagen. Han sade: »det är ju icke ofta som ärenden av denna art över huvud taget komma till behandling av Sveriges riksdag. Men kan man icke ändå hoppas, att där finns den politiska bild-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

ning, som medför, att behandlingen av ett ärende av denna beskaffenhet kommer att bliva den, att de olika ledarna för riksdagens särskilda fraktioner tämligen kort, låt vara med en efter partiställning något varierande betoning av synpunkter och betänkligheter, giva tillkänna, envar på sin fraktions vägnar, anslutning till förbundet, och att Sverige således kommer att i den enda form, som i en dylik sak är den rätta och riktiga, göra sitt inträde till förbundet vid sidan av de andra staterna?» Jag sade honom i min oskuld, att jag hoppades, att man kunde vänta sig detta av riksdagens politiska bildning. Han gjorde vissa farhågor gällande, bland annat beträffande den yttersta vänsterfalangen, att den icke skulle förstå den varsamhet, med vilken ett ärende av denna beskaffenhet borde av riksdagen behandlas; men han gjorde å andra sidan den reflexionen, att den fraktionen ju icke spelar den roll, att den kan hava alltför stor betydelse för omdömet om frågans behandling.

Huru olika, mina herrar, har icke detta ärendes behandling varit mot den, som sålunda framställdes som den lämpliga och riktiga! Redan vid remissdebatten gjordes det en början till en handläggning av helt annan beskaffenhet, då man från olika håll med den största ovarsamhet rörde vid de grannliga frågor, som här äro å bane, och nu i dag har den långa debatten och även förut de många reservationerna, men alldeles särskilt den av högerns ledare i båda kamrarna undertecknade givit prov på en behandling så långt ifrån den såsom önskvärd betecknade, som det gärna är möjligt. Nu stå vi alltså så splittrade ifråga om yrkanden, att det för herr talmannen föreligger fem olika yrkanden eller till och med sex: bifall till Kungl. Maj:ts proposition, bifall till herr Tryggers reservation, bifall till herr Swartz' reservation, bifall till herr Wohlins reservation, bifall till herr Vennerströms reservation och bifall till herr Lindhagens motion.

Nå, bakom herr Lindhagens motion torde han stå blott själv, bakom herr Vennerströms reservation torde han stå blott tvenne medlemmar av kammaren, så att det kan icke spela alltför stor roll att sådana yrkanden framställts. Men det återstår ändock en provkarta av fyra olika yrkanden. Härav gå emellertid tre ut på avslag. Ty med all skyldig aktning för den ofantliga skillnaden i läggning och innebörd mellan herr Swartz' yrkande och herr Tryggers så är det ju ändå så, som den ärade talaren på Norrköpingsbänken med erkännansvärd klarhet själv för kammaren påvisat, att innebörden av hans yrkande är ett avslag. Honom skrämde icke utsikten, att man skulle bliva förflyttad från den klass, som herr Trygger kallade den andra, i vilken man efter inträdet i förbundet har samma rättigheter som de ursprungliga, stiftande ledamöterna hava, och till den tredje klassen, som förut i dag under debatten här karakteriserats, utan ansåg herr Swartz, att för vårt land borde det kunna göra ungefär detsamma. De erinringar, som till talaren på Norrköpingsbänken riktats därom att det icke finns någon säkerhet för att vi framdeles ens kunde komma in i denna tredje klass, även om den av honom såsom ur vår egen synpunkt erforderlig

betraktade situationen, Amerikas förenta staters inträde, blir verklig-
het, eftersom vi i varje fall icke hava någon *rätt* att inträda och för-
bundsakten icke direkt ens talar om någon möjlighet att bevilja den
inträde, som har avstått från sin givna rätt — dessa erinringar be-
mötte han, såvitt jag kan förstå, icke med något annat än att han ändå
fann, då allt komme omkring, att olägenheterna av att nu inträda vore
så stora, att man linge underkasta sig olägenheterna av att ställa sig
utanför. Men han måste ju själv erkänna, att för huru lång tid vi
komma i den situationen och vilka konsekvenser detta under denna tid
kan för oss medföra, därom är det icke lätt att bilda sig någon säker
föreställning. Och att en sådan situation skulle komma att innehålla
ytterst allvarliga moment, det kan väl ingen sluta sina ögon för.

Jag hörde visserligen nyss en ärad talare på Kopparbergslänsbän-
ken trohjärtat förklara, att för honom ställde sig saken så enkel som
att vi frågå vår gamla säkra ståndpunkt och kasta oss in i nya även-
tyrligheter genom ett inträde i nationernas förbund. Under sådana för-
hållanden ville han ställa sig på den gamla konservativa ståndpunkten,
att, i tvivelaktiga fall bör man helst icke handla. *Därför* ställde han
sig på nej-svarets ståndpunkt. Men, mina herrar, vi andra, vi förstå
ju att så ligger icke saken. Det kommer ögonblick i ett folks liv, då
det ställes inför en fråga, som icke lämnar det möjligheten att välja
mellan att stå kvar i sin gamla ställning eller att kasta sig in i ett
nytt äventyr. Det kommer tillfällen, då ett kvarstående är uteslutet
från möjligheternas antal, då man i den nödvändiga utvecklingen är
kommen till skiljevägen och *måste* välja *den ena eller den andra vä-
gen*, den ena vägen så fylld av öden som den andra, så bräddad med
möjligheter och farligheter av alla slag som någonsin den andra. Där
stå vi nu, det måste vi hålla oss för ögonen, ehuru det ansetts oppor-
tunt, särskilt från den falang, som står bakom den Tryggerska reser-
vationen, att såväl i utredningen i reservationens motivering som i yt-
randena här i dag, så gott som uteslutande syssla med frågan om
konsekvenserna av att vi inträda och endast med den allra lättaste hand
beröra, vad vi dock måste anse vara en fullt så allvarlig fråga: konse-
kvenserna av att vi stå utanför. Och *om* man vidrör denna sista fråga,
då sker det på det vilseledande sätt, att man förekastar dem, som vilja
biträda den kungl. propositionen, att de äro klenmodiga, och att de
göra sig skyldiga till den äreröriga misstanken mot de världens mäkt-
tige, som stå bakom förbundet, att från deras sida skulle hota oss risken
av repressalier för det fall att vi intoge avböjande ståndpunkt. Men,
mina herrar, så ligger icke alls denna sak. Utan att man därmed på
något sätt beskyllt den ena eller den andra av de stater, som hava in-
bjudit oss till inträde i nationernas förbund, för någon ondska i sitt
uppförande mot oss, så är det alldeles klart, att de stater som hava vi-
sat sig behjärta inbjudarnas syfte och inträtt i deras förbund, komma
att åtnjuta en behandling såsom *mera gynnade nationer* än den, som
ensam av de inbjudna har ställt sig utanför. Och så mycket torde vara
klart angående världens ekonomiska och finansiella läge under de när-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

maste årtiondena framåt som att det finns åtskilliga avseenden, i vilka det för oss kan vara av synnerlig vikt, att vi icke bliva ställda i sista rummet ifråga om välvilja, tillmötesgående och behagliga förbindelser. Det gäller minsann icke, som herr Clason gjorde gällande, bara frågan, huruvida man vill hava våra produkter eller icke. Det finns som bekant på det ekonomiska området helt andra punkter av betydelse, på vilka jag här icke behöver närmare ingå.

Det är också lika klart, att den situation, i vilken vi skulle komma rent politiskt, blir en annan. Den möjlighet att vinna hjälp och bistånd gentemot en eventuell hotande övermakt utanför förbundet, måste komma oss till del på helt annat sätt, om vi hava ställt oss såsom förbundsmedlem, än om vi icke skulle hava gjort det. Även den synpunkten har man här sökt förringa betydelsen av. Men om man verkligen vill, som man måste vilja *verkligt objektivt* genomtänka situationen, skall man icke då kunna förstå, att den moraliska förpliktelsen till hjälp från förbundets stora grundläggande makter kommer att göra sig gällande på helt annat sätt i förhållande till en förbundsmedlem, än som kan komma ifråga med hänsyn till en stat, som ställt sig utanför. Det är möjligt, att även en sådan stat kan komma i åtnjutande av skydd och bistånd, men det kommer naturligtvis i så fall att avvägas mera utslutande från intressets synpunkt och från synpunkten av vad man för ögonblicket, då man måhända är egagerad på annat håll, skulle kunna hava till övers för sitt egna välförstådda intresse att stödja oss.

Det synes mig som sagt, vara en given skyldighet att nyktert avväga såväl de fördelar, som förbundet och vårt inträde däri bjuder, och olägenheterna därav, som även de fördelar och de olägenheter, som kunna vara förenade med att ställa sig utanför. Men icke en enda talare av den falang, för vilken herr Trygger står i spetsen, har gjort något försök till en sådan objektiv redogörelse. Man hade kunnat vänta detta åtminstone uti det yttrande av reservanterna i fråga som den ärade huvudreservanten och talaren i sitt yrkande i dag ville hava förvandlat till riksdagens beslut i stället för utskottets hemställan och ju tillika bort vara så avfattat att det kunde tjäna till kamrarnas ledning i frågan; men här finns såsom redan förut blivit påpekat ingenting av ett dylikt objektivt avvägande. Det är utslutande ett det mest utpräglade advokatoriska inlägg till förmån för en viss bestämd ståndpunkt, med framhävande av vad som kan sägas — och även vad som *icke* kan sägas och vad som *icke bör* sägas till förmån för den ståndpunkten, men med omsorgsfullt förtigande av varje moment, som skulle kunna tala i annan riktning.

Hans excellens herr utrikesministern öppnade dagens debatt med att punkt efter punkt nagelfara alla huvudsakerna i denna reservation. Han uppvisade punkt efter punkt, hurusom den var byggd på lösa förmodanden, på felaktiga föreställningar, på missuppfattade yttranden eller rent av på felläsning av traktaten, och icke på någon av dessa punkter hava de skäl, som hans excellens sålunda framställde, blivit upptagna till motbevisning, utan man har för-

farit på det bekväma sättet, att man upprepat sina påståenden, som vore därav ingenting vederlagt. Av honom är t. ex. påpekat, hurusom i förbundsakten, som enligt vad herr Trygger själv redan vid remissdebatten uttryckligen uttalade, måste vara den säkra grund, på vilken man har att ställa sig vid bedömandet av innebörden av det ifrågasatta steget — hurusom i denna förbundsakt icke finns något, som kan giva hemul för det i reservationen framkastade påståendet, att det är ovisst, huruvida vi icke skulle bli va ga anter för genomförandet av Versaillesfreden. Herr Trygger kunde icke säga ett ord däremot, utan han begränsade sig till att säga, att själva den anda, som behärskar förbundet, gäve anledning till den framförda farhågan. Men en undersökning, huruvida förbundets organ på något sätt skulle kunna ställa sig på rättens grundval, med något fog verkligen åberopa stadgandena i förbundsakten om man utvidgade förbundets verksamhet till att bli va något helt annat än den enligt akten är — något försök därtill gjordes däremot icke av talaren.

Och på samma sätt förhåller det sig med sådana påståenden i herr Tryggers reservation som att utom rådet tydligen komma att stanna för framtiden förutom vi själva, såsom åtskilliga mindre oss mera närstående stater Danmark, Norge, Holland och Schweiz. Därför har ingen annan bevisning presterats än den orimligheten att förbundsakten måste anses innehålla att även ett val av representant i förbunds församlingen måste vara enhälligt, en tolkning så hårdragen och så orimlig, att jag för min del icke från något annat håll sett eller hört den tanken framkastas. Herr Trygger bygger vidare på att rådets en gång insatta ledamöter skulle vara så angelägna att förbli va i sin ställning, att vi skulle få ett i dess helhet permanent råd, där alltså icke bara de fem stormakterna utan även just de fyra länderna Belgien, Brasilien, Grekland och Spanien för all framtid skulle bli va rådsledamöter. Ja, rannsakar man förbundstraktaten med sådana ögon och drager man så verklighetsfrämmande konsekvenser, då befinner man sig ju icke längre på en sådan undersöknings mark som kan göra anspråk på att få verka bestämmande för ett ståndpunktstagande av vårt land i en sak som denna. Jag tror, att om herr Trygger granskade de bolagsordningar, som gälla för de bolag, i vilka han eventuellt är delägare, med de ögonen, så skulle han icke någonsin vågat gå in i något av dessa bolag eller i någon av de föreningar han tillhör, ty bolagsstyrelsen eller föreningsstyrelsen skulle — jag förutsätter, att herr Trygger icke tillhör styrelsen, ty då ställer sig saken på annat sätt — om en sådan advokatorisk användning av paragraferna vore att förutsätta, kunna göra livet inom bolaget eller föreningen surt och omöjligt. Man kan visserligen invända, att man i detta fall kan vädja till lag och domstol, men det vet envar, att i alltför många fall den hjälp, som sålunda kunde erhållas skulle komma för sent.

I själva verket är det med sådana ögon som förbundstraktaten genomgående av reservanterna har granskats. Själva kritiken av

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

förbundets organisation lider av ett grundfel, som gör den komplett missvisande. Man har alldeles förbisett den ganska begränsade uppgift, som detta förbund har satt för sig. Herr Trygger, som för sina ändamål sökt begagna de inledande uttalandena om vad syftet med detta förbund är, tyckes icke hava lagt märke till att de icke blott innehålla tomma fraser, ett grannt program, som han tyckes vilja göra gällande, utan att de verkligen innehålla en nykter begränsning av programmet för den interstatliga organisationen, som man för närvarande anser sig kunna upprätta. Den första punkten lyder där, att staterna äro övertygade om nödvändigheten »att antaga vissa förpliktelser att icke gripa till krig». Det är grundidéen. Det betydelsefulla nya steg man i och med förbundets skapande tagit, utöver en blott konvention om skiljedoms- och undersökningsförfarande ligger däri att förbundets organ hava att vaka över att den åtagna ordningen för att söka organveckla konflikter verkligen iakttages. Men därmed är också angiven den mycket måttliga och blygsamma uppgift, som förbundet har åtagit sig ifråga om förhindrande av krig, vid sidan av programmet om inskränkande av rustningarna. Ser man på detta, då förstär man så mycket bättre, hur den tolkning av art. 10, som enligt herr Trygger låter inefatta hur mycket som helst av allmän råds-makt och allmänna förpliktelser för de enskilda medlemmarna är omöjlig och huru väl den överensstämmer med den läggning, som art. 12—16 hava, i vilka just förbundsmedlemmarnas skyldighet att inskrida är inskränkt till det fall, att en förbundsmedlem har underlåtit att uppfylla sina i dessa artiklar närmare preciserade förpliktelser »att icke gripa till krig». Om nu förbundets uppgift är sålunda begränsad, är givetvis också omfattningen av rådets rättsliga makt i motsvarande grad måttligt stort. Att man vid lösandet av denna måttligt satta uppgift icke låtit det vara förbunds-församlingen, som i varje fall ingriper och beslutar utan funnit det nödvändigt att hava något snabbare verkan, något mindre ohanterligt organ, som har hand om denna begränsade exekutivmakt, det finner jag för min del synnerligen naturligt, utan att jag naturligtvis därmed har velat sagt, att rådets och församlingens befogenheter enligt traktaten i allo äro fullt lämpligt avvägda. Detta är visserligen icke händelsen: men i detta sammanhang har det synts mig nödvändigt att framför allt betona den orimliga överdriften i den kritik, som präglat reservationen. Där har man, som jag nämnde, uppräknat både sådana bestämmelser som finnas och som icke finnas. Herr Trygger säger, att »det är rådet, som genom sin inbjudan avgör, om en fråga speciellt berör en utom rådet stående förbundsmedlems intressen och på grund därav rätt tillkommer honom att deltaga vid frågans handläggning inom rådet». Men det heter ingalunda så, utan det heter, att en sådan medlem skall bliva inbjuden till rådet. Detta är ett bud, ett rättsbud, riktat till rådet, att det är rådets rättsliga skyldighet enligt traktaten att icke avgöra en sådan fråga utan att inbjuda den ifrågavarande makten: detta giver bestämmelsen en helt och hållet annan innebörd.

Längre fram i reservationen finna vi, att »det är rådet, vars enhälliga uttalande i en till detsamma hänskjuten tvist gör förbundsmedlem, som angriper den hos rådet vinnande, till fördragsbrytare med alla därav i art. 16 nämnda konsekvenser». Det förutsättes sålunda, att art. 16 skulle säga att sedan rådet enhälligt i sin rapport i en intressetvist givit ett visst utlåtande, skall man ingripa enligt art. 16 mot den makt som griper till krig i strid mot detta utlåtande. Detta är nu falskt. Det finns ingenting sådant i traktaten. Så många gånger har denna artikel här ventilerats, att man borde hava sluppit att här finna denna tolkning, som absolut icke har någon hemul i traktaten.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

I traktaten står endast, att medlemmarna förplikta sig att *icke* gripa till krig emot den medlem, som endast handlar i överensstämmelse med det slut, vartill förbundsrådet eller förbundsförsamlingen i rapporten kommit. Vad de enskilda förbundsmedlemmarna hava för skyldighet gentemot den motsatta parten, som försöker att efter föregånget förlikningsförfarande likvisst gripa till våldsamma medel, därom talar artikel 16 absolut ingenting. Det är för övrigt ganska karakteristiskt, att reservanterna i denna punkt för en gångs skull funnit anledning att nämna, att det är rådets *enhälliga* uttalande som har denna effekt. Det är ägnat att fördölja den sanningen, att även i de flesta andra fall om vilka i detta stycke i reservationen har nämnts, det kräves enhällighet för att förbundsrådsbeslut skall komma till stånd.

Om emellertid rapport enligt artikel 16 är avgiven av församlingen — anmärkes det i reservationen — får dennas avgörande icke samma betydelse som ett rådsavgörande, för så framt icke rådsmedlemmarnas röster äro för rapporten. Ja, det betyder ju i varje fall endast, att i det fallet kan vederbörande förbundsorgan icke ens komma så långt som till ett avgörande, som ålägger förbundet såsom sådant, och dess organ att överväga möjligheterna till dess genomförande, långt mindre förpliktar de enskilda medlemmarna till någon åtgärd, utan i så fall gäller bestämmelsen i artikel 15, att varje förbundsmedlem äger att taga det parti, som den för rätt och rättvist finner. Någon anledning för herr Trygger att göra en så utomordentligt stark anmärkning häremot är icke gott att finna. Och till förbundsförsamlingen kan ju — vilket reservationen underlåter att omnämna — en tvistande få varje fråga av intressetvists natur hänskjuten i stället för till rådet. Rådets beslutande rätt, rådets rätt att avgiva rapport i dessa viktiga intressetvister är således beroende på bägge tvistande parternas godkännande. Part har rätt att begära, om det blott sker i tid, att hela saken i stället skall hänskjutas till förbundsförsamlingens prövning.

I nästa punkt i reservationen finna vi att »det är rådet, som vid fördragsbrytande krig har att föreslå *och faktiskt kanske* bestämma». Men man kan väl icke mot *förbundstraktaten* göra gällande, att det kanske *faktiskt* blir rådet som bestämmer en sak, eftersom det ju nu är fråga om en rådets *rättsliga* myndighet att avgöra.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Anmärkningar av denna art kunna riktas så gott som mot punkt för punkt av reservationens referat. Flertalet av dem framställdes i förmiddags, utan att det har kommit något bemötande.

Excellensen Hellner gjorde också den grundanmärkningen mot hela denna reservation, att den är illogisk, därigenom att den å ena sidan klagar över att vi genom inträde i förbundet skulle nödgas att uppgiva en del av vår neutralitet, medan den å andra sidan erkänner, att detta är något som är med nödvändighet förbundet med en överstatlig organisation; och mot en sådan ha ju reservanterna förklarat sig icke i princip ställa sig motvilliga. Men felaktig är reservanternas anmärkning dessutom därutinnan, att det påstås, att man skulle komma att uppgiva sin neutralitet helt och hållet, medan det dock är ådagalagt, ja i den kungl. propositionen i flera omgångar noggrant påvisat och icke på något sätt vederlagt, att så icke är förhållandet. I själva verket ha också reservanterna måst medgiva, att det i fråga om våra skyldigheter måhända förhåller sig, som den kungl. propositionen säger, vilket innebär, att vi i många avseenden komma att fortfarande behålla vår neutralitet. Vilka möjligheter vi åter faktiskt finge att upprätthålla neutraliteten som utomstående stat, vid det förhållande, att förbundstraktaten stadgar skyldighet för förbundsmedlemmar att förhindra finansiella och ekonomiska förbindelser mellan fördragsbrytande stat och varje tredje stat, hava reservanterna icke något närmare inlätit sig på. Därmed är det klart, att hela frågeställningen: »skola vi uppgiva vår hittills bevarade gamla neutralitet, eller skola vi icke göra det?» — ungefär så framställdes herr Clason saken — är fullständigt felaktig. Frågan är: hur skola vi ställa oss i valet mellan den slags neutralitet, som är den enda som kan förekomma för oss som fristående stat, sedan den nya internationella organisationen kommit till stånd, och den begränsade neutralitet, som är möjlig för oss som medlemmar inom denna organisation? Då ställes frågan på den rätta bogen, och då måste också svaret komma att utfalla på ett helt annat sätt. Vad man uppgiver och vad man behåller kommer att te sig helt annorlunda än om man ställer frågan på det nyssnämnda falska sättet.

Men i själva verket är det ju tydligen så, att herr Clason och åtskilliga med honom, vad de än må säga, över huvud taget äro tilltalade av möjligheten av ett inträde i något nationernas förbund, i varje fall icke ett förbund, där den nuvarande maktkoalitionen ingår som en på något sätt avsevärd faktor, utan de vilja se saken från gamla, numera föråldrade synpunkter: vår gamla neutralitets bevarande. Jag kan icke underlåta att uttrycka förvåning över att denna vår neutralitetsklenod med en så synnerlig värme försvaras just från den sidan. Det var minsann just i de kretsar, och stå herr Clason som allra mest nära, som man helt kallt, ja till och med med en viss sympati för några år sedan diskuterade den tanken, huruvida det icke för Sverige i denna snöda värld kunde vara skäl att acceptera den ställning, som man med ett på det hållet gängse slagord betecknade som »ett svenskt Bajerns». Det är icke från den sidan, som det alltid

har varit så klart, att vi borde hålla oss utanför maktkoalitionerna, utan det har just varit från de sidor, där man nu slutit upp kring den kungl. propositionen.

Jag kan icke sluta mitt anförande utan att säga några ord beträffande den av herrar Trygger och Lindman m. fl. avgivna reservationen ur annan synpunkt än den det rent sakliga innehållets, från vilken jag förut kritiserat den.

I mina yngre dagar tog jag ett mycket starkt intryck av Mommsens romerska historia, särskilt av den framställning, som där gjordes av ett visst skede av Roms historia, präglad av förhållandet mellan senatspartiet, bestående av ett fåtal rika familjer, icke precis av gammal aristokratisk börd men mäktiga i samhället genom att de voro fåtalet storbesittande, å ena sidan, och det demokratiska partiet, folket å den andra. Mommsen utvecklade, hursom mot denna senat måste göras de allvarligaste förebräelser beträffande det sätt, varpå den under den tid då den hade makten skötte sitt lands inrikespolitik. Dess medlemmar hade icke förmåga att begagna denna makt så, att den kom folket i dess helhet tillgoda, utan de föllo för frestelsen att underlåta nödvändiga folkliga reformer och bibehålla ett tillstånd som gagnade en mindre krets. Men, säger Mommsen, ifråga om utrikespolitiken måste det erkännas, att denna senat var den som visade sig ha på sin sida den klara insikten, den lugna betänksamheten utan att någonsin tillåta sig en överilning, medan däremot på demokratiens sida förekommo de mest oberäknliga kastningar och hugskott. Jag tog som sagt ett starkt intryck av denna framställning. Det var länge min starkaste farhåga, hur det skulle gå för Sverige när där en gång komme ett demokratiskt genombrott, och utrikespolitiken komme ur de händer, där den hittills legat, och över till ett större flertals bestämmanderätt — huruvida icke handläggningen av ärenden av denna art i riksdagen, fordran på den öppna diplomatiens o. s. v. skulle kasta oss i äventyrligheter. Under de år jag tillhört det politiska livet har jag allt mer och mer måst finna, att för svenska nutida förhållanden har detta i varje fall ingen som helst tillämplighet. De risker, som i utrikespolitiskt hänseende ha hotat oss och hotat oss upprepade gånger under de år jag tillhört det politiska livet, ha just kommit från den bristande varsamheten, de romantiska stämningarna, det bristande verklighetssinnet hos de kretsar, som enligt vad herr Trygger nyss gjorde gällande just på det området genom bildning och förmögenhet skulle besitta de största förutsättningarna för att verkligen hava insikt i hur sakerna borde skötas. Från den andra sidan har jag däremot icke kunnat finna annat än att man allt mer och mer tillägnat sig känslan för betydelsen av den grannlaghet och den varsamhet, varmed dylika ärenden böra behandlas.

Men jag har ändå aldrig drömt, det erkänner jag, att jag skulle få se ett sådant utslag av en obehärskad sinnesstämmning och otillräckligt aktgivande på vad fosterlandets väl måste kräva, som det jag erhöi, då jag läste den av herrar Trygger och Lindman m. fl. under-tecknade reservationen. Jag fann däri icke blott, att den traktat, om

*Ang. Sveriges
anstötning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
inlutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

vilken dessa herrar måste säga sig att den med säkerhet komme att mycket snart tillträdas av Sverige, av dem hade tolkats i punkt för punkt, även på det mest orimliga sätt, i den riktning som skulle vara för Sverige mest oförmånlig, utan att det kan på något sätt återopas. att det förelegat någon nödvändighet att ens beröra dessa detaljer i reservationen för att vinna annat resultat, få starkare ställning för sin mening inför representationen o. s. v. Alldeles i onödan, alldeles utan tillräckligt skäl har man handlat på ett sätt, om vilket det måste vara klart för var och en, som tänker lugnt över saken, att det kan aldrig vara annat än till Sveriges skada. Men det är icke nog härmed, utan man har också ansett det lämpligt att besvara den inbjudan vi ha fått, icke med ett enkelt och nyktert nej, sådant som herrar Swarz och Wohlins reservationer innehålla, utan man har tillåtit sig ganska perfida insinuationer och ganska öppna grovheter mot de inbjudande makterna. Man har slutligen för det tredje förolämpat de medinbjudna staterna, däribland våra närmaste skandinaviska grannstater, om vilka det är klart och säkert, att de komma att tillträda denna inbjudan; man förolämpar dem med påståendet att de »uppgivit sin självbestämmningsrätt, sin neutralitet, sitt statliga oberoende, allt vad de borde hålla kärt och dyrbart». Jag kan icke tänka mig i vilket ytterligare hänseende man skulle kunnat ha möjlighet att förfara till Sveriges skada i detta grannlaga utrikes ärende än i de tre särskilda avseenden, där man sålunda låtit komma sig detta till last. Och man hissnar, då man betänker, att en av undertecknarna av denna reservation ännu för mindre än tre år sedan var detta lands utrikesminister! Jag sade mig, att varje vänsterman, som genomläser denna reservation, måste väl åtminstone göra sig det löftet, att han skall sträva för att — och det så att det märks både inom- och utomlands — att den fraktion, som så har handlat i en fråga av denna beskaffenhet, icke skall såvitt på oss beror, på långliga tider lyckas komma till någon makt att bestämma i Sveriges land. Att missbruka eder ställning som minoritet, mina herrar, det kunna vi tyvärr icke hindra eder ifrån, men att ni återigen skulle komma till majoritetsvälde, det måste vi ge ett bragelöfte, att söka fördröja så länge, till dess att denna höger är *under en annan ledning*, då den kan taga en annan karaktär, då det är mindre obetänksamma personer, som handla å högerens vägnar och i viss mån med verkan även utåt för landets räkning.

Men jag sade mig verkligen också slutligen, att den obehagliga verkan, som detta handlingssätt kan göra utåt, måste i viss mån betagas därav, att det skulle väl vara ganska lätt för de utländska statsmännen att förstå, att de personer, som ställa sig bakom en reservation av denna beskaffenhet, som yrka bifall till att riksdagen skulle fatta ett beslut så fullt av okloka uttalanden och så fullt av förolämpningar som detta är, icke kunna göra detta under annan förutsättning än att de tänka sig att icke på långliga tider stå i en regeringsställning, då ju detta utåt skulle göra deras regeringsvälde alldeles omöjligt. Det är så till vida ett lyckligt moment, som här föreligger, och i

själva verket är det väl också så, att endast under förutsättning, mina herrar, att denna reservation icke blir riksdagens beslut, ha ni kunnat tillåta eder att föreslå riksdagen att godkänna densamma.

Herr talman! Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag och den kungl. propositionen.

Greve W a c h t m e i s t e r: Herr greve och talman! Jag anser min skyldighet vara att med ett par ord öppet angiva min ställning till denna för vårt land så ytterligt vitala fråga.

Hade det i dag varit fråga om anslutning eller icke till ett nationernas förbund i den anda och läggning, som från början avsetts av den ursprungliga förslagsställaren, då hade jag med glädje utan tvekan röstat för anslutning. Denna förbundsplan var uppuren av en så vacker, storslagen och varmhjärtad tanke, att försöket hade synt mig väl och mer än väl värt att göra även på bekostnad av vår självbestämmanderätt, och fastän jag personligen icke är nog stor optimist att tro, att resultatet ens tillnärmelsevis skulle motsvarat alla förväntningarna. Men att giva min röst till ett nationernas förbund sådant det nu föreligger, kan jag icke av skäl, som av flera talare redan framhållits.

Den andel i ledningen, som gives oss, är absolut värdelös. Ändå vill man ålägga oss skyldigheter, som vid tillämpningen för oss skulle kunna vara kanske ytterligt motbjudande, kanske rent av outhärdliga. Jag har också den känslan, att många av dem, som komma att giva sin röst för anslutning, göra detta, icke därför att de gilla förbundstraktaten, utan därför att de anse det som ett nödvändigt ont, och mycket av hänsyn till den risk vi i annat fall skulle löpa att av de allhärskande stormakterna hårt bestraffas genom handelsblockad eller på annat sätt. Men det får väl icke ens på något vis tänkas möjligt, att ledarna inom detta nya nationernas förbund skulle vara en sådan andas barn, att de skulle vilja tillåta sig något sådant mot ett litet land, som icke begär annat än att få vara i fred. Det vore alldeles för krasst — det vore våldet, makten och den heliga egoismen och ingalunda uteslutande en åstundan att stifta frid och fred på jorden, som sutte i högsätet. Det får väl icke ens tänkas möjligt.

Jag har endast velat göra detta allmänna uttalande, men jag skulle också vilja vidröra endast en liten detalj i själva fördraget; den rör artikel 8. Jag tror och jag är övertygad om, att många av dem, som hoppas, att vi skola gå in i nationernas förbund i avrustningens tecken, komma att bli grymt besvikna. Jag tror och jag är övertygad om att den tolkning, som i den kungl. propositionen gives åt bestämmelsen i artikel 8 om begränsning av rustningarna »till det minimum som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfärd aktion», att den tolkningen är mycket för mycket optimistisk. Det kan väl icke vara möjligt, att nämnda bestämmelse kan tolkas så, att det skall stå den enskilda staten »fullkomligt fritt, att för sin del betrakta det minimum, som den finner

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

sig behöva för sin nationella säkerhet, såsom tillfyllest även för eventuella bidrag till en förbundsaktion». Ja, det förra är nog riktigt — vad den enskilda staten finner nödvändigt för den nationella säkerheten, det får den enskilda nationen nog själv avgöra, men vilka försvarsanstalter som anses tillräckliga för en förbundsaktion, blir det tvivelsutan andra som komma att bestämma.

Jag ber, herr greve och talman, att få yrka bifall till herr Tryggers m. fl. reservation.

Friherre Adelswärd: Herr greve och talman, mina herrar! Det bestrides av ingen, att förbundsakten är behäftad med brister och ofullkomligheter — det bestrides icke av förbundstraktatens upphovsmän själva. Dess värre kan det icke heller förnekas, att åtskilliga oklarheter förekomma i en del av artiklarna och att dessa givit anledning till olika tolkningar. Dessa oklarheter och ofullkomligheter ha emellertid såväl i propositionen och utskottets betänkande som även under diskussionen här så ingående behandlats, att jag icke skall gå närmare in på dessa frågor. Jag skulle blott önska framhålla såsom min uppfattning, att bland de påpekade ofullkomligheterna äro de svåraste och betänkligaste följande tre, nämligen att en domstol saknas — bestämmelser därom äro icke införda i fördraget — att något organ för undersöknings- och förlikningsförfarande icke heller finnes, samt slutligen att bestämmelser rörande nationaliteternas rätt helt och hållet saknas i förbundstraktaten.

Beträffande domstolen har som bekant rådet redan jämlikt förbundsaktens bestämmelser tillsatt en kommission för att med det snaraste uppgöra förslag till en sådan. Rikliga förarbeten finnas redan för denna domstol. Senast har den nyss avslutade konferensen i Haag behandlat denna fråga och kommit till ett resultat, som utgör, om icke ett fullt enigt förslag mellan de olika stater, som deltog i konferensen, så dock ett i huvudsak enigt förslag, vilket jag för min del tror kommer att i hög grad befördra lösandet av denna viktiga fråga.

Vad beträffar organ för undersöknings- och förlikningsförfarande finnas visserligen icke några bestämmelser om sådana i förbundsakten, men möjligheter för inrättandet av sådana organ äro öppnade genom olika bestämmelser i traktaten. Att slutligen några bestämmelser rörande nationaliteternas rätt icke finnas i förbundsakten, är jag den förste att i hög grad beklaga, men det är min övertygelse, att denna fråga på grund av förhållandenas natur snart kommer att tvinga sig fram, vilket kommer att nödvändiggöra, att förbundet beslutar om fastställandet av vissa principiella bestämmelser jämväl rörande nationaliteternas rätt.

Innan jag går vidare, ber jag att få bemöta ett yttrande av min ärade vän på Norrköpingsbanken i förmiddags, vilken gjorde en anmärkning mot ett uttalande av de svenska delegerade i Paris i våras i det betänkande, som de efter fullgörande av sitt uppdrag vid fredskonferensen avgävo. Jag var dess värre icke inne i kam-

maren, då den ärade talaren hade detta yttrande, men jag tror, att det gick ut på att de delegerade skulle ha sagt, att vi icke kunde tillstyrka ett inträde i förbundet, förrän fred slutits mellan Amerika och Tyskland. Jag ber till undvikande av missförstånd att få läsa upp den punkt i de delegerades betänkande, på vilken herr Swartz måste hava syftat. Den lyder på följande sätt: »Delegationen utgår således ifrån att det icke kan bliva tal om Sveriges anslutning till förbundet förrän fred ater inträtt mellan de allierade och associerade makterna samt Tyskland. Skulle mot förmodan en anslutning påyrkas, innan så skett, ställa sig förhållandena mycket anorlunda, och det bör utsägas, att det gjorda tillstyrkandet icke är avgivet under en sådan förutsättning.» Detta var en allmän reservation, som vi där gjorde, men så formalistisk är ingen av de delegerade — det kan jag säga utan att särskilt hava talat med dem om denna sak — att de anse, att därför, att Amerika ännu icke ratificerat fredstraktaten, fred icke skulle ha inträtt mellan Amerika och Tyskland. Ingen kan väl tänka sig, att avsaknaden av ratifikation från Amerikas sida skulle innebära, att Amerika ännu vore i krig med Tyskland. Uppskovet med Amerikas ratificering beror ju på helt andra orsaker, och jag kan således icke finna, att detta de delegerades yttrande kan tolkas därhän, att vi skulle vara emot ett inträde i förbundet, därför att Amerika ännu icke ratificerat fredsfördraget. Detta var för övrigt som sagt en allmän reservation. Vi ha därmed icke sagt, att vi icke senare skulle kunna hava tillstyrkt ett inträde i förbundet, även om Amerika verkligen icke slutit fred med Tyskland eller ratificerat freden.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Lika litet som jag vill uppehålla mig vid en närmare granskning av de olika ofullkomligheter i förbundsakten, om vilka här under dagens diskussion så mycket har talats och som för övrigt i vissa punkter nu senast på ett utmärkt sätt behandlats av den nästföregående talaren på Uppsalabänken, lika litet vill jag ingå på olika tolkningar av vissa bestämmelser, varom de rättslärdas tvista och varom olika meningar uttalats såväl i proposition, utskottsbetänkande och reservationer som under den gångna diskussionen. Jag vill blott uttala det generella omdömet, att jag icke kan anse det riktigt att, såsom reservanterna gjort, ständigt framhålla den tänkbarast ofördelaktiga tolkningen. Lika vilseledande synes det mig vara att, då man ger exempel på tillämpningen av olika bestämmelser, utsöka sådana fall, som visserligen äro teoretiskt möjliga, men som i verkligheten måste anses föga sannolika eller mycket sällsynta.

Måhända är det riktigt att förfara så, när det gäller bedömandet av en vanlig lag, som ger tillfälle till ändringar av vissa delar. Men förbundsakten kan icke bedömas på detta sätt ur uteslutande strängt juridiska synpunkter. Förbundsakten är till sin karaktär mera ett politiskt än ett juridiskt aktstycke. Det är icke fråga om att nu göra större eller mindre ändringar i vissa detaljer, frågan gäller uteslutande att säga ja eller nej, att godkänna eller förkasta.

För ett riktigt bedömande är det alltså nödvändigt att se frå-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

gan i stort, att se förbundsakten i hela sitt sammanhang, och det måste leda till oriktiga slutsatser, om man plockar sönder den bit för bit och bedömer de olika delarna var för sig utan tillräcklig hänsyn till deras inre sammanhang.

Härmed har jag ingalunda velat säga, att en öppen och ärlig kritik av förbundstraktaten skulle vara skadlig. Tvärtom, det är nyttigt och nödvändigt, att denna kritik kommer fram; det har också skett, och jag har själv bidragit därtill. Men värdet av denna kritik ligger i att den skall leda till blivande förbättringar, som vi böra bidra till, men vilket vi icke kunna göra, förrän vi blivit medlemmar av förbundet.

Men för ett rättvist bedömande är det icke nog med att framdraga bristerna och oklarheten. Det är minst lika viktigt att framdraga förtjänsterna hos paktens och fördelarna av förbundet. Gör man det, kan man icke undgå att finna förbundsaktens stora värde och betydelse, trots dess brister. Vi, som i många år deltagit i fredsarbetet eller, med andra ord sagt, i arbetet för åstadkommande av förbättrade mellanfolkliga rättsförhållanden, inse mer, än någon annan kan göra det, de oerhörda framsteg, som nationernas förbund även i dess nuvarande form utgör. Ingen kunde före kriget drömma om att något sådant som den nuvarande förbundsakten skulle inom en tidrymd av blott några år kunna åstadkommas och vinna anslutning. Man vågade ej ställa sina pretentioner på långt när så högt. Vid vapenstilleståndet och då Wilson framträdde såsom talesman för en ny världsordning, ställde man sina förväntningar än högre. Det är därför man nu känner sig besviken över att icke ha fått mer än man fått.

Men förbundsakten, sådan den är, innehåller rika utvecklingsmöjligheter. Intet i dess bestämmelser lägger hinder i vägen för en utveckling i rätt riktning. Förbundsaktens skapare själva äro fullt medvetna om dess ofullkomlighet och hava vid upprepade tillfällen framhållit, att den endast bör betraktas såsom grunden till något bättre, och vilja själva medverka till en omedelbar utveckling av densamma.

Ett av de bästa uttrycken härför utgör ett uttalande i den engelska kommentaren till underhuset, varför jag tillåter mig uppläsa några rader ur densamma, ehuru den finnes, om ock i något annan översättning, i den kungl. propositionen och här under förmiddagen redan åberopats. Dessa rader lyda som följer: »Fördraget avser icke att vara en konstitution för ett statsförbund, ett »världens förenade stater», utan att utgöra en högtidlig överenskommelse mellan suveräna stater, som frivilligt ingå på att begränsa sin handlingsfrihet på vissa områden till sin egen fördel och till det allmänna bästa för världen i sin helhet. Med erkännande av att en generation icke kan med skriftliga avtal binda sina efterkommandes handlingsfrihet, har kommissionen, som utarbetat fördraget, utgått ifrån att förbundet måste i fortsättningen vara beroende av sina medlemmars fria medgivande och vilja. Den bästa och enda effektiva garantien för förbundets framtid blir ändock

ytterst den allmänna meningen i den civiliserade världen. Om framtidens folk förbli egennyttiga, krigiska och benägna för erövringar, skulle i alla fall icke någon organisation, inga än så genomtänkta anordningar kunna i längden förmå återhålla dem. Man kan icke begära mer än att få till stånd en organisation, som underlättar en fredlig samverkan, som så småningom övergår till regel och i det allmänna medvetandet blir det naturliga tillståndet, och för övrigt förlita sig på att erfarenhet och vana vid de nya förhållandena efter hand skola skapa detta allmänna medvetande.»

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Det förefaller mig, som om reservanterna gjort sig skyldiga till att vid frågans bedömande använda sådana synpunkter, som jag nyss angivit såsom oriktiga för ett rättvist bedömande. De hava sett saken i smått, disscherat olika bestämmelser i pakten efter trångt juridiska synpunkter, hava tänkt sig de minst sannolika och mest sällsynta fall vid undersökningen av bestämmelsernas tillämpning i verkligheten. De hava därvid förbisett de stora riktlinjerna. I iveren att framhålla olägenheter och risker hava de försummat att tala om eller att undersöka fördelarna.

I en av reservationerna förekommer till och med den egendommiga uppfattningen uttalad, att Sverige, om det hölle sig utanför förbundet, skulle kunna påräkna en bättre behandling än den, som vore att vänta för Sverige som en medlem i förbundet. Det synes, som om man menade, att utanför förbundet skulle vi få åtnjuta fördelarna av att ett sådant funnes, utan att behöva ikläda oss de risker eller de förpliktelser, som vore förbundna med ett medlemskap. Att man kan komma till sådana slutledningar, synes just bevisa, att utgångspunkterna och sättet för bedömningen varit oriktiga.

På dessa vägar hava reservanterna kommit till det resultat, att det är för Sverige fördelaktigast att stanna utanför förbundet. Men de tyckas därvid utgå ifrån att vi senare utau svårighet och när vi behaga kunna inträda som medlemmar. Måhända blir detta händelsen, men man måste erkänna det naturliga i att förbundet icke med någon särskild entusiasm kommer att eftersträva vårt inträde, sedan vi en gång av egen vilja stannat utanför. Man kommer att anse oss som en quantité négligeable. Man kommer icke att truga oss, utan det blir säkerligen vi som få be att få inträda. Vi måste uppträda som supplikanter, vilket icke är en särskilt avundsvärd ställning, och om det också är sannolikt, att vi skulle erhålla $\frac{2}{3}$ majoritet vid vårt inval, kunna dock förhållandena tänkas sådana, att detta icke är så alldeles säkert att räkna med.

De förnämsta av de anmärkningar, som reservanterna framfört, synas mig vara:

faran för att ett inträde i förbundet skulle medföra förpliktelse att garantera fredsvillkoren vid Versaillesfreden, förlusten av vår självbestämmanderätt, förlusten av vår möjlighet att hålla oss neutrala, risken för inveckling i krig och stormaktsinflytande i rådet.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

För att bedöma, i vad mån de olägenheter eller faror, som dessa anmärkningar syfta på, äro lika stora eller större för oss, om vi stå utanför förbundet, än om vi tillhöra det, måste vi först göra klart för oss den situation, i vilken vi under de närmaste åren komma att befinna oss, om vi nu följa reservanterna och avslå inbjudningen att bli medlemmar i förbundet.

Till förbundet komma förutom de europeiska signatärmakterna att höra Spanien, som länge sedan jakande besvarat inbjudningen, Schweiz, Holland, Danmark, Norge, som, om också deras definitiva svar icke i denna stund ännu blivit formellt avgivna, likvisst med visshet kunna räknas såsom från och med den 10 mars tillhörande förbundet. Det nuvarande Österrike har fått så gott som ett löfte att vid första delegerademötet med nationernas förbund inväljas som medlem, och med stöd av de intryck jag fått av samtal med och offentliga uttalanden av olika statsmän inom ententen, betraktar jag det såsom en till visshet gränsande sannolikhet, att Tyskland samtidigt kommer att ingå som medlem i förbundet.

Även om Förenta staterna skulle alltjämt hålla sig tillbaka, vilket jag för min personliga del icke heller anser sannolikt, skulle inom en jämförelsevis kort tid hela västra och Centraleuropa höra till förbundet. Sverige skulle komma att stå i en »splendid isolation» med på ena sidan ett starkt förbund mellan alla Europas kulturmakter och å andra sidan östra Europa, främst Ryssland, sönderslitet genom inre strider och med nya statsbildningar, om vilkas utveckling ännu ingen kan förutspå något och vilka sannolikt icke på länge hava nått den stadga och fasthet, att de kunna tänkas ingå som medlemmar i nationernas förbund.

Detta är den situation, i vilken Sverige komme att stå, om det nu förkastar inbjudningen att ingå i förbundet.

Kunna verkligen reservanterna anse denna situation för Sverige vara att föredraga framför den såsom medlem i ett, låt vara icke fullt tillfredsställande nationernas förbund och med de risker och olägenheter, som ett sådant medlemskap medför? Hava reservanterna undersökt eller gjort sig reda för i vilken mån Sveriges ställning till de förpliktelser och olägenheter, som angivits i de nyssnämnda huvudanmärkningarna mot förbundsakten, blir bättre, om Sverige isolerar sig utanför förbundet i nyss skildrade allmänna politiska situation?

Visserligen undandraga vi oss den befarade förpliktelsen att garantera de nu gällande fredsvillkoren, en förpliktelse, som enligt min övertygelse medlemskap i förbundet icke skulle ålägga oss, av skäl som redan så ofta anförts, att jag icke skall upprepa dem. Men å andra sidan ställa vi oss utanför möjligheten att medverka till en skäligen revision av fredsvillkoren, vilken vi såsom medlem i förbundet otvivelaktigt skulle hava. De vilka vid bedömandet av frågan ta särskild hänsyn till Tysklands intressen göra alltså Tyskland en stor otjänst genom att icke ingå i förbundet. Ingen stat torde vara angelägnare om att ingå i förbundet än just Tyskland, som redan genom

fredstraktaten godkänt förbundsakten, och vår ställning utanför förbundet skulle te sig än egendomligare och bliva för oss än mer riskabel, sedan även Tyskland blivit medlem av detsamma.

Reservanternas tolkning av förbundsakten till stöd för deras nyssnämnda uppfattning har påtagligen icke starkare skäl för sig än propositionen och utskottets.

Men de återropa presidenten Deschanel och andra ententestatsmäns uttalanden, som emellertid böra ses i ljuset av den politiska situation, i vilken de fällts, och ej såsom en auktoritativ tolkning av paktens. De torde för övrigt syfta på de ekonomiska fredsvillkoren, ej på de territoriella, och för de förras genomförande genom nationernas förbund finnes intet som helst stöd i förbundsakten. Jag djärves påstå, att Deschanel m. fl. såväl som reservanterna misstagit sig, om de tro, att nationernas förbund kommer att låta bruka sig till verktyg för att genomföra sådana fredsvillkor, som genom sin orimlighet kunna hota den framtida världsfreden. Må vara att det inom Frankrike och Belgien finnas de, som hysa sådana förhoppningar om förbundets uppgift. Men de skola möta ett motstånd även inom sina egna länder, som de ej kunna övervinna. För min mening har jag stöd i flera offentliga uttalanden under senaste tid, exempelvis Asquiths om revision av fredsvillkoren, och i starka personliga intryck, bland annat från en konferens i Bryssel sistlidne december månad

Däremot är det ostridigt, att bestämmelser finnas i förbundsakten, som gör det möjligt för nationernas förbund att åstadkomma en revision av fredsvillkoren — men för att kunna medverka därtill måste man vara medlem av förbundet, varemot en utanför stående stat är maktlös.

Vid bedömandet av stormaktsinflytandet i rådet synes reservationerna utgå ifrån att stormakterna städe skola hava gemensamma intressen mot småmakterna. Om man tidigare trott detta, borde senaste tiders händelser visa, huru oriktig en sådan uppfattning är. Även härvidlag har jag livliga intryck från den nyssnämnda Brysselkonferensen, där stormakternas intressen visade sig delade och småmakterna vid avgörandena utgjorde tungan på vågen. Jag tror, att vad som där förekom utgör en bild i smått av vad som framdeles kommer att äga rum inom rådet och församlingen. Säkert är, att Sverige utanför förbundet kommer att i högre grad bli utsatt för stormaktsinflytande än såsom medlem av förbundet.

Det kan icke förnekas, att självbestämmningsrätten till en viss grad måste inskränkas genom inträde i nationernas förbund, såväl som genom varje annat internationellt avtal. För att vinna en fördel måste en uppoffring också göras. Denna inskränkning i självbestämmningsrätten dela vi ju emellertid med det fyrtiotal stater, som jämte oss skulle komma att tillhöra förbundet.

Men är det möjligt, att reservanterna vid en ingående undersökning funnit, att vår självbestämmningsrätt i realiteten komme att bli

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund. (Forts.) mindre oförkränkt, om vi stå isolerade utom förbundet än inom det-samma?

Redan under dagens diskussion, liksom tidigare i propositionen och därtill hörande yttranden, har frågan om neutraliteten så utförligt behandlats, att jag icke skall trötta kammaren med att ytterligare ingå på den frågan. Jag vill blott framhålla, att enligt förhållandenas natur Sverige i den isolerade ställning utanför förbundet jag nyss skildrat, påtagligen skulle få svårare än någonsin förr att upprätthålla sin neutralitet, och att uppgivandet av den skenbara rätten att vara neutral sannerligen icke är något skäl att avböja medlemskap i nationernas förbund.

Härav följer ock, att risken för att invecklas i krig måste bli större för en ensamstående stat utanför förbundet än för en medlem av förbundet vid olika politiska situationer, som kunna tänkas, utan någon rätt att erhålla stöd från förbundets sida.

Det torde icke kunna förnekas, att situationen för ett ensamstående Sverige utanför förbundet blir i huvudsak sådan, som jag med dessa få ord sökt skildra. Är det då möjligt, att reservanterna på allvar skulle vilja bringa Sverige i ett sådant läge, vilket måste bli följden av ett avslag på nu föreliggande inbjudning?

I Holland fattades beslut om inträde i nationernas förbund, då jag för några dagar sedan var i Haag. Oppositionen bestod där av fem röster tillhörande 4 anarkister och en högerman. Förhållandena äro så till vida lika här, att motståndet kommer från yttersta vänstern och yttersta högern. Men skillnaden är, att här synes största delen av högern vara för avslag.

Jag har lättare att förstå vänstersocialisternas ställning. De vilja ha obligatorisk skiljedom och avrustning genast, samt förbund med Sovjetryssland hellre än ett nationernas förbund. Detta är endast överensstämmande med deras allmänna politiska åskådning.

Men deras medreservanter inom högern kunna icke godkänna dessa skäl, och därför förefaller deras hållning oförklarlig, om den icke får hänföras till endast ett nytt utslag av deras allmänna negativa och sterila politik, som ser i det bestående det enda möjliga och som med misstro betraktar varje utveckling i allmänhet till något nytt.

Vissa uttalanden från högerhåll i reservationen och under diskussionen i dag komma mig att tänka på — jag ber om ursäkt, herr talman, om mitt uttryck kanske är något starkt — komma, säger jag, mig snarare att tänka på Don Quijote än på en statsman, som på fullt allvar vill taga på sitt ansvar att förhindra Sveriges inträde i nationernas förbund.

På grund av Kungl. Maj:ts uppdrag att deltaga i Haagkonferensen har jag till mitt stora beklagande blivit förhindrad deltaga i utskottsbehandlingen av denna fråga. Det är mig så mycket angelägnare att därför nu, herr vice talman, få uttala min livliga anslutning till Kungl. Maj:ts proposition och utskottets hemställan.

Efter lång tids arbete med frågan om åstadkommandet av en förbättrad mellanfolklig rättsordning och om nationernas förbund har jag kommit till den oryggliga övertygelsen, att förbundsakten trots obestriddliga ofullkomligheter likväl innebär ett oerhört stort framsteg och öppnar möjlighet till bättre och säkrare rättsförhållanden och till varaktig fred. Övertygad om utvecklingsmöjligheterna och om att den anda, som är en ovillkorlig grundval för nationernas förbunds fortbestånd och utveckling, så småningom skall vinna insteg hos folken, anser jag det för Sverige vara en plikt icke blott på grund av landets eget intresse, utan jämväl med hänsyn till staternas samfund och mänsklighetens, att nu inträda som medlem i nationernas förbund.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Ports.)*

Herr Svensson, Ernst: Herr vice talman! I detta historiskt viktiga ögonblick, då Sveriges riksdag står i begrepp att för ovissa och oberäkneliga tider framåt binda sitt folks öde vid främmande länders från våra egna långt skilda intressen, har det ansetts, att man från den meningsgrupp inom det politiska livet, jag tillhör, med några enkla lantmannaord borde ge uttryck för den oro, som i dessa dagar kännes hos hundratusentals män och kvinnor i vårt gamla kära fosterland. Det må också kanske betonas, att jordbrukets folk för närvarande ej är så representerat i denna riksdag, att man av dagens röstresultat kan avläsa, vad dessa folklager innerst tänka och känna i den föreliggande frågan.

Akermannen har sedan historiens början varit vårt lands folkträd. Från dess stam ha de grenar utvecklats, som skapat landets lagar och öden. Då landets öden legat i bondens hand, har man aldrig kunnat se, att det varit till ofärd för riket, utan medfört lycka och välsignelse åt land och folk. Men då olika partier, vålden och intressen trängt bonden tillbaka, visar nästan alltid vår historia, att ofärd varit i annalkande. Det har då främst varit krigets alla utskrivningar, eländen och kostnader, men det har också varit fredens dyrköpta offer, som alltid blivit avfordrade det arbetande jordbrukarfolket och de naturvärden, som till rikets välfärd vila i detta folks vård och ansvar. Bonden har alltid varit den, som tyngts drabbats av en fördärvbringande tidsutveckling. Han är också därför fredens bärare genom tiderna, och han fruktar för vad kriget berövar honom, nämligen rätten till ett lugnt arbete och kärleken till jorden. I böndernas inre finnes därför en röst, som ständigt allvarligt och bestämt avråder från allt, som kan leda riket till äventyrliga förvecklingar. Då jag därför i dag söker att bilda mig ett begrepp om den stora fråga som föreligger, kan jag ej undgå att känna den tunga känslan av ansvar, vilken närmast torde likna den, som Sveriges bönder kände, när de stodo inför de stora händelserna år 1809. Vårt land stod då på branten av sin undergång, och fienden trampade, trots alla folkets offer, icke blott Finlands och Ålands, utan även Norrbottens, Västerbottens, Ångermanlands och Gottlands jord. Landets bankrörelse var rubbad, och det dröjde årtionden, innan fi-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

nanserna åter kommo någorlunda i ordning genom det produktiva arbetets kamp. Men gemensam kraft och enastående energi besparade Sveriges folk förnyade offer i landavträdelse och bevarade den fosterlandets självständighet, som det som kulturarv överlämnat åt oss, vilka i dag skola avgöra med oss själva, om vi värdera arvet eller icke, om vi skola bevara eller icke bevara landets frihet och lycka.

Jag kommer därför, från min enkla synpunkt, till den slutsatsen, att vad fienden 1809 med våld och krig icke kunde tvinga oss till, nämligen uppgivandet av vår självständighet, det kulturarvet skola vi kanske i dag utan tillräckligt tvingande omständigheter frivilligt lämna ifrån oss.

Jag vill vidare betona, att den försvarspolitik lantmännen intill 1888 förde här i landet och som då i huvudsak även omfattades av centern eller det dåvarande liberala stadspartiet, till hela sin riktning var en självständighetens fredspolitik. En sann demokrati och ett sannt frisinne skulle väl ändå anse som en samvetssak att bevara friheten och freden. Genom en anslutning till nationernas förbund skulle vi frångå vår självständighet, och drivas nu, som det ser ut, att underkasta oss främmande nationers befallning att kalla vårt folk i vapen. Och detta utan att vi ens äro säkra för att det sker för vårt fosterlands bästa, för folkets framtida lycka, eller för den svenska kulturen över huvud taget. När jag berör denna sida av den stora frågan, kan jag icke underlåta att framhålla, att Nordamerikas förenta stater, där så många miljoner av vår från den svenska bondejorden och den svenska landsbygden utgångna landsmän ha sin utkomst, ej ännu ingått i nationernas förbund. Finland, där svensk kultur, svenskt språk och svenska bondeseder delvis ännu leva, är ej ens inbjudet i detta förbund. Vi ha således i öster och väster miljoner av våra egna landsmän, som territoriellt sett leva i andra stater, vilka f. n. stå i vänskapligt förhållande till den entente, dit Sverige skulle ansluta sig; men kan någon av denna församling garantera, att ställningen i framtiden även blir densamma? Den dagen kan komma, då vi av en för det egna landet främmande makt utkommenderas att möta vår egen broder, en fredens man från vårt eget fredens land, och befallas att nedgöra honom.

Med anslutning till vad jag här anført vill jag å mångtusende svenska jordbrukares vägnar säga: Vår vilja är fredens, vår gärning är fredens och våra framtida önskningsar äro fredens. Men fred med den folkfrihet och den självständighet, som bestått allt sedan lag och rätt börjat härska i vårt land, har varit den svenska bondens politiska och kulturella strävan.

Man står alltid säkrare, då man litar på sig själv, än då man litar på andra.

Herr vice talman! Jag ber att få yrka avslag på Kungl. Maj:ts proposition och bifall till herr Wohllins reservation.

Herr Hellberg: Herr vice talman, mina herrar! Liksom den förste talare av mitt parti, som hade ordet i dagens debatt, måste jag beklaga den brist på enighet, som i denna stora och viktiga fråga framträder. Medan i andra utrikespolitiska frågor det varit vanligt, att allt gjorts för att utjämna mening motsatserna, kan man säga, att här snart sagt allt gjorts för att skärpa dem. Högerreservationen har gått i spetsen med ett språk, som i en fråga som denna torde vara ganska enastående. Jag skall inte inlåta mig vidare på den sidan av saken, då den förut tillräckligt skarpt belysts; men det finnes i denna reservation inte ett ord av erkännande, man kan gott säga, att allt där tydes till det värsta. Och den vänstersocialistiska reservationen sekunderar i full harmoni.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

När man ser denna gruppering av motståndarna, av den yttersta högern och den yttersta vänstern i samverkan, kan man inte undgå ett intryck av att den bestämts i hög grad av utrikespolitisk sympati och antipati. Motståndet har åstadkommit av vännerna till det gamla Tyskland och det nya Ryssland. Ville man vara elak — och det vill man ju ibland — kan man icke undgå att fråga sig: Huru skulle de i denna fråga ställt sig, därest initiativet till folkens förbund hade tagits under exempelvis kejsar Wilhelm II:s auktoritet eller under den nya tsar Lenins i Ryssland? Om det varit tänkbart, är jag inte säker på, att grupperingen blivit densamma som nu. Å andra sidan skall jag villigt erkänna, att bland utskottets anhängare sympatin med västerns demokrati är uppenbar. Man tror där, att från demokratien är det, som hoppet om en bättre världsordning skall komma, inte från despotismen i vare sig en eller annan form.

Men därför är man naturligtvis inte — och det har tillräckligt sagts ifrån — blind för bristerna i det förslag, som nu föreligger. För min del kan jag tämligen instämma i vad exempelvis herr Lindhagen yttrade om bristen på hänsyn till nationaliteternas rätt, om frånvaron av obligatorisk skiljedom, om tillåtna krig och dylikt. Och förvisso är det så, att stormakternas ställning i förbundet kan ingiva betänkligheter. Men innan man tillåter sig sådana spiritualiteter som exempelvis herr Wohllins uttalande, att folkens förbund är en världskommun, där man röstar efter fyrk, och innan man faller ett sådant utmanande omdöme, som herr Trygger, att folkens förbund är byggt på tyranni och orättfärdighet borde man först hava gjort sig den frågan: Är över huvud taget ett folkens förbund tänkbart i närvarande stund, utan att det motsvarar de faktiska maktförhållandena? Man må tala om allas likställighet inom förbundet, men är det någon som tror, att man i närvarande tid eller inom en rimlig framtid skulle kunna skapa ett folkens förbund, där alla stater vore likställda, där således ett antal småstater kunde votera ned stormakterna? Detta är rent utopiskt. Skall det nu skapas ett folkens förbund, måste det ske under stormakternas ledning. Det måste ske därigenom, att den fredsvilja och det intresse att skapa tryggare förhållanden i framtiden, som finnes hos dessa makter, får komma till uttryck i förbundet. Och det måste inom förbundet liksom inom

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

varje sammanslutning finnas en ledning. Herr Lindhagens svärmeri om ledningslöshet är endast svärmeri och kan aldrig förverkligas. Det borde han själv hava erfarit under sitt medlemskap av olika partier. Människorna äro sådana, att det måste finnas en ledning i deras sammanslutningar. Och när det nu finnes en bestämd stormakternas övervikt, synes det mig oundgängligt att den tar ledningen och — vilket herrarna på motsidan borde gjort det mera klart för sig — att den kommer att göra sig gällande lika fullt, vare sig vi bliva stående utom eller inom förbundet.

Det har talats om vår neutralitet, alldeles som om vi skulle kunna gå tillbaka till den neutrala ställning vi hade, innan detta förbund kom till stånd. Men detta är otänkbart. Förbundet är nu i alla fall ett faktum, och detta faktum kan inte förändras genom än så högstämde deklamationer vi hörde i det »miles gloriosus»-auförande, som hölls av den karolinska epigonen på Kronobergsbänken. Om vi stannade utanför bleve följden blott att vi komme att stå på samma sida som Ryssland och Tyskland, vi komme att nedflyttas i den tredje klass, herr Trygger talade om. Vi hängiva oss åt en illusion, om vi tro, att vi få behålla samma ställning, som vi haft förut. På ett eller annat sätt måste vi göra offer; men träda vi in i förbundet, få vi ett värdefullt vederlag. Min tro är, att genom den organisation som nu skapats, om den får fortbestå och utvecklas, komma krigen — det må låta naivt — hädanefter att upphöra. Vi böra dock tänka på det faktum, att även utan någon som helst fredsorganisation hava vi i västra Europa före världskriget haft fred över 40 år. Det visar, att tendensen hos de civiliserade folken är att hålla fred.

Det förbund, som nu skapats är — det bör man beakta — ingen vanlig traktat, inte »en papperslapp» bara, för att begagna ett uttryck från krigets början, inte någonting jämförligt med en neutralitetsgaranti eller en skiljedomsöverenskommelse. Utan — och det vill jag betona, ty det synes för mig vara en viktig omständighet — det är en levande organisation. Vi må komma ihåg, att genom detta folkens förbund skapas en fredsinstitution, som kommer att arbeta oavbrutet år ut och år in. Det skapas först och främst ett sekreteriat —, det existerar för resten sedan ett halvår tillbaka — med 10 à 15 olika byråer av fackmän, som på varje område följa utvecklingen i världen. Detta sekreteriat är ett slags utkik, som skådar runt den politiska horisonten och som har i uppdrag att varsko och sammankalla rådet, så fort något ovädersmoln visar sig. Sedan kommer rådet, bestående av representanter för nio makter, som skall sammanträda minst en gång om året och dess emellan när anledning gives. Sannolikt torde vara, att det kommer att vara permanent samlat i förbundets huvudstad. Och slutligen hava vi förbundsförsamlingen. Dess sammanträden skola vara regelbundna, hur ofta återkommande är inte bekant, men de som äro inne i förhållandena antaga, att de åtminstone komma att hållas vartannat år, men sannolikt varje. Sålunda har man en tredubbel institution, som har till uppgift att ständigt hålla vakt och uppmärksamma allt över

hela jorden, som kan föranleda krig. Sannolikt komma förresten alla stater att hålla representanter i fredshuvudstaden i Schweiz, liksom de förut hålla ambassadörer vid de främmande hoven. — Detta fredscentrum kommer att bliva av mycket större politisk vikt än de vanliga huvudstäderna. Och så äro i förbundsstadgan en hel serie av åtgärder föreskrivna, som skola vidtagas, därest anledningar till ored i världen visa sig: försök till medling och till skiljedom, vissa tidsfrister, innan vald får användas o. s. v. Vilken skillnad, mina herrar, mellan detta system av fredsinstitutioner, som äro i ständig funktion, och det förutvarande tillståndet, då freden berodde utslutande av olika regeringar, som kunde handla och vandla, huru de ville!

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund
(Forts.)*

Det som nu skapats är början till en ny världsordning. Men en början är aldrig detsamma som det fullbordade. En början är alltid i mänskliga förhållanden någonting svagt och osäkert, något ofärdigt och trevande. Låt oss bara för ett ögonblick vända uppmärksamheten till förhållandena i vårt eget land på den tid då det första försöket gjordes, att där skapa en rättsordning. Denna började med vissa fredsåtgärder: kyrkofrid, tingsfrid, kvinnofrid och hemfrid. Längre vågade man i förstone inte gå. Men av denna ringa början har sedan småningom utvecklats den samhällsordning, som vi nu hava. All början måste vara så svag och osäker, men det är varje kulturstats uppgift att medverka stödjande och hjälpande när en bättre ordning i världen börjar arbeta sig fram.

Jag måste bekänna, att på mig verkar det motbjudande med den självrättsfärdighet, som bara underkänner och misstror varje försök, som göres i denna riktning. Herr Lindhagen sade så sant, att man bör med välvilja tillvarataga det goda varhelst det visar sig; det är enda sättet att övervinna vanskligheterna. Skada blott att han tillämpade denna princip på sådant sätt som han gjorde. Han brukar tala om »ett förbund av vulkaner». Det förefaller mig, som om det förbund, vartill han skulle kunna ansluta sig, borde vara ett förbund av idealer. Det är ock ofruktbart att ställa på människorna krav, som gå över deras förmåga. Det är bättre att tillvarataga deras skröpliga försök till att åstadkomma något bättre. Dessa anmärkningar träffa även de talare, som hava betecknat såsom vår uppgift att vara en ledande nation »inte drabanter utan hövdingar», såsom en talare uttryckte sig i förmiddags. Detta är inte annat än en självförhävelse som verkar ytterst obehaglig. Det gäller för nationerna liksom för den enskilde att söka känna sig själva, veta vad de verkligen äro värda. Det är gott för den enskilde att veta: »jag är den jag är» — vare sig min fiende säger, att jag är en stackare, men min vän, att jag är förträfflig. På samma sätt är det sunt och gott för en nation att känna sitt verkliga mått och inte inbilla sig, att den är någonting mer eller någonting mindre än man verkligen är. Sverige blir inte större, därför att ett par professorer i sin fantasi blåsa upp det till sprickningsgränsen. Vi äro ett litet folk, och vi kunna inte verka genom någonting annat än genom kulturinsatser och genom arbete och strid för rättens och hu-

Ang. Sveriges manitetens ideal. I den situation som nu föreligger kunna vi göra
anslutning till det genom att till en början med gott samvete och ärligt uppsåt trä-
nationernas da in i folkens förbund trots dess brister.
förbund.

(Forts.)

I förbigående vill jag anmärka på en underlig motsats, som framträder i högerreservationen. När där talas om att stanna utom förbundet, då är man idel optimism, då skall »vårt folks djupa fredskärlek och allvarliga pliktuppfyllelse» skaffa oss respekt av alla. Men inom förbundet, där skulle vi såsom en talare uttryckte sig endast kunna bliva ett klientel under de storas kommando som bara hade att tiga och lyda. Men jag är övertygad, att vad gott vi kunna uträtta det kunna vi under nuvarande förhållanden inte göra isolerade utanför — ställa vi oss där, kommer det att tydas på annat sätt än vad de, som förorda den ställningen anse; utan kunna vi uträtta något, så skall det vara inom förbundet, i samverkan med andra neutrala stater. Endast så kunna vi också tänkas göra något för de olyckliga folk såsom vilkas saksförare herr Aaby Ericsson patetiskt uppträdde; utanför förbundet kunna vi inte göra någonting.

När nu en uppfordran riktas till oss att vara med om att utföra detta stora fredsverk, är därför enligt min övertygelse det enda riktiga vi hava att göra, att visa den goda vilja, som är oundgänglig, genom att giva vår medverkan. Skulle denna vår goda vilja möta en ond vilja inom förbundet, en vilja att tillgodose andra intressen än rättens och fredens, då, mina herrar, då finnes dock den utvägen för oss att träda ut. Vi böra inte glömma att den finnes. Och mig synes det ojämförligt mycket bättre att nu gå in och arbeta för de mål, som angivits i utskottets betänkande och som accepterats av regeringen än att ställa oss utanför och klaga över att inte inom förbundet råder den anda, som man skulle önska, moraliskt alltför höga att beblanda oss med de andra som stiftat förbundet, — och så kanske om några år, när Amerikas förenta stater gått in i förbundet — ty när de inre politiska striderna rasat ut där, är det sannolikt, att Amerika kommer in i förbundet, det tro alla som i dessa ting anses kompetenta att fälla ett omdöme — komma vi att söka inträde och bliva nedflyttade i »de ovärdigas» klass — för att tala med herr Trygger —. Det tycker jag skulle kännas såsom en förödmjukelse.

Herr Trygger talade i sitt anförande om förhållandet mellan fosterlandskärleken och känslan för mänskligheten. Han förklarade med hänvisning till Frankrike, att rätta sättet att gagna mänskligheten är att gagna sitt fosterland. Ja, det kan det vara, men det beror på vad mening man har om det som gagnar fosterlandet. Min övertygelse är den, att man aldrig gagnar fosterlandet genom att göra något som skadar mänskligheten. Men vi gagna fosterlandet genom att gagna mänskligheten. Att i fosterlandet se ett organ för mänskligheten är den enda fosterlandskärlek, som är förenlig med en högre kultur.

Högerreservanterna säga på ett ställe: »Vårt folk har under loppet av sin historia, utan att beakta företagets exempellösa vådor, gjort insatsen av hela sin välfärd för att åt mänskligheten rädda

dess dyrbaraste rätt, samvetsfriheten.» Nu gäller det ett annat icke mindre dyrbart värde, och för detta värde är det vår plikt att trots faran göra vår insats. Att nu vägra att göra denna insats, det vore enligt mitt förmenande att svika mänsklighetens sak, och det skulle därför aldrig heller gagna fosterlandet.

*Ang. Sveriges
anstötning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr T r y g g e r: Herr greve och talman, mina herrar! Jag ber om ursäkt, att jag, som hade ordet så länge i förmiddags, nu åter begärt det, men jag anser mig skyldig att svara på några anmärkningar, som gjorts dels mot reservationen och dels mot mitt yttrande.

Herr Kvarnzelius förklarade sig icke kunna förstå mitt påståen-
de, att ett inträde i nationernas förbund skulle medföra ökade militära
bördor för oss. Jag tror, att här föreligger ett missförstånd. Då jag
uttalade mig, jämförde jag icke de bördor, som skulle påläggas oss,
om vi inträdde i förbundet, med de nuvarande militära bördorna, utan
jag jämförde dessa bördor med vad som skulle bliva fallet, i händelse
vi stode utom förbundet. Att jag hyste den uppfattningen, att bör-
dorna skulle bliva större, ifall vi ginge in i förbundet, berodde därpå,
att vi då icke finge bestämma vår utrikespolitik och enligt förbunds-
stadgan, sådan den tolkats av regeringen, icke kunde vara säkra på nå-
gon hjälp från andra förbundsmedlemmar. Just detta moment, att vi
icke finge bestämma över vår utrikespolitik, måste naturligtvis göra,
att vi löpte större risk att råka in i krigiska förvecklingar, än om vi
stode utanför och fullföljde vår gamla hundraåriga neutralitetspolitik.

Herr Möller gjorde gällande, att det måste fordras synnerligen
starka skäl för att hemställa om avslag på Kungl. Maj:ts proposition.
Ja, jag vill visserligen icke förneka, att det fordras starka skäl; men
jag undrar, om man kan komma från att det fordras kanske än star-
kare skäl för att kasta Sverige in i sådana nya förhållanden, som bleve
följden av ett inträde i förbundet. Jag anser således, att det fordras
skäl såväl för den ena ståndpunkten som för den andra, och för min del
kan jag förstå, att man vid prövningen av skälen för och emot kan kom-
ma till den åsikten, att regeringens förslag är det bästa. Jag har en-
dast uttalat här, att jag för min del har kommit till den uppfattning-
en, att skälen för att vi skola ställa oss utanför förbundet för närva-
rande, så länge förbundet har den allianskaraktär, som framgår av de
gällande förbundsbestämmelserna, äro de bästa.

I avseende på art. 10 gjorde herr Möller gällande en uppfattning,
som stod i strid med den tolkning av denna paragraf, som i den kungl.
propositionen är framförd. Han går till och med så långt, att han sä-
ger, att han över huvud taget icke kan tänka sig, att man skulle kunna
gå in i förbundet, om icke detta förbund garanterade vår territoriella
integritet.

I förbigående vill jag anmärka, att det förvånar mig, att de her-
rar, som varit så förgrymmade på reservanterna, därför att de vågat
framställa en annan tolkning av förbundsstadgans bestämmelser än re-
geringen, icke också vänt sig emot herr Möller, som till och med är
så kättersk att han anser en annan tolkning än regeringens vara för-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

utsättning för, att han kan gå med på ifrågavarande förbundsfördrag. För min del har jag icke kunnat med absolut bestämdhet säga, huru denna art. 10 bör tolkas. I reservationen ha vi sagt, att det är ett visst fog för den tolkningen, att en förpliktelse förefinnes för medlemmarna i förbundet att upprätthålla de övriga förbundsmedlemmarnas territoriella integritet, men det är just en svaghet i denna förbundsstadga, att icke en synnerligen viktig fråga som denna blivit så tydligt löst, att därom icke skall behöva tvistas.

Herr Möller gjorde gällande, att han icke fann det så märkvärdigt, att förbunds församlingen fått nöja sig med en mera tillbakaskjutten ställning, men rådet erhållit en så stark ställning, som även han erkände, att det fått. Ty, sade han, denna förbunds församling är ju riksdagen och rådet, det är regeringen. Han talade för övrigt icke om, vilka som äro undersåtarna. Det skulle väl vara medborgarna i de särskilda staterna. Jag tycker att den är bra egendomlig, denna jämförelse. Jämför man förbunds församlingen med riksdagen ligger det väl däri ett mycket starkt skäl för att klaga över, att förbunds församlingen fått så obetydligt inflytande. Åtminstone enligt den parlamentarism, som herrar vänstermän arbetat för under så många år, är det ju hos oss så, att all makt skall ligga hos riksdagen och att regeringen endast bör vara en exekutiv myndighet, som utför riksdagens beslut. Vi hava under de senaste dagarna till och med hört uttalas, att det icke ens är riksdagen, som har att avgöra ärenden, utan regeringen skall vara ett uttryck för opinionen i folkets hus, d. v. s. för meningarna inom ett visst parti. Sålunda tycker jag, att det för en socialdemokrat borde vara ganska bittert att finna, att icke ens förbunds församlingen i nationernas råd skall hava någon som helst betydelse.

Herr Möller gjorde gällande, att jag hade indelat de stater, som skulle komma ifråga att ingå i förbundet, i tre klasser, den första de värdiga, den andra klassen de mindervärdiga och den tredje klassen de ovärdiga, och att, om Sverige nu icke går med på att inträda, det skulle förflyttas från andra klassen till den tredje. Härpå må det tillåtas mig att svara, att det icke är jag, som gjort denna indelning, utan den har gjorts av de makter, som inbjudit oss. Jag har tvärtom opponerat mig däremot, ty jag sade, att man inom såväl andra som tredje klassen mötte några av världens förnämsta kulturmakter. Följaktligen bliver det icke av den anledningen, att vi icke räknas såsom en kulturmakta, som vi komme ner i tredje klassen. Visserligen kan man säga, att, rent formellt sett, det vore bättre att få ingå i förbundet utan alla villkor än att i framtiden få underkasta sig vissa villkor för inträde. Ja, det är sant, om det vore fråga om samma slags förbund, men förutsättningen för mig att tillstyrka inträde i framtiden i förbundet är, att förbundet verkligen på grund av det tillträde, som mera allmänt beretts staterna, och efter nödvändiga reformer visat sig icke såsom en allians till fredsfördragets förverkligande utan såsom ett verkligt nationernas förbund.

Vidare kom herr Möller fram med något, som skulle ha förekommit i utskottet, att jag nämligen där intagit en ställning, som varit

mera tveksam än den jag nu givit tillkänna. Han kunde icke förstå min säkerhet nu, jämförd med min tveksamhet i utskottet. Jag tror det över huvud taget icke är lämpligt att i kammaren återgiva vad som förekommit i utskottet, där förhandlingarna äro mera förtroliga: men så mycket kan jag säga, att det anförande jag i dag hållit i huvudsak var detsamma, som det jag höll i utskottet. Jag erkänner gärna, att jag icke ville definitivt fatta beslut, förrän jag hört alla de skäl för och emot, som kunde i utskottet förekomma. Detta är något, som jag tycker att man icke bör lägga mig till last.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Herr Möller opponerade sig mycket starkt mot ett yttrande, som jag skulle hava haft och vari jag skulle hava riktat anmärkning mot den obildade demokratien, och han sade — för att väcka en känslöstämning, fömodar jag — att det vore mycket lätt att angripa sådana, som icke haft medel att skaffa sig kunskaper, men i alla fall ville han påstå, att dessa arbetare, som han talade om, hade en större, särskilt politisk, bildning än mina anhängare, grosshandlare och dipsonenter m. fl. Ja, i detta svar på vad jag sagt kringgick herr Möller själva frågan. Jag hade icke uttalat mig om den politiska bildningen — herr Möller hade snarare bort säga skolningen, ty det får jag erkänna och det torde alla erkänna, att det finnes intet parti, som bättre skolar de sina än det herr Möller tillhör. Men jag vet icke, varför herr Möller skulle hava så mycket emot grosshandlare och disponenter. Jag har icke hört, att dessa skulle vara särskilt undermåliga i bildning. De leda stora företag och driva affärer, och därtill fordras åtminstone yrkesskicklighet. Kanske åtskilliga medlemmar av herr Möllers parti numera hava funnit, att det icke alltid är så ofantligt lätt att driva affärsverksamhet. Men för att återgå till utgångspunkten, jag har icke riktat någon anmärkning emot att de, som omfatta demokratiens grundsatser, arbetarna, vilka det här särskilt var tal om, icke äro bildade, utan vad jag sade var, att de göra anspråk på att förstå saker bättre än andra. Det var mot ett yttrande jag vände mig, som fälldes av en person, tillhörande utskottets majoritet, att man kunde vänta att, i den mån demokratien mera kom till herraväldet, komme de brister, som finnas i förbundsstadgan, att mycket lättare avhjälpas. Det var emot detta anspråk jag riktade mig, och det skedde visst icke för att uttala någon förkastelsedom över bristande bildning inom vissa kretsar. Tvärtom har jag med stor glädje erfarit, att man inom arbetarkretsar allt mer och mer bemödar sig om att förskaffa sig ökade kunskaper. Detta är ock nödvändigt, då man gör anspråk på ett så stort politiskt inflytande som detta parti för närvarande gör.

Herr Alexanderson förklarade, att den reservation, som av mig och åtskilliga andra ledamöter av riksdagen underskrivits, var ett advokatoriskt inlägg, vari vi hade förtegit åtskilligt som hade bort sägas, men däremot kommit fram med åtskilligt, som vore felaktigt. Herr Alexanderson omnämnde vårt uttalande, att det vore fara för att vi, om vi inträdde i förbundet sådant det nu föreligger, skulle anses komma att stå såsom ett slags garantier för fredsför-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

draget. Han åberopade däremot vad hans excellens utrikesministern yttrat, att det finnes ingen bestämmelse i förbundstraktaten, som berättigar ett dylikt påstående. För min del vill jag eninra om, att även jag i mitt yttrande i förmiddags sade detsamma; men jag sade samtidigt, att den indelning, den klassificering av makterna, varom jag nyss talat, innebär, redan den, ett mycket starkt indicium på att de som grundat och inbjudit till detta förbund, hava betraktat förbundsmedlemmarna från synpunkten av att de skulle vara ett slags garantier för fredsfördraget, vars första kapitel utgöres av förbundsakten.

Herr Alexanderson gick sedan in på en granskning av de tolkningar, som i vår reservation gjorts av de särskilda paragraferna, och försökte att i tre särskilda fall visa att de varit felaktiga. För det första sade herr Alexanderson, att det vore orimligt att antaga en sådan tolkning, som den jag ifrågasatt såsom framgående av förbundsstadgans art. 4, att det skulle fordras ett enhälligt beslut i förbunds församlingen för att en ny medlem i förbundsrådet skulle utses i stället för de fyra, som äro nämnda i själva förbundsavtalet. Han sade, »att fordra enhällighet vid val kan icke gärna komma ifråga». Då får jag fästa hans och kammarledamöternas uppmärksamhet på det förhållandet, att samma artikel, den fjärde, där det står talat om att förbunds församlingen kan välja ledamot i förbundsrådet utöver de fyra, uttryckligen har sagt, att det skall ske genom *majoritetsbeslut*, medan däremot, när det är tal om att ersätta någon av de fyra, det icke står ett ord om att det är tillräckligt med en majoritet. Följden härav torde vara, på grund av 5 art., att i detta fall huvudregeln gäller. I 5 art. heter det nämligen, att det fordras enhällighet, så framt icke annorlunda är bestämt. Men det finnes ett ytterligare skäl att icke bagatellisera saken, och det är ett av en amerikansk jurist gjort uttalande angående ett tidigare amerikanskt förslag till förbundsakt, i vilket uttalande det fanns uttryckligen angivet, att när förbunds församlingen skulle ersätta någon av de fyra med andra, det vore tillräckligt med ett majoritetsbeslut. Därför kan man hava anledning att frukta, att den tolkning av stadgandet, som av mig ifrågasatts, blir den gällande, men jag får säga, att jag visst icke tycker, att detta stadgande eller denna tolkning är rimlig. När man ingår ett avtal, kommer man emellertid icke ifrån detsamma genom att säga, att en avtalsbestämmelse icke är rimlig, ifall av avtalet synes framgå, att den är gällande.

Vidare anmärkte herr Alexanderson, att i reservationen skulle vara uttalat, att det är rådet, som genom sin inbjudan avgör, huruvida en fråga speciellt angår en utom rådet stående förbundsmedlem, och följaktligen avgör, huruvida denne är berättigad att deltaga i rådets förhandlingar angående denna fråga. Detta skulle vara felaktigt, det vore icke rådet, som avgjorde saken. I paragrafen heter det: »Envar icke i rådet representerad medlem av förbundet skall inbjudas att, då en fråga, som speciellt berör dess intressen, drages inför rådet, dit sända ett ombud, som vid frågans

handläggning skall hava säte och stämma därstädes.» Vem är det då som skall avgöra saken? Att det är rådet, som inbjuder till sammanträdet, är ju uppenbart. Men om rådet icke utfärdar inbjudning därför att enligt dess mening det är fråga om en sak, som icke speciellt berör en viss medlem av förbundet, och om icke desto mindre denna makt skickar en representant till rådets sammanträde, men rådet vidhåller den uppfattningen — som det visat genom att icke inbjuda honom — att frågan icke angår honom särskilt, är det naturligt att det avvisar honom. Vem står över rådet? Ingen! Förbundsmedlemmen kan icke göra annat än protestera. Det blir således rådet, som i realiteten kommer att bestämma om ifrågavarande sak, och reservanterna hava icke sagt annat, än att det är rådet, som genom sin inbjudning avgör saken.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Alexanderson har vidare gjort anmärkning mot ett yttrande, som finnes i reservationen, att nämligen »det är rådet, vars enhälliga uttalande i en till detsamma hänskjuten tvist gör förbundsmedlem, som angriper den hos rådet vinnande, till fördragsbrytare med alla därav i art. 16 nämnda konsekvenser». I förbigående vill jag säga, att herr Alexanderson påpekat, att reservanterna här nämnt att rådets uttalande skall vara enhälligt, och han ville göra gällande att vi smusslat in ordet »enhälligt», för att den, som läser reservationen, skulle få den uppfattningen, att rådet eljest icke behöver vara enhälligt. Nej, herr Alexanderson, något smussel är det icke i denna reservation. Det har varit meningen att klart och tydligt uttala de åsikter, vi hysa; det har icke varit meningen att föra någon bakom ljuset. I avseende å detta fall hänvisar jag till sid. 28, den näst föregående, där det heter: »då rådet i regel måste vara enhälligt för att ett beslut skall åstadkommas» o. s. v. Man måste då kunna begripa, att när det å sid. 29 talas om ett enhälligt råd, är det icke för att förvanska saken utan av andra skäl. Herr Alexanderson är också alltför van att tolka lagar och läsa utlåtanden för att icke se att det å sid. 29 anförda om rådets enhälliga uttalande endast står i motsättning till vad som förekommer i nästa punkt, nämligen påpekandet, att förbundsförsamlingens beslut icke behöver vara enhälligt, utan att det där är tillräckligt med majoritet. ehuru rålets medlemmar måste ingå uti ifrågavarande majoritet.

Uttalandet av herr Alexanderson, att reservationen skulle vara felaktig i nämnda hänseende kan jag icke förstå, det måste jag erkänna. Ty i 15 art. heter det: »Om rådets rapport antagits enhälligt — — — förplikta sig förbundets medlemmar att icke gripa till krig mot part, som ställer sig det slut, rapporten innehåller, till efterrättelse.» Och sedermera heter det i 16 art.: »Om medlem av förbundet griper till krig i strid mot sina förpliktelser enligt art. 12, 13 eller 15, skall ifrågavarande stat anses därigenom utan vidare hava begått en krigshandling emot samtliga övriga medlemmar av förbundet.» Är det då icke klart, att om en förbundsmedlem angriper den som vunnit i rådet, har han blivit fördragsbrytare? Det är väl så tydligt som något över huvud kan vara. Jag trodde, att

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

vi skulle få en komplimang från herr Alexanderson därför att, då vi räknat upp alla rådets befogenheter, det skett så koncentrerat som vi nu gjort det. Det hade varit mycket lättare att skriva vidlyftigare, och det hade även medfört mycket mindre besvär.

Sedan herr Alexanderson sålunda sysslat med dessa speciella granskningar, övergick han till mera allmänna uttalanden, och det glädde mig verkligen att höra, att han var förtjust åt att studera Mommsens romerska historia, ty jag har haft och har samma svaghet. Men allting beror på huru man läser böcker. Herr Alexanderson läste i denna Mommsens historia, att det romerska senatpartiet, som var lika uselt som det konservativa partiet i Sverige uti iure frågor, dock var ett duktigt parti, när det gällde romerska utrikespolitiken. Men då fann han, att likheten mellan dessa konservativa partier var slut. Utrikespolitiken, sådan den drivits av det parti, jag har äran tillhöra, hade, under hela den tid herr Alexanderson varit i riksdagen, endast skapat faror för vårt land. Det skulle vara roligt, om icke tiden vore så långt framskriden, att få en liten specifikation på dessa faror. Då man får en så stor räkning, vill man gärna se de särskilda posterna, innan man erkänner betalningsskyldigheten. Sedan fortsatte emellertid herr Alexanderson och tog ett speciellt fall, nämligen det föreliggande. Han hade icke kunnat drömma om ett så oklokt och obehärskat yttrande som det, vilket avgivits i vår reservation. I stället för att tolka förbundsakten på ett för Sverige fördelaktigt sätt, hade vi tolkat den på det för Sverige mest ofördelaktiga sättet. Detta kunde enligt hans mening icke vara annat än till Sveriges skada. Men även om vi tolkat bestämmelserna på ett sätt, som enligt herr Alexandersons mening icke är till Sveriges fördel, är det ingalunda riktigt att på grund därav fördöma oss. Allt beror på om vår tolkning har skäl för sig eller icke. Det är väl icke meningen, om jag har att yttra mig om ett avtal, som blivit underställt mitt bedömande, att jag skall tolka avtalet så, att vederbörande tro sig hava all möjlig fördel av samma avtal. En advokat, som bure sig åt på det sättet, skulle snart förlora sitt klientel. Utan jag måste naturligtvis tolka det så, som jag anser riktigt, och jag bör fästa uppmärksamheten på alla tvivelaktiga fall och på varje möjlighet till en tolkning, som kan lända till skada för min huvudmans intresse. Det var vår oavvisliga skyldighet att göra detta även i föreliggande fall, och det har ock varit regeringens skyldighet att handla på samma sätt. Jag vill nämna ett fall, där regeringens tolkning enligt min mening icke skulle bli till Sveriges gagn, ifall Sverige träder in i förbundet; det är det fallet, där regeringen anser, att det icke åligger förbundsmedlemmarna en juridisk förpliktelse att militäriskt hjälpa varandra. — Jag påpekade detta i förmiddags; därigenom förlora även vi rätten att erhålla dylik hjälp. Men icke klandrar jag regeringen, därför att den gjort denna tolkning, ty jag är övertygad, att den gjort den därför att den överensstämmer med regeringens uppfattning.

Varför skulle vi egentligen för denna fragas behandling hava ett särskilt utskott? Först skola vi sitta i ett hemligt utskott — det är ju sex ledamöter från denna kammare i hemliga utskottet — och sedan sitta i ett särskilt utskott och sedan yttra oss här i kammaren, och allt detta skulle vi göra för att upplysa kammaren om, vad som är vår mening angående det ifrågavarande fördraget, utan vi skulle komma fram med en tolkning, som passade och vore fördelaktig för vårt land, i fall vårt land ginge in i förbundet, en tolkning, som det ingalunda är säkert, att de övriga makterna, som äro med i förbundet, komma att godkänna. Jag förstår icke en sådan uppfattning. Jag fattar på det sättet min plikt som ledamot av det hemliga utskottet, av det särskilda utskottet och av riksdagen, att jag skall säga min mening och säga den så klart och tydligt, att de, som höra den, bliva i tillfälle att sedermera, med den ledning som mitt och andras yttranden kunna lämna, fatta ett för landet gagneligt beslut.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Alexanderson gick vidare; han sade till och med — och det var en överdrift, såsom väl ingen kan undgå att finna — att vi reservanter skulle hava förolämpat övriga neutrala stater, då vi säga, att Sveriges ingående i förbundet skulle enligt vår mening vara ett ingrepp i vår självbestämmerätt, neutralitet och oberoende. Ja, får man icke göra ett dylikt uttalande av hänsyn till främmande makter, då vet jag sannerligen icke, varför vi skola vara här i riksdagen. Då är det bäst att slopa all yttranderätt i riksdagen eller hålla sammanträden inom slutna dörrar.

Sedan herr Alexanderson hade funnit vår obotfärdighet, avgav han ett bragelöfte att arbeta på, att högern icke skulle få något inflytande på vårt lands politik, åtminstone icke under den nuvarande ledningen. Ja, bragelöften låta ju rätt vackert, men det är rätt farligt att avgiva sådana. Jag erinrar mig ett tillfälle, då vid en bankett på Grand hotell år 1911 det parti, som herr Alexanderson tillhör, var samlat. Då var det någon, som avgav det bragelöftet, att högern icke inom överskådlig framtid skulle få inflytande på Sveriges politik. Det dröjde icke längre än till 1914, då det tillsattes en regering stödd på högern, som verkligen ledde vår politik. Vi hava hört i dag, att enligt mångas åsikt — även enligt min — den varit till stort gagn för vårt land, särskilt i utrikespolitiskt avseende.

Slutligen kom herr Alexanderson fram med ett uttalande, som jag förmodar, att han själv beklagar. Han gjorde nämligen gällande, att i fall de personer, som hava undertecknat reservationen, och de, som hysa samma mening som vi, varit i majoritet, skulle vi icke hava uttalat oss på det sätt som vi gjort. Med andra ord, vi skulle sålunda icke vara beredda att stå för det resultat, som vi anbefallt kammaren som det bästa, utan vi skulle hava begagnat tillfället att uttala en mening, som kunde förefalla kraftig och fosterländsk, endast därför, att vi visste, att vi aldrig skulle behöva stå för dess förverkligande. Jag har den bestämda uppfattningen, att det är under reservanternas värdighet att besvara en sådan insinuation.

Jag har hört talas om personer, som när de vakna på morgonen hava ett synnerligen surt humör. I dag har jag funnit, att det finnes

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

personer, som hava en annan svaghet, och den är, att det dåliga hu-
mötet kommer, när de hava ätit middag.

Då tiden nu var tämligen långt framskriden och många talare
funnos anmälda, beslöt kammaren på framställning av herr talman-
nen att till morgondagens plenum uppskjuta den fortsatta överlägg-
ningen rörande nu föredragna utlåtande ävensom handläggningen av
återstående ärenden på föredragningslistan.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11,08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.